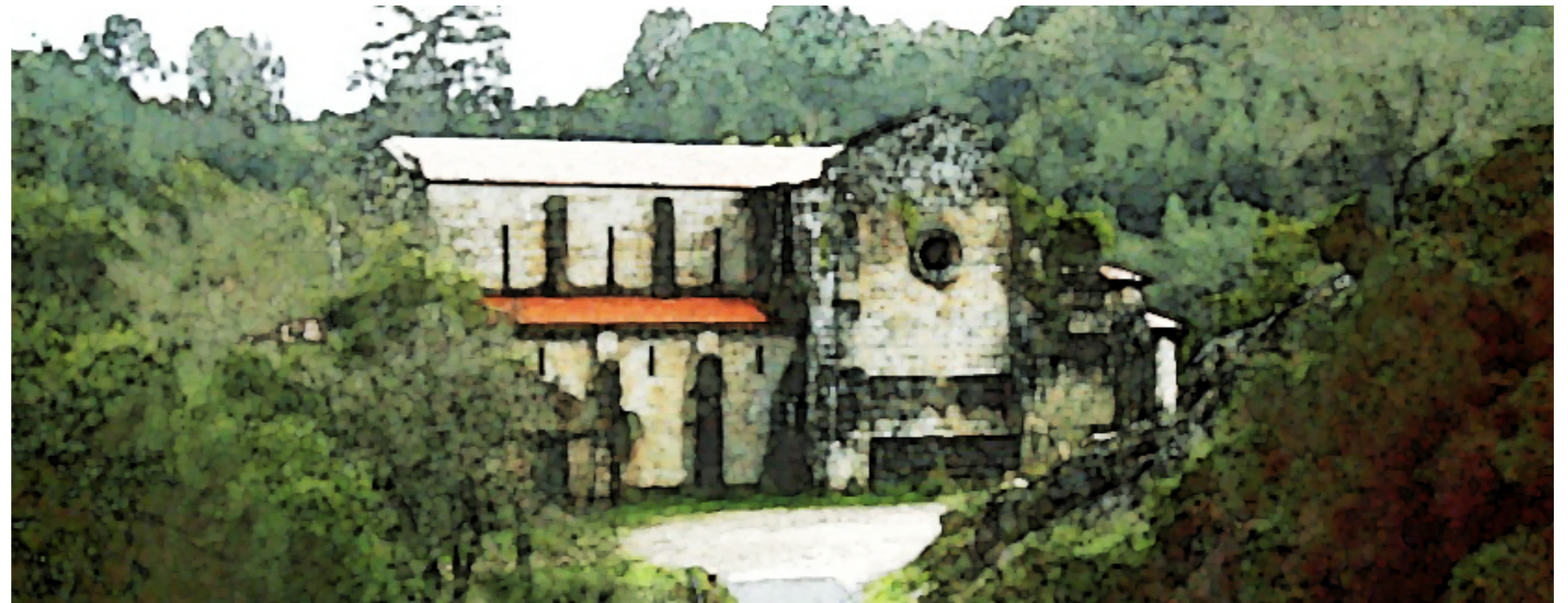


PXOM

Concello de Silleda
(Pontevedra)



PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL



DOC. II
ESTUDO DO MEDIO RURAL
Volume 1 de 1

ALFONSO
BOTANA
ARQUITECTURA-URBANISMO-MEDIOAMBIENTE

Aprobación definitiva

36052_PXOM_202303_AD
Marzo 2023

ÍNDICE XERAL DO PXOM

DOC. I.- MEMORIA XUSTIFICATIVA DOS SEUS FINS E OBOECTIVOS, ASÍ COMO DAS SÚAS DETERMINACIÓNS

DOC. II.- ESTUDO DO MEDIO RURAL

DOC. III.- ANÁLISE DO MODELO DE ASENTAMENTO POBOACIONAL

DOC. IV.- PLANOS DE INFORMACIÓN

DOC. V.- PLANOS DE ORDENACIÓN URBANÍSTICA

DOC. VI.- NORMAS URBANÍSTICAS

DOC. VII.- ESTRATEXIA DE ACTUACIÓN

DOC. VIII.- ESTUDO ECONÓMICO

DOC. IX.- CATÁLOGO DE ELEMENTOS A PROTEXER OU RECUPERAR

DOC. X.- INFORME DE SUSTENTABILIDADE AMBIENTAL

DOC. XI.- INFORME OU MEMORIA DE SUSTENTABILIDADE ECONÓMICA

DOC. XII.- DOCUMENTO DE CONSULTAS

DOC II.- ESTUDO DO MEDIO RURAL

ÍNDICE

1.	INTRODUCCIÓN.....	3
2.	LOCALIZACIÓN E EMPRAZAMENTO.....	3
3.	CARACTERÍSTICAS DO MEDIO FÍSICO	3
3.1	TOPOGRAFÍA	3
3.2	XEOLOXÍA	4
3.3	DOMINIO DA UNIDADE DE FORCAREY	5
3.3.2	Petroloxía	5
3.3.3	Hidroxeoloxía	6
3.3.4	Orientación ó vertido.....	6
3.4	CLIMATOLOXÍA.....	7
3.5	EDAFOLOXÍA.....	8
3.6	HIDROLOXÍA	10
4.	CARACTERÍSTICAS DO MEDIO BIÓTICO	11
4.1	FLORA	11
4.1.1	Vexetación potencial.....	11
4.1.2	Vexetación actual	12
4.1.3	Flora de especial interese.....	14
4.2	FAUNA.....	14
4.2.1	Enclaves faunísticos	18
4.2.2	Actividades cinexéticas.....	19
5.	POTENCIALIDADES.....	19
5.1	AGROPECUARIA.....	19
5.2	FORESTAL	20
5.3	MINEIRA.....	21
5.4	HIDROLÓXICA.....	22
5.5	ENERXÍAS RENOVABLES.....	22
5.6	TURÍSTICA	23
6.	ÁREAS ESTRATÉXICAS DE CONSERVACIÓN.....	23
6.1	ESPAZOS NATURAIS PROTEXIDOS.....	24
6.2	ÁREAS COMPLEMENTARIAS DOS ESPAZOS NATURAIS PROTEXIDOS.....	25
7.	ÁREAS DE INTERESE ARQUEOLÓXICO, ARQUITECTÓNICO OU ETNOGRÁFICO	30
8.	USOS DO SOLO	31
9.	RISCOS NATURAIS E TECNOLÓXICOS	39
9.1	RISCOS TECNOLÓXICOS	39
9.2	RISCOS NATURAIS	42
9.3	VALORACIÓN DE RISCOS	45
10.	ELEMENTOS QUE CONFORMAN A PAISAXE RURAL	48
10.1	CARACTERÍSTICAS DOS ASENTAMENTOS TRADICIONAIS.....	50
10.1.1	Estrutura de viario	50
10.1.2	Emprazamento das vivendas e das edificacións adxectivas	50
10.1.3	Peches das parcelas.....	51
10.1.4	Superficies comunitarias	52
10.2	CARACTERÍSTICAS DAS CONSTRUCCIÓN TRADICIONAIS	52
10.2.1	Elementos que conforman a unidade residencial/productiva.....	53
10.2.2	Organización arquitectónica.....	53
11.	DIAGNÓSTICO SOBRE O MEDIO RURAL	53

1. INTRODUCCIÓN

O presente documento constitúe "O ESTUDO DO MEDIO RURAL", integrante do "Plan Xeral de Ordenación Municipal de SILLEDA", de conformidade coas disposicións contidas no Art. 61º 2 da Lei do Ordenación Urbanística e Protección do Medio Rural de Galicia (en diante LOUG) e as súas modificacións posteriores.

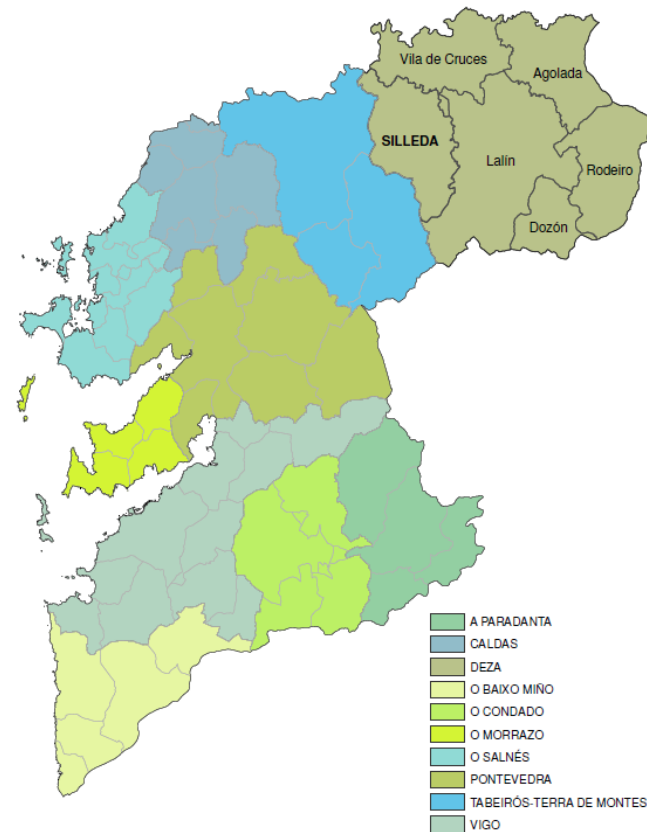
O ESTUDO DO MEDIO RURAL realiza unha análise do modelo territorial en relación coa forma de ocupación e a utilización do espazo, servindo de base, de acordo co establecido no Art. 61º. 2 LOUG, para establecer as medidas tendentes á conservación e mellora das potencialidades intrínsecas do medio rural, é dicir, dos seus valores ecolóxicos, ambientais, paisaxísticos, históricos, etnográficos, culturais, ou do seu potencial como medio de produción económica (agropecuaria, forestal, mineira, enerxética, turística, etc.).

A estes efectos o estudo do medio rural analiza detalladamente os usos do solo, os cultivos, a paisaxe rural, a tipoloxía das edificacións e construcións tradicionais da zona, as infraestruturas existentes, os camiños e vías rurais e calquera outra circunstancia relevante para a xustificación das determinacións do solo rústico.

2. LOCALIZACIÓN E EMPRAZAMENTO

O municipio de Silleda conta cunha superficie de 168,14 Km² e sitúase no nordeste da provincia de Pontevedra. Pertence a comarca do Deza, integrada tamén polos municipios de Vila de Cruces, A Golada, Lalín, Rodeiro e Dozón, cuxa cabeceira comarcal está situada na capital do municipio de Silleda que se configura como o principal centro urbano do conxunto comarcal.

GRÁFICO Nº1.- SILLEDA NA COMARCA DO DEZA



Silleda limita, ao norte co municipio de Vila de Cruces, ao leste con Lalín, e ao oeste coa Estrada e Forcarei. A capital do municipio está emprazada ao bordo da estrada nacional N-525, Santiago - Ourense, e dista 36 km de Santiago de Compostela.

O municipio está formado por 33 parroquias: Abades (Santa María), Ansemil (San Pedro), Breixa (Santiago), Carboeiro (Santa María), Castro, O (San Mamede), Cervaña (San Salvador), Chapa (San Cibrao), Cira (Santa Baia), Cortegada (Santa María), Dornelas (San Martiño), Escuadro (San Salvador), Fiestras (San Martiño), Graba (Santa María), Lamela (San Miguel), Laro (San Salvador), Manduas (San Tirso), Margaride (San Fiz), Martixe (San Cristovo), Moalde (San Mamede), Negreiros (San Martiño), Oleiros (San Miguel), Parada (San Tomé), Pazos (San Martiño), Piñeiro (San Xiao), Ponte (San Miguel), Refoxos (San Paio), Rellas (San Martiño), Saídres (San Xoán), Siador (San Miguel), Silleda (Santa Baia), Taboada (Santiago), Vilar (San Martiño), Xestoso (Santa María).

As Directrices de Ordenación do Territorio encadran o municipio de Silleda dentro do Sistema Urbano Intermedio, trátase de centros que experimentaron un crecemento demográfico moito menor que o das cidades máis importantes, pero cuxo dinamismo os diferencia claramente da tónica de declive que marca á maior parte do territorio galego desde as décadas centrais do século XX. O Sistema central Lalín- A Estrada inclúe o municipio de Silleda, a medio camiño entre ambas as cidades, considerándoo como un núcleo con vocación de subcabeceira neste espazo.

A Serra do Candán, os montes Chamor, San Sebastián de Meda, e os ríos Ulla e Deza definen os límites naturais do municipio.

De aspecto eminentemente montañoso, a súa orografía amósanos unha gama variada de matices que vai dende os cumios do Candán (o máis alto de 1.014 m.) ata os vales máis abrigados e protexidos como o caso de Escuadro ou Cira (80 m.).

3. CARACTERÍSTICAS DO MEDIO FÍSICO

3.1 TOPOGRAFÍA

Atendendo á morfoloxía do territorio, Silleda presenta unha topografía bastante accidentada, sobre todo na súa metade sur. Conta con altitudes que poden considerarse medias, a diferenza de altitudes entre a zona máis baixa do municipio (norte) e a máis alta (ao sur do municipio), rebasa os 940 metros.

A súa orografía é variada e vai desde as altas montañas como o Candán (1014 m.), Clamor con mais de 800 m, ou Fontao, Ferreiras e San Sebastián por encima dos 500 m ata os vales máis baixos como Escuadro ou Cira situados a 80 m de altura.

O sur do municipio está percorrido por alienacións montañosas nas que se rexistran as maiores altitudes, especialmente na Serra do Candán (San Benito con 1.014 m), nelas nacen os ríos Casela e Escuadro-Toxa que descenden con orientación sur-norte orixinando pequenos vales transversais na zona central do municipio.

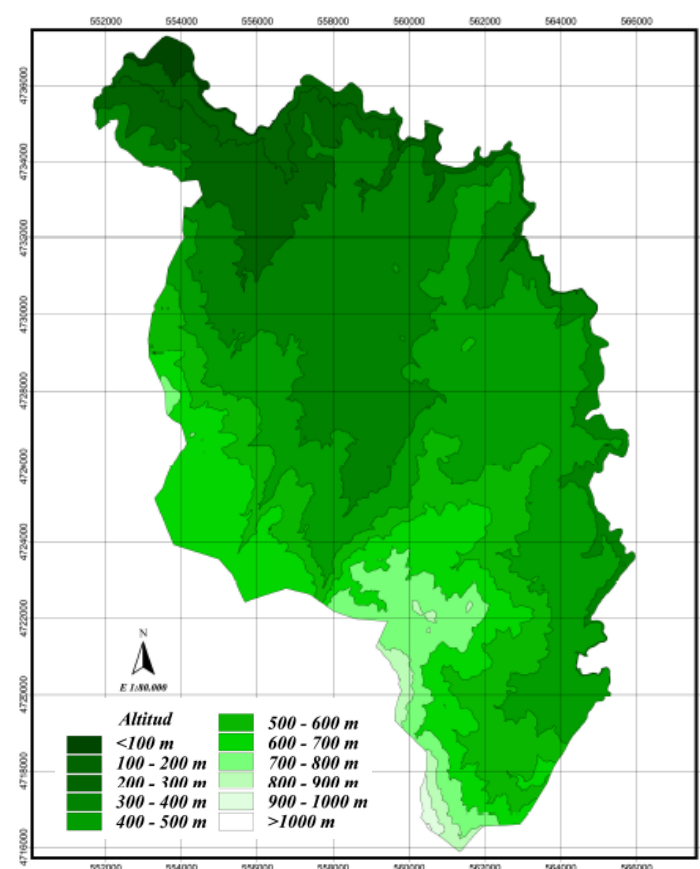
Polo oeste, discorren os ríos Asneiro e Deza, o máis importante da rede fluvial que percorre o norte do municipio formando un val fortemente encaixado nalgunhas zonas.

Na metade norte as altitudes son menores e é onde se asentan a maioría dos núcleos de poboación, entre eles os máis importantes do municipio, Silleda e A Bandeira.



Terra do Candán

GRÁFICO Nº2.- MAPA HISOGRÁFICO



En xeral, no plano de pendentes pódese observar que existen tres zonas claramente diferenciadas.

- Por unha banda o límite norte e leste do Concello, que coincide cos cursos dos ríos Ulla e Deza, que presenta grandes pendentes, por encima do 50% nalgúns casos como nas parroquias de Dornelas, Abades e Pazos. As zonas de maior pendente correspóndense cos descensos ao curso do río Deza, isto faise significativo na confluencia do Toxa, onde se produce unha caída do auga desde 50 m. producindo unha zona de gran atractivo visual.
- A segunda zona, de grandes pendentes, correspóndese coa franxa oeste do Concello, nas parroquias de Moalde, Escuadro, Grava e no Sur, na parroquia de Parada. Nestas zonas de grandes pendentes, que se corresponden fundamentalmente coas ladeiras polas que se descende desde o Couto dá Albariza ao Rego dos Mosquearos, as pendentes provocadas polo encaixamento do Río Escuadro, e as ladeiras das montañas da Serra do Candán, nacen os afluentes do Deza, que atravesan o Concello de suroeste a nordeste.
- Finalmente hai varias zonas de pequenas pendentes, entre as que destaca a zona central do concello, fundamentalmente o centro da parroquia de Piñeiro, e as parroquias de Manduas, Chapa, Eirexa e Silleda. Estas zonas de pendentes inferiores ao 13% son as que presentan mellores condicións para o uso agropecuario e para o desenvolvemento urbanístico.

3.2 XEOLOXÍA

Desde un punto de vista xeolóxico, o municipio de Silleda atópase dentro dos relevos do Macizo Hespérico, constituíndo un fragmento da cadea Herciniana. A zona de estudo localízase na Zona IV definida por Matte (1968) denominada "Galicia media -Tras os Montes" e esta ocupada por tres dominios claramente diferenciados: o Dominio externo, o Dominio da Unidade de Lalín e o Dominio da Unidade de Forcarei (ver plano IV. 15 "Xeoloxía").

1. DOMINIO EXTERNO

Diferenciáronse dúas unidades litoestratigráficas neste dominio dentro do Concello:

- UNIDADE DOS ESQUISTOS E PARANEISES: Afloran no norte do Concello, no contorno do Rego de Augacae, que discorre por unha falla que atravesa esta formación xeolóxica. O contacto é difuso e trátase dun paso gradual de rochas migmatizadas a rocas non afectadas por este metamorfismo. Atopámonos cos seguintes materiais xeolóxicos:
 - XISTOS E PARANEISES: Trátase de xistos bimicáceos, xistos feldespáticos, paraneises xísticos e paraneises plagioclásicos de gran medio a fino e con marcada foliación. As rocas máis micáceas teñen a miúdo unha cor verde debido ao forte grao de retrometamorfismo que rexistraron substituíndo a biotita por clorita.
 - ROCAS CUARCÍTICAS: Trátase de capas concordantes de ortocuarzitas tableadas e cuarzitas impuras, algo feldespáticas e/ou micáceas, de gran fino a medio, de cor branquecino e con foliación definida polas micas. Derivan de areniscas cuarzosas. En Silleda aparecen afloramentos unicamente no norte do Concello entre Vilar e O Castelo.
 - ORTONEIS: Preséntanse en forma de delgadas capas concordantes de ortoneis de dúas micas, leucocrático, con escasas glándulas de feldespato e pequenos granates rosas. A biotita é a mica predominante. Presenta xistocidade de crenulación ou plano axial de micro ou mesopregues subvertical e unha estratificación que será reflectida cando se estuden os

problemas litolóxicos para determinar a potencialidade para a construción dos terreos.

- b) UNIDADE DE METATEXITAS E DIATEXITAS (INCLUÍDOS GRANITOIDES MIGMATÍTICOS E INXECCÍONS GRANÍTICAS). Ocupa gran parte da zona norte do Concello e aflora en moitas parroquias, por exemplo en Dornelas, Piñeiro, Abades, Lamela, Cervaña, Moalde, Manduas, Chapa, Pazos e Breixa. Presenta unha serie de fallas perpendiculares ao Río Deza na zona de Bastearos.

Tanto as metatexitas como as diatexitas conteñen abundantes cantidades de pegmatita e aplita, ás veces en forma de leucosoma, suxerindo unha orixe in situ, ás veces en forma de vetas e diques discordantes que suxiren mobilizacións de maior alcance.

2. DOMINIO DA UNIDADE DE LALÍN

As rochas desta unidade ocupan a zona este do Concello, principalmente dentro das parroquias de Carboeiro, Saídres, O Castro, Ponte, Vilar, Taboada, Cortegada e Silleda.

Presenta abundantes paraneises, anfíboles e ortoneises e todos os materiais desta unidade están inxectados por granito de dous micas e pegmatitas, especialmente os metasedimentos e o ortoneis de gran fino. Atopámonos cos seguintes materiais xeolóxicos dentro deste dominio:

- a) **ESQUISTOS E PARANEISES:** Esta unidade está formada por xistos bimicáceos, paraneises e rochas de tipo intermedio (xistos néisicos e neises xistosos). Nos paraneises adoita predominar a biotita sobre a moscovita e abundan os paraneises escuros con alto contido en mica negra. Están presentes fundamentalmente na parroquia de Taboada, aínda que tamén forman parte da xeoloxía de parroquias como Silleda, Ponche e Vilar. A unidade presenta varias fallas, sendo as máis destacadas as de Barral e Gatimil, a da confluencia do Río Deza e do río Asneiro, que permite o afloramento dun dique de cuarzo e outra falla na zona de Reboredo e Taboada. O contacto desta unidade coas veciñas é intrusivo aínda que en ocasións aparece difuso.
- b) **ANFIBOLITAS.** Intercálanse entre os xistos e paraneises algúns niveis de anfibolitas de escasa potencia. Son, polo xeral, rochas de gran fino, de cor verde moi escuro até negro. A maioría é de tipo masivo ou algo nematoblástico, e teñen como constituínte principal os anfíboles escuros. Ao norte de Silleda (X: 561800; Y: 4727600) aparece un corpo case masivo de anfibolitas que está incluído nesta unidade. Presenta un límite co conxunto de metatexitas e diatexitas difuso, xa que os granitoides deste conxunto engolen ás anfibolitas. En cambio, o contacto deste corpo cos metasedimentos da Unidade de Lalín é neto e concordante. As anfibolitas da Unidade de Lalín están presentes no Norte do Concello en varias parroquias como Ansemil, Breixa e O Castro, e no sur en Refoxos e Parada. Na zona de Repolos existe unha falla que provocou un desprazamento no centro do corpo das anfibolitas. Nesa zona hai unha fronte de cabalgamento dos xistos sobre as anfibolitas ladeira abaixo, o que podería provocar problemas de deslizamentos. Unha falla tectónica inactiva é un problema potencial que debe de ser considerado no momento da ordenación tendo en conta a dinámica do sistema.
- c) **ORTONEISES BIOTÍTICOS.** Caracterízanse pola escaseza de moscovita e pódense atopar desde variedades de aspecto glandular até variedades equigranulares de gran moi fino.

3.3 **DOMINIO DA UNIDADE DE FORCAREY**

As rochas desta unidade penetran no conxunto de metatexitas e diatexitas e litoloxicamente caracterízanse por:

- A presenza na base dunha zona con cuarcitas, anfibolitas, ortoneis e rochas calcosilicatadas.
- A relativa abundancia de rochas plagioclásicas.
- Afloramentos en forma de faixa estreita

No Concello de Silleda dentro do dominio da unidade de Forcarei atopámonos cos seguintes materiais xeolóxicos:

- a) **XISTOS E PARANEISES.** Constitúen os materiais principais da unidade de Forcarey. Constan de xistos cuarcíticos, xistos bimicáceos, xistos feldespáticos e paraneises xistosos. Están na zona norte do Concello e destaca a existencia dunha falla pola que discorre o Arroio de Aguacae.
- b) **ORTONEIS.** Tan só están representados en afloramentos no norte do Concello, na parroquia de Cira. É un banco concordante dun espesor máximo de 2 m. de ortoneis de dous micas, de gran medio a fino e tonalidade clara.

2. MATERIAIS DETRÍTICOS DE IDADE CUATERNARIA

O cuaternario está representado principalmente por depósitos fluviais de escaso espesor agás para o caso particular do río Ulla, distinguíndose as seguintes subunidades:

- a) **CHAIRAS ALUVIAIS E FONDOS DE VAL** compostas por areas, limos e gravas que proceden da erosión fluvial. Alcanzan o seu maior espesor nos fondos dos Ríos Ulla e Deza, especialmente na parroquia de Cira, onde se produce a confluencia dos dous ríos.
- b) **SOLOS FLUVIAIS,** corresponden principalmente a chans con materia orgánica e temporalmente húmidos ou encharcados, procedentes da alteración in situ e edafización das rocas subxacentes. Ás veces engloban cantos pouco evolucionados. En Silleda aparecen dúas zonas, unha na Parroquia de Ponte, ocupada por grandes prados en torno a unha chaira aluvial e outra no centro do Concello, próxima a Chapa.
- c) **COLUVIÓNS,** formacións compostas por cantos e bloques de cuarzo embebidos nunha matriz limo-areosa. Pódense ver no contorno da chaira aluvial que se forma no río Deza ao seu paso por Cira, por Abades e por Pazos.

3.3.2 Petroloxía

1. ROCHAS PREHERCÍNICAS DE ORIXE ÍGNEO

- a) **ORTONEIS DE DÚAS MICAS.** Aparecen en varias zonas do Concello aínda que destacan o afloramento de Escudro e o de Moalde e Cervaña. Están fortemente inxectados por granitos e pegmatilitas, aflorando tamén metasedimentos migmatizados nestas zonas. Os seus límites son difusos.

A textura é granuda, masiva até algo foliada, marcadamente alotriomorfa e case equigranular. A súa composición é granítica. Estas formacións presentan varias fallas e xistosidade de crenulación que se aprecia pola deformación da superficie de estratificación por micropregues apertados.

- b) **ORTONEIS GLANDULAR.** Unicamente aparecen dúas pequenas afloracións nas parroquias de Pazos

e Martixe. O aspecto macroscópico dos ortoneises é variado, pero sempre mostran signos claros dunha forte milonitización ou cataclasis. Componse de cuarzo, oligoclase-andesina e biotita.

2. ROCAS ULTRAMÁFICAS E OS SEUS DERIVADOS

Son principalmente serpentinitas. Son rocas de cor negra até verde, mostrando unha ampla gama de verdes. Preséntanse tanto en forma masiva como en forma foliada. A súa estrutura é concoidal e lustrosa, coma se fose plastificada.

As variedades masivas adoitan estar moi diaclasadas. A roca viva aflora nestes chans en forma de pequenas rocas illadas con formas irregulares case kársticas, debido ao ataque dos axentes de meteorización segundo un sistema de diaclasas pouco espaciadas.

En Silleda o afloramento máis importante aparece nas parroquias de Pazos e Abades e non presenta fallas nin estratificacións significativas.

3. ROCAS GRANÍTICAS HERCÍNICAS

a) GRANITO INHOMOGÉNEO DE DOUS MICAS. Esta formado por granitos cunha gran cantidade de pegmatitas que forman masas difusas e mestúranse con pegmatoides graníticos. Ademais as masas cartografiadas están contaminados por diatexitas con frecuencia. Os contactos entre granitos, pegmatitas e diatexitas son difusos. Por regra xeral non se observa foliación. Unicamente nas proximidades de fállalas existe unha lixeira tectonización.

A mineraloxía está formada por cuarzo, plagioclase, feldespato potásico, moscovita e biotita, e como accesorios apatito, circón, opalo, rutilo e clorita.

Atópase principalmente na zona oeste do Concello, nas parroquias de Xestoso, Grava, Escuadro e Fiestras, aínda que tamén existen afloramentos menores na zona de Pazos e Martixe.

Hai varias fallas asociadas con este tipo xeolóxico, no afloramento presente no oeste de Silleda, destacan tres grandes fallas de sur a norte, asociadas cunha fronte de cabalgamento ou manto de corrento dunha masa de xistos sobre os granitos.

b) GRANITO EN COMPLEXOS CONCÉNTRICOS. Aparece un pequeno afloramento na parroquia de Saidres, cun contacto intrusivo cos ortoneis que o rodean. Mostran unha ampla gama de facies, con granitos biotíticos, de dous micas ou moscovíticos, de granularidade fina a media e con textura máis ou menos equigranular. Presentan un certo interese económico pola súa asociación con mineralizacións de wolframio e estaño.

4. ROCHAS FILONIANAS

a) PEGMAPLITAS. Forman diques individualizados, xa que non se cartografan as masas de pegmatitas difusas dentro do granito ou das metatexitas. A súa textura é granular e están formadas principalmente por cuarzo, feldespato potásico, albite e moscovita.

b) PÓRFIDOS E MICROGRAMITOS PORFÍDICOS. Aparecen dous pequenos afloramentos en diques verticais de pequeno espesor. Trátase de rocas leucocráticas e porfídicas con tonalidades moi claras, esbrancuxadas. Son de grao fino até medio e presentan manchas marróns provocadas polos óxidos secundarios.

c) DIQUES DE CUARZO. Cartografáronse 5 diques de cuarzo no concello de Silleda, dous na parroquia de Cira, un en Abades, un en Martixe e outro en Cortegada. Algúns destes diques están asociados a

fallas e componse case exclusivamente de cuarzo. O dique máis vistoso é o da parroquia de Cira, que se estende cara ao noroeste do Concello até o Pico Sacro. Forma un accidente topográfico de primeira orde. En Silleda, na parroquia de Cira só aparece en forma de tramos curtos. Ten interese económico.

3.3.3 Hidroxeoloxía

Desde o punto de vista hidroxeolóxico, o ámbito de estudo polo seu substrato eminentemente granítico e metamórfico non presenta, a priori, unhas características favorables para o desenvolvemento de acuíferos en profundidade limitándose a súa localización as formacións superficiais relacionada con leitos fluviais que en ocasións ven favorecida a súa recarga pola existencia de fracturas próximas. O carácter impermeable do conxunto determina que a choiva útil verta practicamente na súa totalidade á rede de drenaxe, ben por escorrenta superficial ou pola circulación semisubterránea que moi adaptada á topografía se exterioriza mediante a existencia de mananciais.

Entre as diferentes litoloxías as rochas graníticas e os gneises poden posuír unha rede de fracturación o suficientemente ancha para permitir a entrada, circulación e recarga dos acuíferos. Pódense dar pequenos acuíferos de carácter local nos afloramentos de migmatitas que se dan no municipio grazas a porosidade interangular ou pola presenza de fendeduras.

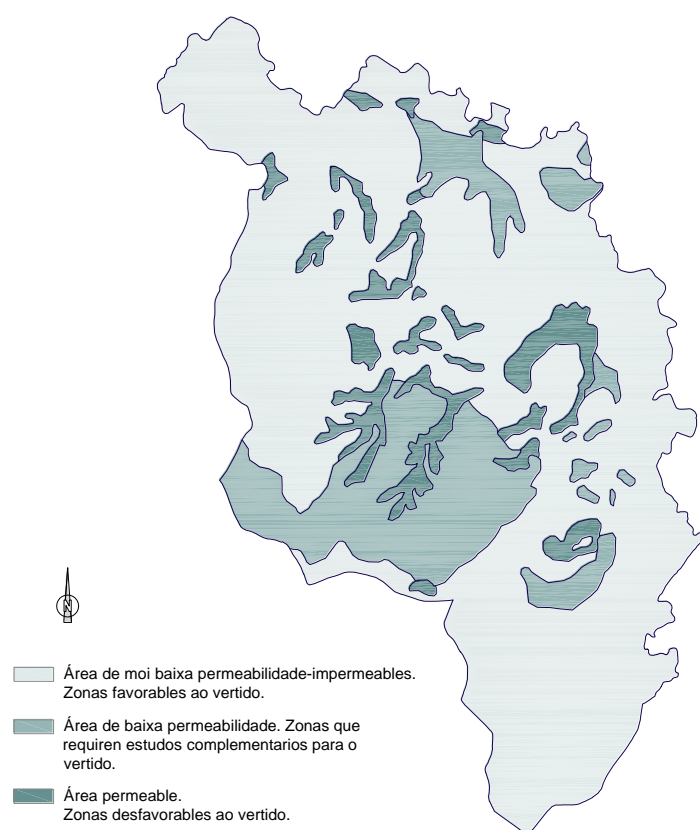
Segundo as características hidroxeolóxicas das litoloxías existentes en Silleda distínguense tres áreas:

- Áreas de moi baixa permeabilidade ou impermeables onde afloran xistos, anfíbolitas, metabasitas, rochas ultramáficas e migmatitas cuxas características litolóxicas impiden a infiltración de auga cara a posibles acuíferos profundos agás en caso de fendedura ou dun certo grado de alteración.
- Áreas de baixa permeabilidade producidas pola presenza de rochas graníticas e gneises que favorecen a escorrentía superficial grazas aos planos de pendente, polo que a maior parte das augas procedentes das precipitacións atmosféricas vai parar aos leitos fluviais.
- Áreas permeables: Constituídas por os materiais detríticos de idade cuaternaria que presentan unhas características favorables para a infiltración da auga cara o seu interior. Así e todo, a súa limitada extensión reduce en gran medida as súas posibilidades. Destacan as do río Toxa.

3.3.4 Orientación ó vertido

O municipio presenta certos inconvenientes á hora de planificar a instalación de vertedoiros e de calquera tipo de vertido debido a presenza de numerosas áreas vulnerables á contaminación (detríticas en xeral), así como outras que requirirían un estudo en detalle (graníticas e gneísticas) limitando a súa situación as áreas xistosas impermeables ou de baixa permeabilidade onde a contaminación afectaría ás augas superficiais e de escorrentía sen danar os acuíferos.

GRÁFICO Nº3.- HIDROXEOLOXÍA E ORIENTACIÓN O VERTIDO



3.4 CLIMATOLOXÍA

A particular configuración que o relevo ten na zona de O Deza é o factor máis determinante para tratar de explicar o comportamento do clima, máis próximo a outras áreas xeográficas situadas máis cara o interior de Galicia. Para o caso concreto que nos ocupa, falamos dun gradiente altitudinal que suporía un aumento cada 100 metros de entre 45-100 mm no caso das precipitacións e de 0,5-0,6 ° C no caso das temperaturas.

Ademais do relevo como factor determinante do clima, temos que considerar outros elementos que producen alteracións das distintas variables climáticas a escala local. Referímonos a factores vinculados á topografía da superficie como poden ser a orientación con respecto ao sol ou a exposición ás fronteas, factores como a presenza de auga ou de vexetación, ou factores de orixe antrópico como a edificación ou a emisión de gases. Estas alteracións nas condicións a pequena escala explican o patrón de comportamento termopluiométrico da Comarca. Algunhas das evidencias máis significativas son o incremento da temperatura media no entorno dos núcleos urbanos máis importantes (Silleda), a mediterraneización do clima nas zonas de maior encaixamento fluvial, ou a dicotomía entre a ladeira de solaina e de aveseda.

Desde un punto de vista climático, o municipio de Silleda encádrase no dominio do clima oceánico temperado. Neste tipo de clima a influencia marítima é fundamental porque atenúa as variacións térmicas diarias e estacionais e proporciona abundante humidade en forma nubosa, o cal asociado aos

frecuentes sistemas frontais, que varren as latitudes medias, manteñen unha pluviosidade importante.

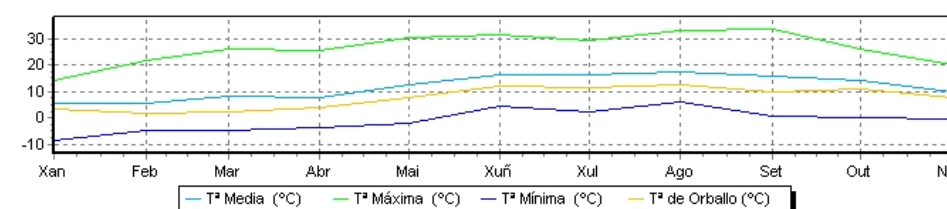
O sistema dorsal, actúa como barreira permeable entre as chairas interiores e a fachada litoral atlántica cumprindo un importante papel bioxeográfico ao modular as condicións climáticas a mesoescala.

Os datos para este estudo obtivéronse a través da estación de Mouriscade (Lalín, 570876 UTMX, 4718574 UTM Y), situada a 500 m s.n.m, pola súa proximidade a zona de estudo, a través de Meteogalicia e do Anuario Climático de Galicia.

Normalmente as temperaturas medias presentan valores superiores a 12°C por debaixo dos 600 m de altitude atopando valores inferiores, en torno aos 10°C, nas zonas próximas aos 1.000 m. As temperaturas medias máximas danse nos meses de xullo e setembro e oscilan en torno aos 20°C mentres que as mínimas son acusadas nos meses de xaneiro e febreiro, en torno aos 5°C.

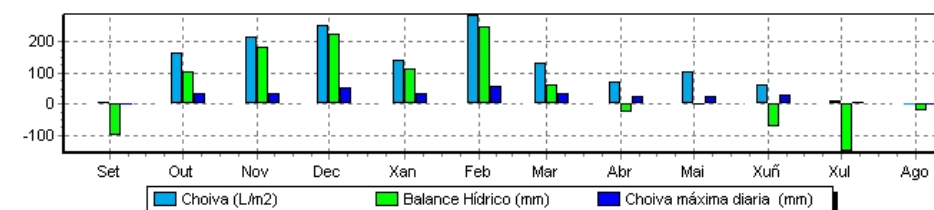
Nas zonas máis baixas o período frío (5-10°C) abarca de decembro a marzo, o período fresco (10-15°C) ten lugar nos meses de abril, maio, outubro e novembro e o período temperado (15-20°C) acontece nos meses de verán, agás xullo que presenta temperaturas cálidas (20-25°C). Por riba dos 600 m o período frío prolongase desde o mes de novembro ata marzo, acurtándose o período fresco.

CADRO Nº 1.- VALORES DE TEMPERATURA (ANO 2009)



A precipitación anual acumulada é de 1.200 mm aproximadamente. O período de baixas precipitacións céntrase nos meses de xuño a setembro rexistrándose unha maior influencia das precipitacións no período que abarca de outubro a marzo. Compre sinalar o efecto de sombra pluviométrica que exercen as cumes circundantes, barreiras orográficas fronte a chuvia e o vento.

CADRO Nº 2.- VALORES DE PRECIPITACIÓN (ANO 2009)



Os ventos dominantes teñen principalmente unha compoñente norte ou sur seguidas de NE e SO. A menor frecuencia alcánzana as compoñentes leste e oeste.

Os dominios ombrotérmicos resultado da combinación dos réximes pluviométrico e termométrico representan a variedade de ambientes climáticos existente en Silleda. O dominio hiperhúmido temperado esta case confinado aos sectores máis elevados da dorsal como a Serra do Candán por encima dos 600 metros mentres que o dominio subhúmido temperado alcanza o seu máximo desenvolvemento en Silleda e zonas próximas.

No estudo do potencial agroclimático da zona segundo a clasificación de Papadakis o concello de Silleda presenta un inverno tipo Av e un verán M, sendo o tipo climático mediterráneo temperado nas zonas de val e marítimo fresco en elevacións superiores aos 800 m. Isto indica que os cereais como a avena poden dar bos resultados no inverno e cultivarse extensamente. As temperaturas estivais, malia non ser as máis adecuadas para o cultivo de cereais, permiten o cultivo de millo.

CADRO Nº 3.DATOS ESTACIÓN MOURISCADÉ (LALÍN)

Humidade relativa y Tª	Máx.	Mín.	Media	Unidade
Días de xeada	14	0	5,1	días
Humidade relativa max. media	95	91	93,8	%
Humidade relativa media	86	74	78,7	%
Humidade relativa min. media	73	39	56,2	%
Tª máxima absoluta	33,6			°C
Tª mínima absoluta		-9,8		°C
Tª media anual			11,0	°C
Tª máxima media			18,1	°C
Tª mínima media			4,4	°C
Dirección do vento predominante	339	140	228,8	grados
Velocidade do vento	3	1,3	2,1	m/s
Balance hídrico mensual	245,2	-150,9	37,8	mm
Horas de sol	323,1	62,6	178,7	h
Precipitación total		792		mm
Humidade estándar		82		%

3.5 EDAFOLOXÍA

Os solos créanse a partir duns parámetros básicos que se detallan a continuación indicando as características propias en cada caso do concello de Silleda.

1. O CLIMA

O clima é o factor determinante na formación dos solos. As características meteorolóxicas citadas no apartado anterior, o carácter morno e con alta influencia atlántica permiten unha elevada produtividade agronómica con solos pouco pesados, de texturas medias a grosas, o que permite unha gran permeabilidade que pode se causa de certas deficiencias de humidade nos meses máis secos.

2. O MATERIAL ORIXINAL

Os tipos de solos e as súas propiedades se distribúen cunha clara relación co material orixinal. O territorio caracterízase por unha gran diversidade de materiais de partida que van desde pequenos enclaves ultrabásicos a grandes áreas de materiais ácidos. Por iso, pódense desenvolver varios grupos:

a) SOLOS SOBRE MATERIAIS GRANÍTICOS

O grao de desenvolvemento destes solos é xeralmente escaso, presentando perfís de tipo AR ou AC, ás veces un B incipiente ou unha transición A/B. So en puntos de acumulación o grao de

diferenciación dos horizontes B é maior. A vexetación que domina a paisaxe é a de mato baixo de toxo e uceira.

Os tipos de solos que se desenvolven sobre este tipo de material orixinal son Leptosoles líficos en zonas de pendente, especialmente cara o sur municipal e Cambisoles húmicos que ocupan a maior parte do territorio e cuxa vocación e o aproveitamento para cultivo.

b) SOLOS SOBRE XISTOS

No caso dos solos sobre materiais do Dominio Externo, trátase de solos non demasiado profundos, formados sobre materiais que con moita frecuencia atópanse pouco alterados. En situacións de cume e ladeira o seu desenvolvemento é moi escaso, con perfís de tipo AR. En vagoadas e pequenas depresións o solo pode alcanzar maior desenvolvemento, presentando un B incipiente con características intermedias A/B ou B/C, ou ben un B moi desenvolvido cando se trata de ampelitas. A vexetación dominante é o monte improdutivo, de uceira ou toxeira, ou a explotación forestal de piñeiro.

Os materiais xistosos da Unidade de Lalín encontráanse profundamente alterados, o cal fai que case a totalidade dos solos presenten perfís ABC ben desenvolvidos. A vexetación, nas áreas non cultivadas, está constituída por masas de bosques de piñeiros e soamente bordeando as marxes dos ríos aparecen chopos, ameneiros e algún carballo.

Favorecen o desenvolvemento de Cambisoles húmicos cuxo perfil máis representativo é a secuencia ABC, A úmbrico e B cámbico. A textura é de tendencia franca a franco-limosa, con unha fracción arxilosa relativamente abundante. Este tipo de solo son algo menos ácidos que os desenvolvidos sobre granitos sendo máis favorable a súa reserva de humidade que os fai máis resistentes ao déficit do período seco.

c) SOLOS DESENVOLVIDOS SOBRE ROCHAS BÁSICAS

As rochas básicas están representadas por anfíbolitas do Complexo de Ordes e a Unidade de Lalín e as rochas ultramáficas metamorfixadas do enclave de Campo Marzo.

No caso das anfíbolitas en situacións de cume os solos predominantes sobre estes materiais son pouco desenvolvidos, de perfil AR, mentres que nas ladeiras de pendente pouco acusada e nas zonas de vagoada predominan os solos de perfil ABC. A vexetación tipo destas paisaxes é a de mato de éricas con toxos. Non é frecuente a presenza de afloramentos rochosos.

As rochas ultramáficas están presentes nun pequeno enclave en Campo Marzo. É un macizo de pendentes relativamente suaves, agás no seu borde norte, onde queda separado dos materiais do Complexo de Ordes pola Faia Marxinal. E por iso que se poden atopar tanto solos pouco desenvolvidos de perfil AC, como ben desenvolvidos de perfil ABC. A vexetación arbórea está representada por bosques de piñeiros.

d) SOLOS SOBRE SEDIMENTOS

Trátase de solos xeralmente profundos que evolucionan a partir de sedimentos fluviais recentes e que se encontran afectados polo nivel de base dos ríos. Este tipo de sedimentos non están moi estendidos na Comarca, pero alí onde se encontran o uso máis habitual é o agrícola, ben como

prados de nivel freático alto ou ben como solos de cultivo nos puntos de nivel freático máis baixo.

Os fluvisoles úmbricos atópanse en vales de inundación fluvial recente que desenvolven un horizonte superior úmbrico e os fluvisoles dísticos son similares aos anteriores pero cun horizonte superior menos rico en materia orgánica.

3. O RELEVO

O dominio de terreos de baixa altitude e de pendente débil a moderada favorece a formación de solos tipo cambisol ou terras pardas sobre os que se asenta a vexetación natural e a maior parte das terras de cultivo xa que soportan perfectamente o traballo agrícola.

Os solos máis aptos para a agricultura son os fluvisois ou solos de veiga que se sitúan nas proximidades dos cursos fluviais e formáronse con terras procedentes das partes máis elevadas.

4. A VEXETACIÓN.

A vexetación natural está profundamente transformada sendo maior a influencia humana como axente transformador da paisaxe que a propia vexetación. O cultivo intensivo provoca o aumento da fracción orgánica nos horizontes superiores, mentres que nas zonas de monte as queimas provocan unha perda de solo patente nalgúns puntos altos do concello.

O solos non son excesivamente ácidos, existe un sector de acidez moderada en Fiestras e Gabra, que posiblemente se deba á intensa actividade agrícola promovida pola concentración parcelaria, mentres que o norte existe unha zona de acidez media, en Chapa e Rellas, de orixe natural.

Os índices de amortecemento son, en xeral, de tipo medio, aínda que a cantidade dos materiais encalantes a adicionar seguen sendo elevadas. Os solos que precisan menores cantidades de emendas calizas sitúanse en O Castro e Negreiros, Fiestras e Graba e Parada.

Os solos con maior cantidade de materia orgánica atópanse nas ladeiras do Candán. A zona máis setentrional (Negreiros, O Castro, Ponte) xunto coas terras das ribeiras do río Deza (Taboada) son os que presentan os valores máis baixos.

A zona esta ben provista de nitróxeno. Ao observar os valores da razón C/N nos atopamos con que a zona cercana o Deza en Ponte e Saudres presenta razón inferiores a 13,0, o mesmo que as terras do norte de Silleda. Preséntanse esporadicamente solos orgánicos en zonas elevadas de ránker.

Respecto ao contido en fósforo, o sector comprendido entre Cortegada, Siador, Fiestras e Graba presenta un nivel elevado, as ribeiras do Deza forman a zona con menor proporción de fósforo.

Os solos comprendidos entre Laro, Oleiros, Taboada, Vilar, Negreiros, O Castro, Rellas e algo de Fiestras e Graba, forman unha ampla zona de baixo nivel potásico na que convén coidar o abonado. O resto do territorio ten unha boa proporción deste nutriente.

Para o Calcio os valores considéranse lixeiramente elevados para ser unha zona montañosa.

Para o Magnesio os valores son baixos e moi baixos. A zona de previsible carencia, en bo cultivo, esta o SE de Silleda, desde Cortegada, Oleiros e Vilatuxe ata o río Deza. Desde O Castro ata Carboeiro a concentración de magnesio asimilable no solo é alta. Con niveles que poden ser limitantes existe un sector entre O Castro e Negreiros.

A media da capacidade de cambio de bases é boa. Nas ribeiras do Deza preséntanse solos con valores

máis baixos, ampliándose esta zona ao norte, onde están as parroquias de Negreiros, Fiestras, Siador e Oleiros.

Predominan os solos franco-areosos, aínda que en dous sectores ao norte entre Chapa e Escuadro e ao Sur con máis amplitude son de textura franca.

Segundo estas características, o principal obxectivo da produción agrícola nestas terras debe ser a obtención de forraxes. Segundo as posibilidades de rego, os microclimas do sector, as condicións do cultivo e o plantexamento da explotación, pódense sementar mesturas de pratenses, como Festuca elevada-loto de prados, felo ou festuca elevada-trébol-híbridos, fleo -festuca de prados-trébol branco, raigrás italiano ou westerworld-trébol violeta, fleo-trébol híbrido-trébol branco, festuca de prado ou elevada-loto ulixinoso, raigrás inglés-trébol branco- trébol híbrido, raigrás inglés-trébol ladino ou dáctilo-trébol ladino entre outras.

As plantas forraxeiras tradicionais como coles ou nabizas deberían sumarse os millos forraxeiros, a avena ou o centeo e outras de produtividade como o xirasol.

Débese cultivar bastante pataca e limitar o millo para gran ás áreas nas que sexa posible a maduración das variedades de ciclo semiprecoz.

Os cultivos de centeo, lino, froiteira, trigo e produtos de horta teñen as mesmas necesidades e limitación sinaladas con anterioridade.

As unidades cartográficas de solos seguindo a metodoloxía proposta pola FAO revelan sete unidades que se describen a continuación e no plano IV.16 "Edafoloxía". En xeral pódese apreciar un dominio de cambisoles úmbricos que aparecen acompañados de diversos cambisoles dependendo do tipo de substrato xeolóxico. Sobre as ladeiras de maior pendente e superficies residuais de elevada altitude atópanse leptosoles.

- LEPTOSOL ÚMBRICO/ DÍSTRICO: Este tipo de solos localízanse fundamentalmente en zonas de elevada altitude como o Candán, ligados a materiais de difícil alteración como son os granitos ou os xistos cuarcíticos, sobre pendentes acusadas, aínda que ocasionalmente pódense atopar en zonas de moi suave inclinación, por riba dos 600 m de altitude e asociados sempre os granitos orientais. Presentan un horizonte A que pode ser úmbrico ou ócrico, de moi escaso espesor que descansa sobre a rocha consolidada ou a saprolita. A vexetación predominante nesta unidade é a de toxal-uceira e excepcionalmente prados pcedoiros de alta montaña que son aproveitados durante o verán.
- CAMBISOL ÚMBRICO/ DÍSTRICO: Sobre as ladeiras de elevada pendente os solos son lixeiros e en xeral so presentan un horizonte A úmbrico ou ócrico. Cando a pendente é menor pódese desenvolver un B cámbico, as veces incipiente. A vexetación pode estar constituída por piñeiro e eucalipto aínda que nas partes máis chas as terras están cultivadas intensamente e é ocasional a vexetación de bosque.
- CAMBISOL ÚMBRICO: Nesta unidade dominan as fases profundas sobre as superficiais e os solos son cultivados extensivamente. O relevo en xeral é suave.
- FLUVISOL EUTRICO/ DÍSTRICO: O horizonte A pode ser móllico ou úmbrico e en xeral oscila entre 20-30 cm de espesor. Son solos de nivel freático elevado que están aproveitados como prados segadoiros. Naqueles puntos onde o nivel de auga esta por debaixo de 1,5 m sóense plantar cultivos como pataca e millo.

3.6 HIDROLOXÍA

O clima oceánico húmido ou hiperhúmido existente na Comarca, unido a factores como os edafolóxicos ou topográficos entre outros, fan do Deza un territorio cuns recursos hídricos abundosos

A extensa rede hidrográfica do municipio pertence á vertente atlántica, á Demarcación Galicia-Costa e a conca do río Ulla. Organízase en torno a dúas canles principais: a do Ulla e a do Deza que forman un dos espazos naturais máis relevantes de Silleda o sistema fluvial Ulla -Deza incluído na Rede Natura 2000. Ambos cursos de auga exercen de límite natural do termo municipal polo norte e polo leste respectivamente (ver plano IV.17 "Concas e rede hídrica").

GRÁFICO Nº4.- SUBCONCAS E REDE HÍDRICA



O río Deza atravesa Silleda en dirección SE-NO. É un afluente do río Ulla pola esquerda. Nace na Serra do Testeiro, na parroquia de Zobra (Lalín), ao unirse dous cursos de auga, o da Candosa e o de Tasdomonte. Os seus principais afluentes son o río Asneiro e o río Toxa. No seu nacemento, preto dos 800 metros de altitude, o río Deza fai de límite natural entre os concellos veciños de O Irixo e Beariz, nas parroquias de San Pedro de O Regueiro e Santa Cruz de Lebozán respectivamente. En total, o río percorre unha distancia de 51 Km ata a desembocadura no río Ulla entre as parroquias de Gres (Vila de Cruces), Cira (Silleda) e Ledesma (Boqueixón). O caudal absoluto medio rexistrado desde comezos dos anos setenta na estación de aforo de Ponte Cira (Silleda) é de 541,57 hm³/ano, con máximos nos meses invernales e mínimos durante a seca estival.

Entre os cursos de auga de menor entidade destacan o Toxa que discorre Silleda de sur a norte ata desembocar no Deza, e o Escuadro, o Oisa e o Cervaniña e varios arrosos menores, entre os que destacan o Romanín, Río de Mera, Regueiro de Chousa de Miño, o Augacae, o Refoxos, Rego de Cortegada, o Agríel, o Regueiro de San Benito e o Candán.

O río Toxa é outro dos tributarios máis importantes do río Deza, atravesa o concello de Silleda de sur ao

norte, nacendo na parroquia de Graba, froito da unión do regato de Mosqueiros con outros regos de menor entidade. A conca do Toxa caracterízase por presentar vales abertos, encaixándose na súa desembocadura, augas abaixo da fervenza.

De especial mención polo seu interese paisaxístico son formas como a Fervenza do Toxa, lugar no que o río do mesmo nome aproveita un desnivel do terreo propio de zonas graníticas para crear un salto de auga de máis de 30 metros de altura.

Nos cursos altos dos ríos, nas zonas máis elevadas a forte pendente das ladeiras xunto coa natureza granítica da rocha produce a existencia de zonas de saltos de auga e de formación de pozas de difícil acceso.

Ademais, nestas elevacións máis húmidas do occidente tamén predominan as zonas hidromorfas propensas ao asolagamento en épocas de chuvias. Trátase de zonas protexidas como as Brañas de Xestoso onde as especiais condicións do ambiente e do solo favoreceron o desenvolvemento dun hábitat cunha biocenose característica e moi valiosa pola particularidade das especies que alí habitan.



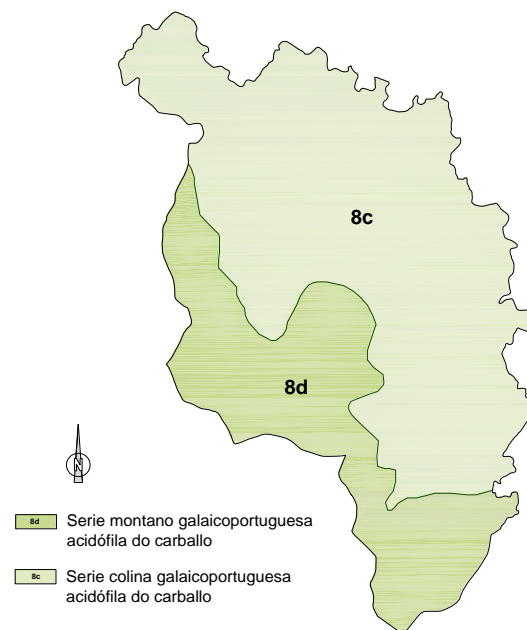
Río Deza e afluente en Carracido

4. CARACTERÍSTICAS DO MEDIO BIÓTICO

4.1 FLORA

A vexetación é un dos elementos mais aparentes do medio e un dos mais significativos polas relacións que garda co resto de compoñentes bióticos e abióticos. Cada comunidade vexetal é o resultado da combinación de certas condicións ambientais de forma que se poden recoñecer os diferentes ecosistemas dunha área por delimitación das comunidades vexetais presentes nela.

A paisaxe vexetal dunha rexión está condicionada por unha serie de factores que favorecen os distintos tipos de vexetación. O clima é o principal condicionante, ademais do tipo de solos, material xeolóxico, relevo, etc. Non obstante, a vexetación de Galicia está hoxe en día modelada pola acción humana, por séculos de usos orientados a aproveitar a vexetación en interese da poboación.



En Silleda a fertilidade dos solos e o clima benigno, favoreceu a existencia dunha explotación intensiva dende antigo, polo que a vexetación natural restrínxese ás zonas menos aptas para o labor en función da súa orografía ou as beiras dos cursos fluviais que conservan a mellor representación da vexetación climática pero que tamén viron reducida a súa extensión a favor de prados e pastizais.

4.1.1 Vexetación potencial

Representa o tipo de vexetación que podería instalarse no territorio como resultado dos procesos sucesivos ao cabo dun período de tempo longo, sen perturbación das súas condicións por actividades humanas ou catástrofes ambientais.

A zona na que se atopa o municipio de Silleda inclúese coroloxicamente dentro do Reino Holártico, Rexión Eurosiberiana, subrexión atlántico-medioeuropea, superprovincia atlántica, (Izco, 1987; Rivas et al., 1987). O elemento característico é *Quercus robur*, especie arbórea dominante en practicamente todos os bosques planocaducifolios. Acompañanlle outras especies arbóreas como *Betula celtiberica* (Bidueiro) en zonas de alta humidade edáfica e *Alnus glutinosa* (Ameneiro) especie característica das ribeiras dos ríos xunto coas especies de piñeiro *Pinus pinaster* e *Pinus radiata* e *Castanea sativa* (castaño).

As series de vexetación, segundo Rivas-Martínez (1987), que atopamos na zona de estudo distribúense segundo se reflexa na seguinte figura.

- SERIE MONTANA GALAICO-PORTUGUESA ACIDÓFILA DO CARBALLO ou *Quercus robur* (8d, *Vaccinio myrtilli-Querceto roboris sigmetum*). Cuxa vexetación clímax a forma unha carballeira densa que alberga arbustos e herbas vivaces. Estas carballeiras desenvólvense sobre substratos silíceos, pobres en bases e en xeral sobre solos profundos. Entre as uceiras propias desta serie son frecuentes, ademais das habituais uceiras eurosiberianas, algúns elementos mediterráneos iberoatlánticos.

CADRO Nº 4.-ETAPAS DE REGRESIÓN E BIOINDICADORES DA SERIE 8d)

Serie 8d) acidófila montana galaico-portuguesa do carballo (<i>Vaccinio myrtilli-Querceto roboris sigmetum</i>)		
I Bosque	<i>Quercus robur</i> <i>Betula celtiberica</i>	<i>Vaccinium myrtillos</i> <i>Saxifraga spathularis</i>
II Mato denso	<i>Ulex minor</i> <i>Ulex gallii</i> <i>Ulex europaeus</i> <i>Erica cinerea</i>	<i>Erica umbellata</i> <i>Calluna vulgaris</i> <i>Agrostis curtisii</i>
III Mato degradado	<i>Cytisus striatus</i> <i>Cytisus scoparius</i> <i>Cytisus multiflorus</i> <i>Genista florida</i>	<i>Genistella tridentata</i> <i>Erica arborea</i> <i>Pteridium aquilinum</i>
IV Pastos	<i>Agrostis capillaris</i> <i>Avenula sulcata</i> <i>Anthoxanthum odoratum</i>	

- SERIE COLINA GALAICO-PORTUGUESA ACIDÓFILA DO CARBALLO ou *Quercus robur* (8c *Rusco-Querceto roboris sigmetum*). Esta serie localízase na metade suroeste municipal, por riba dos 900 m na Serra do Candán. Corresponde no seu óptimo estable a unha carballeira densa de carballos (*Quercus robur*), que pode levar asociados unha certa cantidade de cerquiños (*Quercus pyrenaica*), acivros (*Ilex aquifolium*), castiñeiros (*Castanea sativa*), loureiros (*Laurus nobilis*) e sobreiras (*Quercus suber*). No sotobosque ademais dun bo número de herbas nemorais esciófilas (*Holcus mollis*, *Teucrium scorodonia*, etc..) existe un sotobosque arbustivo no que se poden atopar elementos mediterráneos como *Ruscus aculeatus* ou *Arbustus unedo*.

A degradación moderada dos bosques desta serie permite a extensión das xesteiras oceánicas colinas e mesomediterráneas cunha estrutura de pioneira de gran talla, rica en fentos. Silvas e toxos (*Cytisus striatus*, *Ulex europaeus*, etc.). As uceiras que aparecen tras os lumes e as repoboacións de piñeiros (*Pinus pinaster*) levan un bo número de elementos da uceira mediterránea ibero-atlántica (*Ulex minor*, *Erica sp.*, etc.).

En canto ao bosque ripario, esta ligado a solos profundos de fondo de val con algunha influencia freática. No piso colino son frecuentes os bosques mixtos con base florística mais ou menos común de *Alnus glutinosa* (amieiro), *Betula pubescens* (bidueiro), *Salix atrocinerea* (salgueiro), *Frangula alnus* (freixo) etc.

CADRO Nº 5.- ETAPAS DE REGRESIÓN E BIOINDICADORES DA SERIE 8c)

Serie 8c) acidófila colina galaico-portuguesa do carballo (Rusco-Querceto roboris sigmetum))		
I Bosque	<i>Quercus robur</i> <i>Ruscus aculeatus</i>	<i>Physospermum cornubiense</i> <i>Pyrus cordata</i>
II Mato denso	<i>Cytisus striatus</i> <i>Ulex europaeus</i>	<i>Arbutus unedo</i> <i>Rubus lusitanus</i>
III Mato degradado	<i>Daboecia cantabrica</i> <i>Ulex minor</i>	<i>Erica cinerea</i> <i>Halimium alysoides</i>
IV Pastos	<i>Agrostis capillaris</i> <i>Avenula sulcata</i> <i>Anthoxanthum odoratum</i>	

4.1.2 Vexetación actual

A vexetación actual é resultado da evolución das poboacións vexetais e da influencia humana sobre esa vexetación que configura unha paisaxe altamente humanizada. A eliminación das formacións boscosas como consecuencia da acción antrópica foi xeneralizada en Galicia. Os bosques foron transformados en terras de pasto ou cultivos, ou deixaron paso a formacións menos complexas estruturalmente como breixeiros ou toxais. Ademais cobraron importancia as plantacións de especies arbóreas de crecemento rápido, entre as que destacan *Pinus pinaster*, *Pinus radiata* e *Eucalyptus globulus*. Todo iso, determina unha paisaxe en mosaico na que a vexetación clímax se limita a escasos redutos menos propicios para a actividade humana.

En xeral nas zonas máis baixas, ladeiras e vales, concéntranse as terras destinadas ao cultivo, prados e pastizais desprovistos normalmente de vexetación arbórea que nalgúns casos poden exercer de cortaventos. Sobre as terras cultivadas predomina a pradería mesturada con plantacións de millo, trigo, cereais e leguminosas.

1. ARBORADO

O bosque é, con diferenza, o principal expoñente da superficie non cultivada. Localízase ó longo de todo o municipio ocupando preferentemente zonas de media ladeira e alta de montaña.

As plantacións forestais están representadas principalmente por piñeiros e eucaliptos. Os piñeiros admiten un maior rango climático, polo que se nas zonas de réxime térmico máis favorable predomina o piñeiro do país (*Pinus pinaster*), nas zonas de montaña atópanse tamén o piñeiro de Monterrei (*Pinus radiata*) e o piñeiro albar (*Pinus sylvestris*), máis resistentes aos períodos fríos e ás xeadas. No caso do eucalipto (*Eucalyptus globulus*), con restricións térmicas moito máis severas, a súa distribución na comarca redúcese ao norte, ocupando preferentemente os vales encaixados con menores oscilacións térmicas.

As formacións autóctonas aséntanse sobre os mellores solos, normalmente sobre os fondos de val, onde tanto a dispoñibilidade de nutrientes como a hídrica son máis altas. Por iso, estas terras son as máis facilmente transformables en pastos e cultivos o que reduciu os seus efectivos en gran medida. Os restos de bosque orixinal límitanse a escasos redutos menos propicios para a actividade humana como poden ser os biotopos de montaña (onde a súa extensión tamén viuse reducida por mor dos incendios

acontecidos nos últimos anos) ou asociadas as zonas húmidas e os cursos de auga tal e como se pode observar no plano IV.18 "vexetación". Este é o caso dos terreos emprazados nas inmediacións do sistema fluvial conformado polos ríos Ulla e Deza que manteñen a vexetación de frondosas e a mellor representación do bosque climácico de Silleda.

Na serra do Candán tamén existen extensións arbóreas aínda que na maioría das zonas están dominadas por plantacións de especies alóctonas que en ocasión se mesturan con frondosas caducifolias. As formacións máis frecuentes son as carballeiras de *Quercus robur* e *Quercus pyrenaica*. En canto a especies de repoboación, mentres que o eucalipto case non aparece, o piñeiro galego *Pinus pinaster* forma bosques de tamaño considerable.

Os bosques de ribeira quedan practicamente reducidos a liñas ao longo dos leitos debido a intensa explotación destes ecosistemas altamente produtivos que foron substituídos por cultivos e pradarías naturais. Estes prados repártense entre as asociacións *Caro-Cynosuretum* e *Senecio-Juncetum acuitiflori*.

As formacións de vexetación de ribeira son bosques mixtos caducifolios dominados polo ameneiro. Estas formacións ribeirás están catalogadas como de interese prioritario pola directiva Hábitat. Na maioría dos casos están restrinxidas a uns poucos metros a cada marxe do río, aínda que a súa área potencial é máis extensa. Están caracterizados por algunhas especies arbóreas (*Alnus glutinosa*, *Quercus robur*, *Betula alba subsp. pubescens*, *Salix atrocinerea*), outras arbustivas como *Sambucus nigra* e un tapiz de herbáceas como *Oxalis acetosella*, *Rorippa nasturtium-aquaticum*, *Saxifraga spathularis*, etc.



Vexetación autóctona na ribeira do río Toxa

Os bosques riparios son a mellor representación da vexetación climácica polo que resulta imprescindible a protección desta unidade para a conservación da súa singularidade, naturalidade e mantemento das súas funcións ecolóxicas entre as que destacan:

- Regular o microclima do río.
- Asegurar a estabilidade das beiras.
- Regular o crecemento de macrófitas.

- Son un hábitat ideal para un gran número de especies animais e vexetais.
- Supoñen unha fonte de alimento para as especies que albergan.
- Actuar como filtro fronte á entrada de sedimentos e sustancias químicas na canle.
- Cumprir un papel de acumuladores de auga e sedimentos.
- Funcionar como zonas de recarga de augas subterráneas.
- Posúen un gran valor paisaxístico, recreativo e cultural.

A mellor representación do bosque ripario en Silleda atópase nas ribeiras do ríos Deza e Toxa, no Rego de Romanín en Dornelas ou no Rego de Rosende en Ponte.

2. COMUNIDADES ARBUSTIVAS

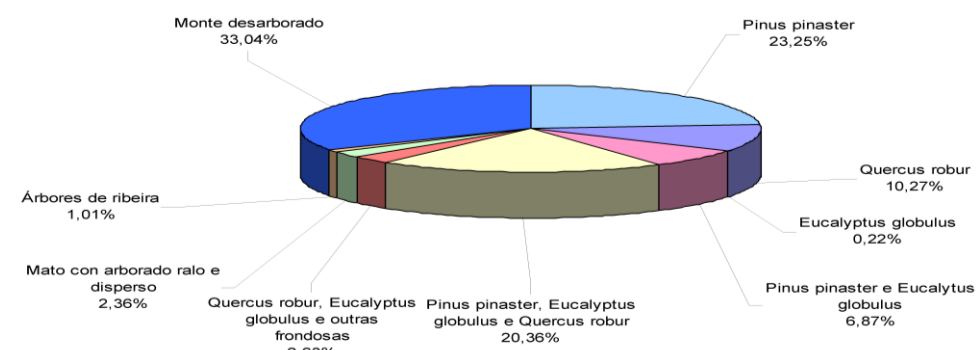
Como resultado da evolución regresiva de formacións arbóreas preexistentes en estado de clímax naqueles espazos forestais onde non existe vexetación arborada predomina o mato froito da asociación do toxo (*Ulex nanus*, *Ulex gallii* e *Ulex europeus*), a uceira (*Erica cinerea*, *Erica ciliaris*, *Erica tetralix* e *Erica arborea*), a xesta (*Sarothamnus scoparius*) e a carqueixa (*Chamaespartium sagittale*).

- UCEIRAS (*Ulici europaei-Ericetum vagantis*). Comunidade dominada polo breixo *Erica vagans* e polo toxo (*Ulex europaeus*) xunto cun bo número de especies de matogueira como *Erica cinerea*, *Erica umbellata*, *Genista sp.*, *Lithodora prostrata*, *Agrostis stolonifera*, *Physospermum cornubiense*, etc.
- UCEIRAS SECAS (*Ulici europaei-Ericetum cinereae*). Son os toxais típicos frecuentes na paisaxe galega, caracterizados pola presenza do toxo macho (*Ulex europaeus*) con outras especies de matogueira como *Pteridium aquilinum*, *Erica cinerea*, *Daboecia cantabrica*, etc., aínda que adoitan ser comunidades con poucas especies nas que o toxo pode supoñer unha cobertura de case o 100%. Teñen unha altura relativamente elevada, en torno aos 2 metros aínda que ás veces está máis reducida. Estas comunidades favorecerónse das prácticas comúns no rural galego como son as queimas e a extracción do toxo para a elaboración da cama do gando.



Uceiras nas Brañas do Xestoso. (Couto de San Sebastián).-

GRÁFICO Nº5.- FORMACIÓNS FORESTAIS PREDOMINANTES. Fonte IFN3



3. COMUNIDADES DE ORIXE ANTRÓPICO

Estas comunidades atópanse en zonas baixas de topografía suave, xeralmente por debaixo dos 600 m. de altura, e ocupan as áreas potencialmente correspondentes ás carballeiras colinas. Estas áreas caracterízanse pola benignidade das condicións climáticas e a boa aptitude dos solos, sendo especialmente aptas para o asentamento das actividades humanas. É lóxico polo tanto, tendo en conta a súa vocación agrícola e gandeira, que os vales e as áreas de substratos edáficos máis profundos estean labrados na súa maioría, asentándose neles cultivos, preferentemente os destinados á alimentación do gando (maíz, millo, centeo, etc.), aínda que tamén hortalizas e, en menor medida, viñedos e froiteiros. Os pasteiros son outra das formacións típicas destas áreas; vinculadas principalmente á beira dos cursos fluviais onde conforman as veigas, cada vez máis abundantes debido ao abandono agrícola, aínda que tamén poden aparecer intercaladas cos cultivos. O conxunto destas terras baixas e suaves é o que presenta un maior dinamismo da paisaxe vexetal.

As praderías son en xeral de sécano correspondendo as húmidas as chairas de inundación dos cursos de auga. Hoxe en día non quedan practicamente prados de orixe natural, xa que foron substituídos polos seminaturais, onde predominan especies como *Plantago lanceolata*, *Prunella vulgaris*, *Poa pratensis*, *Poa trivialis*, *Holcus lanatus*, *Trifolium pratense*, *Festuca rubra* ou *Cardamine pratensis*, ás que se suman outras especies introducidas pola actividade humana como *Trifolium repens*, *Lolium perenne* ou *Lolium multiflorum*.



Prados nas Brañas do Xestoso (Couto de San Sebastián)

4.1.3 Flora de especial interese

Segundo o Catálogo de Árbores Senlleiras de Galicia, regulado polo Decreto 67/2007 de 22 de marzo e actualizado pola Orde do 3 de outubro de 2011, en Silleda existe un exemplar arbóreo que pola súa singularidade, forma, tamaño ou rareza destaca entre os da súa especie presentes na flora galega. Trátase da Sobreira de Siador, un exemplar de *Quercus suber* localizado na Saleta (código 138A, ver plano IV. 22.4 "Áreas estratéxicas de conservación: Zonas complementarias").

Segundo a información proporcionada polo Sistema de Información Territorial da Biodiversidade (SITEB), as cuadrículas de 10x10 onde se engloba o Concello de Silleda (NH52, 53, 61, 62, e 63) abranguen as seguintes especies de flora de interese incluídas no Catálogo Galego de Especies Ameazadas (Decreto 88/2007 do 19 de abril polo que se regula o Catálogo Galego de Especies Ameazadas- modificado polo Decreto 167/2011, de 4 de agosto), coa categoría que se especifica no seguinte cadro.

CADRO Nº 6.-FLORA DE INTERESE INVENTARIADA

Nome	CGEA
<i>Thymelaea broteriana</i>	Vulnerable
<i>Ranunculus bupleuroides</i>	Vulnerable
<i>Eryngium duriaei</i> subsp. <i>juresianum</i>	En perigo de extinción

Segundo a información proporcionada polo Atlas da Flora Vasculare Ameazada de España (cuadrículas 1x1) se constatou a presenza de *Eryngium duriaei* subsp. *juresianum* e *Thymelaea broteriana* no extremo sur municipal (ver plano IV. 22.4 "Áreas estratéxicas de conservación: Zonas complementarias").

1. THYMELAEA BROTERIANA

Especie endémica do noroeste da Península Ibérica, presente en Galicia nas provincias de Ourense e Pontevedra. É un taxón cunha distribución xeográfica reducida e un número de individuos inferior a 8.000. Habita en uceiras de *Erica australis* e/ou *E. umbellata*, sempre sobre solos acedos (lousas ou granitos). No Alto do Candán a súa poboación estímase en 152 individuos cuxa principal ameaza se debe a mellora da accesibilidade en vehículo ao parque eólico.

2. RANUNCULUS BUPLEUROIDES

Endemismo do noroeste ibérico que aparece no sur de Galicia (Pontevedra, Forcarei, Serra do Candán) e no centro e norte de Portugal. Habita pasteiros secos e piñeiros aclarados, principalmente sobre solos silíceos mais ou menos secos

3. ERYNGIUM DURIAEI SUBSP. JURSIANUM

Este endemismo no noroeste ibérico (sur de Galicia e norte de Portugal) conta con moi poucas poboacións e illadas entre si. Pode adentrarse no sotobosque de carballos pero prefere solos despexados polo que coloniza cunetas de pistas forestais de montaña e áreas recén queimadas. A poboación da Serra do Candán esta ameazada por presentar un número excesivamente baixo de individuos, tan so 12 identificados.

4.2 FAUNA

A fauna polo xeral está moi condicionada pola situación xeográfica e as características ambientais que nela danse, principalmente factores climáticos e usos do solo. As especies recollidas neste apartado inclúen o emprazamento na súa área de distribución.

Durante o traballo de campo realizado constatouse a existencia de algunhas delas, non obstante, é probable a ausencia de outras, polo menos de xeito habitual debido a influencia humana, á destrucións de hábitats, as alteracións do medio físico, etc.

En xeral, a adaptación das especies aos medios agrícolas favorece a perda xeneralizada de grandes vertebrados e unha diminución das especies silvícolas en beneficio das pratenses e antropófilas de menor interese de conservación.

A fauna existente ten un forte carácter antrópico, polo que as especies presentes atópanse moi adaptadas a medios agrícolas e urbanos. A maioría destas especies están catalogadas como non ameazadas así e todo, e a pesar da súa extensión, é preciso conservarlas en tódolos ecosistemas.

A información obtida para a elaboración deste estudo provén do SITEB da Consellería do Medio Rural de Galicia (cuadrículas NH52, 53, 61, 62, e 63) que aglutina diferentes publicacións como o "Atlas de vertebrados de Galicia" (SGHN, 1995) e os Atlas dos diferentes grupos de vertebrados de España publicados polo Ministerio de Medio Ambiente o que permite dispoñer dunha información básica (UTM 10 x10 km) sobre a distribución das distintas especies, hábitos e ecoloxía, á que se suma un importante elenco de estudos sobre áreas ou grupos taxonómicos concretos que se realizaron dende a década dos oitenta.

A continuación resúmense os aspectos legislativos e do estado de conservación máis importantes das especies atopadas no ámbito de estudo. Os números romanos indican os diferentes anexos de cada normativa onde se inclúen as especies citadas. As abreviaturas da parte superior das táboas indican as seguintes normativas:

- D. HAB: Directiva de hábitats, transferida á lexislación española polo Real Decreto 1997/95. Anexo II: Especies animais e vexetais de interese comunitario para cuxa conservación é necesario designar zonas especiais de conservación. Anexo IV: Especies animais e vexetais de interese comunitario. Anexo V: especies animais e vexetais de interese comunitario cuxa recollida na natureza e cuxa explotación poden ser obxecto de medidas de xestión.
- D. AVES: Directiva do 2 de abril de 1979 relativa á conservación das aves silvestres (79/409/CEE). O Anexo I da Directiva Aves inclúe un listado de especies que "será obxecto de medidas de conservación especiais en canto o seu hábitat, có fin de asegurar a súa supervivencia e a súa reprodución na área de distribución". Neste sentido se terán en conta: as especies ameazadas de extinción; as especies vulnerables a determinadas modificacións dos seus hábitats; as especies consideradas como raras porque as súas poboacións son escasas ou porque a súa distribución local é limitada; outras especies que requiran unha atención particular debido ó carácter específico do seu hábitat". No Anexo II inclúense as especies que poden ser obxecto de caza.
- BERNA: Convenio de Berna. Relativo á conservación da vida silvestre e do medio natural en Europa. Anexo II: especies de fauna estritamente protexida. Anexo III: especies de fauna protexida.
- IUCN ESP: Estatus en España segundo criterios clásicos de UICN. NE: non avaliado, DD: datos insuficientes,

EX: extinguida, CR: en perigo crítico, EN/E: en perigo, VU/V: vulnerable, NT: case ameazada, LC: preocupación menor, R: rara, I: indeterminada. Catálogo Nacional de Especies Ameazadas: IE. Especie de Interese Especial. Taxons non incluídos en Perigo de Extinción, Sensibles a la Alteración do Hábitat ou Vulnerables, pero que presentan uns valores particulares en función do seu interese científico, ecolóxico, cultural ou pola súa singularidade, polos cales debe redactarse un plan de manexo.

- CGAE: Catálogo Galego de Especies Ameazadas. Categoría En perigo de extinción (E): especies que están ou estiveron en regresión demográfica grave, coñecida ou deducida, nun pasado recente ou que a súa regresión sexa predecible nun futuro cercano. E(1) Cando se estima a que poboación viuse reducida polo menos nun 40% nos últimos 50 anos ou que a súa área de distribución sufriu un proceso de fragmentación e illamento. Categoría vulnerables (V): Cando se estima que a súa poboación viuse reducida nun 20% nos últimos 50 anos (1) ou cando unha vez calculados os factores actuais de ameaza e tendo en conta as medidas de conservación adoptadas, estimase que a súa regresión no futuro pode ser polo menos dun 20% nos próximos 20 anos ou en 5 xeracións.

CADRO Nº 7.- MAMÍFEROS CUXA ÁREA DE DISTRIBUCIÓN INCLÚE A ÁREA DE ESTUDO

Nome científico	Nome común	D.Hab.	Berna	Esp.	CGEA
<i>Apodemus sylvaticus</i>	Rato de campo				
<i>Arvicola sapidus</i>	Rata de auga común				
<i>Canis lupus</i>	Lobo	V	II		
<i>Capreolus capreolus</i>	Corzo		III		
<i>Crocidura russula</i>	Musaraña común		II		
<i>Crocidura suaveolens</i>	Musaraña de campo		II		
<i>Eliomys quercinus</i>	Lirón careto		III	LC	
<i>Eptesicus serotinus</i>	Morcego hortelano	IV	II	IE	
<i>Erinaceus europaeus</i>	Ourizo		III		
<i>Felix silvestris</i>	Gato silvestre	IV	II	IE	
<i>Galemys pyrenaicus</i>	Desmán ibérica	II,IV	II	IE	V
<i>Genetta genetta</i>	Xineta	V	III		
<i>Lepus granatensis</i>	Lebre ibérica				
<i>Lutra lutra</i>	Lontra	II,IV	II	IE	
<i>Martes foina</i>	Garduña		III		
<i>Meles meles</i>	Texo europeo		III		
<i>Microtus agrestis</i>	Trilladeira dos prados				
<i>Microtus lusitanicus</i>	Trilladeira lusitánica				
<i>Mus domesticus</i>	Rato caseiro			LC	
<i>Mustela erminea</i>	Armiño		III	IE	
<i>Mustela nivalis</i>	Comadreja		III		
<i>Mustela putorius</i>	Turón		III		
<i>Myotis bechsteinii</i>	Ratoneiro forestal	II	II,IV	Vu	V
<i>Myotis daubentonii</i>	Morcego ribeireño	II	IV	IE	
<i>Myotis emarginata</i>	Ratoneiro pardo	II	II,IV	IE	V
<i>Myotis nattereri</i>	Ratoneiro gris	II	II	IE	
<i>Myotis myotis</i>	Morcego de orellas de rato grande	II,IV	II	Vu	V
<i>Neomys anomalus</i>	Murgaño patibranco		III		

<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Coello			VU	
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Morcego común	IV	III	IE	
<i>Rattus norvegicus</i>	Rata de alcantarilla			LC	
<i>Rattus rattus</i>	Rata negra				
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Morcego grande	II,IV	II	VU	V
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Morcego pequeno	II,IV	II	IE	V
<i>Sciurus vulgaris</i>	Esquíno		III		
<i>Sorex coronatus</i>	Furafollas grande		III		
<i>Sorex granarius</i>	Furafollas pequeno		III		
<i>Sus scrofa</i>	Xabarán		III	LC	
<i>Talpa occidentalis</i>	Topo ibérico				
<i>Vulpes vulpes</i>	Raposo				

Como especies destacadas dentro del grupo de los mamíferos atópanse a lontra (*Lutra lutra*), os morcegos dos xéneros *Rhinolophus* e *Myotis* que se consideran especies vulnerables e protexidas polo Convenio de Berna, pola directiva Hábitats e establecidas como de interese especial polo Catálogo Nacional de Especies Ameazadas.

O morcego común (*Pipistrellus pipistrellus*) destaca por estar catalogado como de interese especial polo Catálogo Nacional de Especies Ameazadas.

CADRO Nº 8.- AVES CUXA ÁREA DE DISTRIBUCIÓN INCLÚE A ÁREA DE ESTUDO

Nome científico	Nome común	D.Aves	Berna	Esp.	CGEA
<i>Accipiter gentilis</i>	Azor común		III	IE	
<i>Accipiter nisus</i>	Gabián común		II	IE	
<i>Aegithalos caudatus</i>	Ferreiriño subeliño		III	IE	
<i>Alauda arvensis</i>	Alberca		III		
<i>Alectoris rufa</i>	Perdiz	III, IIII	III		
<i>Alcedo atthis</i>	Picapeixe	I	II	IE	
<i>Anthus pratensis</i>	Bisbita común		II	IE	
<i>Anthus trivialis</i>	Bisbita de los árboles		II	IE	
<i>Apus apus</i>	Vencello común		III	IE	
<i>Asio flammeus</i>	Búho campestre	I	II	IE	
<i>Athene noctua</i>	Moucho común		II	IE	
<i>Buteo buteo</i>	Miñato común		II	IE	V
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Chotacabras gris	I	II	IE	
<i>Carduelis cannabina</i>	Liñaceiro común		II	DD	
<i>Carduelis carduelis</i>	Xilgaro		II		
<i>Carduelis chloris</i>	Verderolo común		II		
<i>Carduelis spinus</i>	Lúgano		II		
<i>Certhia brachydactyla</i>	Gabeador común		II		
<i>Chlidonias hybridus</i>	Fumarel caribranco	I	II	IE	
<i>Ciconia ciconia</i>	Cegoña	I	II	IE	
<i>Cinclus cinclus</i>	Mirlo acuático		II	IE	

Nome científico	Nome común	D.Aves	Berna	Esp.	CGEA
<i>Circus cyaneus</i>	Aguilucho pálido	I	II		V
<i>Circus gallicus</i>	Aguia cobreira	I	II	IE	
<i>Circus pygargus</i>	Agulicho cincenzo	I	II	Vu	V
<i>Cisticola juncidis</i>	Buitrón		II	IE	
<i>Columba livia</i>	Pomba bravía	III1	III		
<i>Columba palumbus</i>	Pomba torcaz	III1, III1			
<i>Corvus corax</i>	Corvo carnazal		III		
<i>Corvus corone</i>	Corvo	II2			
<i>Coturnix coturnix</i>	Paspallás	II2	III	DD	
<i>Cuculus canorus</i>	Cuco común		III	IE	
<i>Delichon urbica</i>	Andoriña do cu branco		III	IE	
<i>Dendrocopos major</i>	Peto real		III	IE	
<i>Emberiza cia</i>	Escribenta riscada		III	IE	
<i>Emberiza cirius</i>	Escribenta liñaceira		III	IE	
<i>Emberiza citrinella</i>	Escribenta cerilla		II	IE	
<i>Erithacus rubecula</i>	Paporrubio común		II	IE	
<i>Falco peregrinus</i>	Falco pelegrín	I	II	IE	
<i>Falco subbuteo</i>	Falco pequeno		II	IE	
<i>Falco tinnunculus</i>	Falco lagarteiro		II	IE	
<i>Fringilla coelebs</i>	Pimpín común		III	DD	
<i>Fringilla montifrigilla</i>	Pinzón real	III		IE	
<i>Galerida cristata</i>	Cotovía cristada		II	IE	
<i>Gallinago gallinago</i>	Agachadiza común	III1, III2	III		E(1)
<i>Garrulus glandarius</i>	Pega marza				
<i>Hippolais polyglotta</i>	Lirio amarelo		II	IE	
<i>Hirundo rustica</i>	Golondrina común		II	IE	
<i>Lanius collurio</i>	Alcaudón dorsirrojo	I	II	IE	
<i>Lanius excubitor</i>	Alcaudón real		II	IE	
<i>Lanius senator</i>	Alcaudón común		II	IE	
<i>Lullula arborea</i>	Totovía	I	III	IE	
<i>Lymnocyptes minimus</i>	Agachadiza chica	III1, III2	III		
<i>Miliaria calandra</i>	Triguero		III		
<i>Milvus milvus</i>	Milano real	I	II	Vu	E
<i>Milvus migrans</i>	Milano negro	I	II	IE	
<i>Motacilla alba</i>	Lavandeira branca		II	IE	
<i>Motacilla cinerea</i>	Lavandeira real		II	IE	
<i>Motacilla flava</i>	Lavandeira boyera		II	IE	
<i>Monticola saxatilis</i>	Roquero roxo		II	IE	
<i>Oriolus oriolus</i>	Oropéndola		II	IE	
<i>Otus scops</i>	Autillo europeo		II	IE	
<i>Parus ater</i>	Ferreiriño común		II	IE	
<i>Parus caeruleus</i>	Ferreiriño bacachís		II	IE	
<i>Parus cristatus</i>	Ferreiriño cristado		II	IE	

Nome científico	Nome común	D.Aves	Berna	Esp.	CGEA
<i>Parus major</i>	Ferreiriño abeleiro		II	IE	
<i>Passer domesticus</i>	Pardal común				
<i>Passer montanus</i>	Pardal fourelludo		III		
<i>Pernis apivorus</i>	Abelleiro europeo	I	II	IE	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Cormorán grande		III	IE	
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Colirroxo tizón		II	IE	
<i>Phylloscopus collybita</i>	Picafollas común		II	IE	
<i>Phylloscopus ibericus</i>	Picafollas ibérico		II	IE	
<i>Pica pica</i>	Pega rabilongo	II2			
<i>Picus viridis</i>	Peto verdeal		II	IE	
<i>Prunella modularis</i>	Azulenta común		II	IE	
<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Andoriña dos penedos		II	IE	
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Camachuelo común		III	IE	
<i>Regulus ignicapilla</i>	Esterlina riscada		II	IE	
<i>Saxicola torquata</i>	Chasco común		II	IE	
<i>Scolopax rusticola</i>	Becada	III1, III2	III		V(1)
<i>Serinus serinus</i>	Xirín		II		
<i>Sitta europaea</i>	Trepador azul		II	IE	
<i>Streptopelia turtur</i>	Tórtola europea	II2	III	VU	
<i>Strix aluco</i>	Cárabo común		II	IE	
<i>Sturnus unicolor</i>	Estornino negro		II		
<i>Sturnus vulgaris</i>	Estornino pinto	II"			
<i>Sylvia atricapilla</i>	Papuxa das moras		II	IE	
<i>Tringa ochropus</i>	Bilurico alinegro		II	IE	
<i>Tetrax tetrax</i>	Sisón común		II	IE	E
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Chochín		II	IE	
<i>Turdus merula</i>	Mirlo común		III	DD	
<i>Turdus philomelos</i>	Zorzal común		III	IE	
<i>Turdus pilaris</i>	Zorzal real	II2	III		
<i>Turdus viscivorus</i>	Zorzal charlo	II2	III		
<i>Tyto alba</i>	Curuxa común		II	IE	
<i>Upupa epops</i>	Bubela		II	IE	
<i>Vanellus vanellus</i>	Avefría europea	II2	III		E(1)

Dentro das aves e tendo en conta que a súa distribución é moito máis laxa debido á gran capacidade de locomoción que posúen, existe un variado número de especies que ocupan case todos os nichos ecolóxicos: dende aves de hábitos eminentemente terrícolas, ata pequenas aves que realizan amplos desprazamentos migratorios, pasando polas paseriformes granívoras e incluso algunhas grandes aves rapaces. Sen embargo, e dada a dominancia dos terreos antropizados e das terras de cultivos e prados, é fácil supoñer que o grupo das aves granívoras, especialmente aquelas que toleran ben a presenza do home, sexan as máis abundosas. Dentro deste grupo incluírse un bo número de especies que abrangue dende os frinxílicos (pimpíns, xilgaros, liñaceiros, verderolos, escribentas, etc.), gorríons, tordos e merlos (*Turdus spp.*), rulas e pombos (*Streptopelia decaocto*, *S. turtur* e *Columba spp.*), pegas (*Pica pica*) e

corvos (*Corvus spp.*). A medida que a presión humana vai diminuíndo comezan a aparecer outras especies de carácter máis reservado e con requirimentos de hábitats máis naturalizados como os chascos (*Saxicola spp.*), as papuxas (*Sylvia spp.*), lavadeiras (*Motacilla spp.*), carrizas (*Troglodytes troglodytes*), laverca (*Alauda spp.*) e algunhas especies de rapaces do tipo do miñato (*Buteo buteo*), o lagarteiro (*Falco tinnunculus*), a gatafornela (*Circus cyaneus*) e a tartaraña cincenta (*Circus pygargus*), ou mesmo a aguiá cobreira (*Circaetus gallicus*), así como as especies de aves nocturnas: curuxa (*Tyto alba*), as avelaionas (*Strix aluco*).

Destaca o miñato real (*Milvus milvus*) por aparecer no Catálogo Nacional de Especies Ameazadas na categoría de especies en perigo de extinción. Tamén destacan especies como *Accipiter gentilis* (azor), *Cinclus conclusa* (Miro acuático), *Circus pygargus* (gatafornela) e *Streptopelia turtur* (tórtola europea) por estar consideradas como vulnerables pola IUCN.

Atópase ademais un conxunto de especies ligadas a ambientes máis concretos como determinadas aves forestais: petos (*Picus spp.* e *Dendrocopus spp.*), ferreiriños (*Parus spp.*), gabiáns e azores (*Accipiter nisus* e *Accipiter gentilis*, respectivamente); as aves de ribeiras e humidas: rousinois (*Luscinia megarhynchos*), galiñolas (*Fulica spp.* e *Gallinula spp.*), parrulos (*Anas spp.*) e mesmo a catalogada como vulnerable arcea (*Scolopax rusticola*); entre outras.

Por último, cabe citar un grupo de especies cuxa presenza se restrinxe tan só a determinados períodos do ano e que destacan polo seu carácter fortemente migratorio. Algunhas delas son tan ben coñecidas como as andoriñas (*Hirundo spp.*, *Delichon spp.* e *Apus spp.*) polas súas querencias urbanas, mentres que outras non o son tanto: avefrías (*Vanellus vanellus*) ou a recentemente catalogada curuxa das xunqueiras (*Asio flameus*). Todas elas presentan estadias temporais na comarca, a maioría estival, aínda que no caso dos dous últimos exemplos esta é invernal.

Parte do concello (ver plano IV. 22.4 "Áreas estratéxicas de conservación: Zonas complementarias"), incluída a Serra do Candán e as Brañas de Xestoso, abrangue unha área prioritaria de reprodución, alimentación, dispersión e de concentración local das especies de aves incluídas no Catálogo galego de especies ameazadas, tal e como se recolle na resolución do 28 de novembro de 2011, da Dirección Xeral de Conservación da Natureza (DOG núm. 242 do 21.12.2011).

CADRO Nº 9.- ANFIBIOS CUXA ÁREA DE DISTRIBUCIÓN INCLÚE A ÁREA DE ESTUDO

Nome científico	Nome común	D.Hab.	Berna	Esp.	CGEA
<i>Alytes aobstetricans</i>	Sapo parteiro	IV	II		
<i>Bufo bufo</i>	Sapo común		III		
<i>Bufo calamita</i>	Sapo corredor	IV	II	IE	
<i>Chioglossa lusitanica</i>	Píntega rabilonga	II/IV	II	IE	V
<i>Discoglossus galganoi</i>	Rá de veiga	II, IV	II	IE	
<i>Hyla arborea</i>	Raniña de San Antonio	IV	II	IE	V
<i>Lissotriton boscai</i>	Tritón ibérico		III		
<i>Lissotriton helveticus</i>	Tritón palmeado		III		
<i>Rana temporaria</i>	Ra vermella	V	III		V
<i>Rana iberica</i>	Ra patilonga	IV	II	IE	V
<i>Rana perezi</i>	Ra común	V	III		

<i>Salamandra salamandra</i>	Salamandra común		III		
<i>Triturus marmoratus</i>	Tritón jaspeado	IV	III	IE	

Destacan *Rana Temporaria* e *Chioglossa lusitanica* por estar incluídas no Catálogo Nacional de Especies Ameazadas.

Especial atención merece tamén *Hyla arborea* (ra de San Antón) por ser unha das especies que está sufrindo unha maior regresión debido á alteración do seu hábitat e a ra vermella (*Rana temporaria*).

Outros anfibios importantes son Bufo calamita, *Chioglossa lusitanica*, *Discoglossus galganoi*, *Alytes obstetricans*, *Triturus marmoratus* e *Rana iberica* considerados como especies estritamente protexidas polo Convenio de Berna.

CADRO Nº 10.- REPTÍS CUXA ÁREA DE DISTRIBUCIÓN INCLÚE A ÁREA DE ESTUDO

Nome científico	Nome común	D.Hab.	Berna	Esp.	CGEA
<i>Anguis fragilis</i>	Lución		III	IE	V(2)
<i>Chalcides striatus</i>	Esgonzo común		III	IE	
<i>Coronella austriaca</i>	Cobra lisa europea		III		
<i>Coronella girondica</i>	Cobra lisa meridional		III	IE	
<i>Natrix maura</i>	Cobra viperina		III	IE	
<i>Natrix natrix</i>	Cobra de collar		III	IE	V(2)
<i>Podarcis bocagei</i>	Lagartixa de Bocage		III		
<i>Timon lepidus</i>	Lagarto ocelado		II		V(2)
<i>Vipera seoanei</i>	Víbora de Seoane		III		

CADRO Nº 11.- PEIXES CUXA ÁREA DE DISTRIBUCIÓN INCLÚE A ÁREA DE ESTUDO

Nome científico	Nome común	D.Hab.	Berna	Esp.	CGEA
<i>Alosa alosa</i>	Sábalo	II,V	II		V
<i>Anguilla anguilla</i>	Anguía				
<i>Cobitis paludica</i>	Colmilleja	II	III		
<i>Chondrostoma duriense</i>	Boga do Douro	II	III		
<i>Chondrostoma arcasii</i>	Bermejuela	II	III		
<i>Gasterosteus gymnuris</i>	Espinoso				
<i>Petromyzon marinus</i>	Lamprea mariña	II	III		
<i>Salmo salar</i>	Salmón	II,V	II		
<i>Salmo trutta</i>	Troita común europea				
<i>Salmo trutta subsp. fario</i>	Troita común				
<i>Squalius carolitertii</i>	Escalo				

No que fai referencia á ictiofauna, o sistema fluvial Ulla e Deza é coñecido sobre todo por albergar importantes poboacións de salmón atlántico (*Salmo salar*) e lamprea (*Petromyzon marinus*); que se unen a outras especies autóctonas como o reo (*Salmo trutta*) ou a saboga (*Alosa fallax*), a anguía (*Anguilla anguilla*), o espinós (*Gasterosteus aculeatus*) e algúns barbos como o escalo (*Squalius carolitertii*) ou o peixe (*Chondrostoma arcasii*).

4.2.1 Enclaves faunísticos

1. BOSQUES, MATOGUEIRAS E CAMPOS DE CULTIVO.

Nos bosques e campos de cultivo pódense ver rapaces como o lagarteiro (*Falco tinnunculus*), ou o rateiro (*Buteo buteo*) que se alimentan de micromamíferos, reptiles, etc, así como numerosas aves passeriformes.

Como rapazes nocturnas abunda a curuxa (*Tito alba*) de distribución cosmopolita.

Como mamíferos presentes neste tipo de hábitats e que gocen dalgunha medida de protección pódense citar o armiño (*Mustela erminea*) de hábitos nocturnos e con preferencia por biótopos húmidos.

Todos os quirópteros están protexidos, ao estar as súas poboacións ameazadas polo uso indiscriminado de praguicidas, xa que son morcegos insectívoros, e pola degradación e desaparición dos seus hábitats como os densos e antigos bosques caducifolios (problemática común á maioría das especies), entre outras causas.

a) RÍOS

Dentro da fauna doceacuícola atopamos peixes como o salmón (*Salmo salar*) que ascende polas canles en tempada invernal, e a anguía (*Anguilla anguilla*) que polo xeral tende a vivir en augas salobres dos cursos baixos das canles, pero que se pode atopar noutros hábitats. Nas zonas de río ben conservadas con vexetación riparia que alberga a numerosas especies passeriformes e con pouca carga antrópica está presente a londra (*Lutra lutra*). Aparecen sempre ligados a estes ambientes acuáticos os anfibios, como os tritóns (*Triturus spp.*).

Por debaixo da cadea trófica atopamos insectos en fases larvárias das ordes: Tricópteros (frigáneas), Plecópteros (moscas das pedras), Dípteros (moscas e mosquitos), Efemerópteros (efémeras), Neurópteros (moscas serpe) ou Odonatos (libélula). Estes insectos teñen unha gran importancia ecolóxica, sendo fonte de alimento de peixes, anfibios e aves. Outras ordes características son os Hemípteros Heterópteros das familias dos Corixidos (barqueiros, *Corixa punctata*), Notonéctidos (nadadores de costas, *Notonecta glauca*) e Gerridos (chinchas acuáticas como os zapateiros, *Gerris lacustris*) e coleópteros das familias dos Girínidos e Ditíscidos. É frecuente atopar outros invertebrados como platelmintos (planarias) ou anélidos da clase hirudíneos (samesugas).

2. A SERRA DO CANDÁN

Entre os invertebrados, destacan as poboacións de *Geomalacus maculosus*, *Oxygastra curtisii*, *Coenagrion mercuriale*, *Euphydryas aurinia*, *Lucanus cervus* e *Cerambyx cerdo*. Nos ríos, é importante a presenza de *Margaritifera margaritifera*.

Entre os vertebrados, destaca a poboación de cobra rateira (*Malpolon monspessulanus*) de interese bioxeográfico por ser das máis noroccidentais da península Ibérica. Tamén é salientable a presenza de píntega rabilonga (*Chioglossa lusitanica*) e lagarto das silveiras (*Lacerta schreiberi*).

Dos peixes presentes nos ríos, destacan as poboacións de boga (*Chondrostoma polylepis*) e de vermella (*Rutilus arcasii*).

Entre a avifauna nidificante sobresaen aves de rapina (nocturnas neste caso) como o bufo real (*Bubo bubo*) (1 parella reprodutora), e a curuxa das xunqueiras (1-2 pp.), por seren das poucas existentes en Galicia. Tamén crían neste LIC o miñado abelleiro (*Pernis apivorus*) (1-3 pp.), a aguia cobreira (*Circaetus*

gallicus) (2-4 pp.), a gatafornela (*Circus cyaneus*) (1-3 pp.), a tartaraña cincenta (*Circus pygargus*) (3-5 pp.), o falcón pequeno (*Falco subbuteo*) (3-5 pp.), o falcón peregrino (*Falco peregrinus*) (1-3 pp.) e o moucho de orellas (*Otus scops*) (1-4 pp.). Outras aves nidificantes son a avenoiteira cincenta (*Caprimulgus europaeus*) (3-10 pp.), o picapeixe (*Alcedo atthis*) (1-5 pp.), a cotovía das árbores (*Lullula arborea*) (5-10 pp.), a pica campestre (*Anthus campestris*) (2-5 pp.), a pica alpina (*Anthus spinoletta*) (1-3 pp., as máis occidentais da súa área de distribución mundial), a papuxa do mato (*Sylvia undata*) (20-100 pp.), e o picanzo vermello (*Lanius collurio*) (3-5 pp.) e non reprodutoras de sisón (*Tetrax tetrax*) (antigo nidificante na zona), e becacina (*Gallinago gallinago*), e ocasionalmente avetarda (*Otis tarda*), e cuco real (*Clamator glandarius*).

Entre os mamíferos, destacan os morcegos (*Rhinolophus hipposideros*, *Rhinolophus ferrum-equinum*, *Barbastella barbastellus* e *Myotis myotis*), con presenza nos ríos de lontra (*Lutra lutra*) e un probable núcleo reprodutor de lobo (*Canis lupus*).

3. BRAÑAS DO XESTOSO

Neste espazo destaca a poboación de cobra rateira (*Malpolon monspessulanus*), de interese bioxeográfico por ser a máis noroccidental da península Ibérica.

Entre a avifauna nidificante, destacan aves escasas en Galicia como o sisón (*Tetrax tetrax*) (0-2 parellas reprodutoras), e a curuxa das xunqueiras (1-2 pp.), por seren das poucas existentes en Galicia. Tamén hai outras ligadas a este tipo de medios, como a gatafornela (*Circus cyaneus*) (1-3 pp.); a tartaraña cincenta (*Circus pygargus*) (3-5 pp.); o falcón pequeno (*Falco subbuteo*) (1-3 pp.); a avenoiteira cincenta (*Caprimulgus europaeus*) (2-5 pp.); a cotovía das árbores (*Lullula arborea*) (2-10 pp.); a pica campestre (*Anthus campestris*) (1-5 pp.); o pedreiro cincento (*Oenanthe oenanthe*) (0-2 pp.); a papuxa do mato (*Sylvia undata*) (20-50 pp.), e o picanzo vermello (*Lanius collurio*) (3-5 pp.), e non reprodutoras de becacina (*Gallinago gallinago*).

Entre os mamíferos, destacan os morcegos (*Rhinolophus hipposideros*, *Rhinolophus ferrum-equinum* e *Myotis myotis*), con presenza asidua do lobo (*Canis lupus*).

4. SISTEMA FLUVIAL ULLA-DEZA

Entre as especies de fauna que alberga este espazo destacan o Rato de almizcre (*Galemys pyrenaicus*), a Lontra (*Lutra lutra*), Martiño peixeiro (*Alcedo atthis*), Merlo rieiro (*Cinclus cinclus*), Sábalo (*Alosa alosa*), Zamborca (*Alosa fallax*), Lamprea (*Petromyzon marinus*), Salmón (*Salmo salar*), Salamántiga (*Chioglossa lusitanica*), Mexillón de río (*Margaritifera margaritifera*)

Compre sinalar neste apartado que o concello de Silleda non está afectado polos Plans de conservación e Recuperación aprobados (Sapoconcho europeo e Escribenta das cañaveiras).

Se ben, segundo a información proporcionada pola D.X de Conservación da Natureza da CMATI, o ámbito de Silleda esta afectado por as seguintes propostas técnicas de zonificación dos plans de conservación/recuperación de especies ameazadas que se están elaborando no Servizo de Conservación da Biodiversidade de dita Dirección Xeral.

CADRO Nº 12.-PLANS DE CONSERVACIÓN/RECUPERACIÓN EN ESTUDO

Especie	Categoría	Zonificación
<i>Galemys pyrenaiucus</i>	Vulnerable	Área prioritaria
<i>Hyla arborea</i>	Vulnerable	Área prioritaria
<i>Rana Temporaria</i>	Vulnerable	Área prioritaria

4.2.2 Actividades cinexéticas

A actividade cinexética en Silleda dáse nun tecor que abrangue case todo o termo municipal.

Existen tamén dúas zonas de adestramento de cans na marxe oeste da PO-204 cara Bazar e Reboredo e entre Outeriño, Tras do Agro, O Agriño e Aldea de Abaixo.

Existe unha zona vedada de caza na marxe leste da PO-204 entre A Bandeira e Silleda, e unha zona de caza permanente entorno o monte Fontán.

CADRO Nº 13.TECOR EN SILLEDA

Matrícula	PO-10120	
Nome	Silleda	
Titular	Sociedade de Caza e Pesca de Silleda	
Concellos	Silleda	
Superficie (Has)	16.241,93	
Aprobación	4/09/2001	

Respecto a pesca fluvial o elevado interese que presentan os ríos do interior do concello para este tipo de actividade fan que existan zonas vedadas e acoutadas.

CADRO Nº 14.- PESCA EN SILLEDA

COUTOS			
Nome	Límite superior	Límite inferior	Categoría
Toxa Tramo 1	A Ponte de Graba	A Ponte de Gamil	Troita
Toxa Tramo 2	A Ponte de Gamil	Ponte Medelo	Vedado
Deza (Taboada)	A Ponte de Taboada	Ponte Penide, entre a desembocadura do rego de Busto e a do río Mera ou de Oisa	Troita
TRAMO SALMÓN			
Nome	Límite superior	Límite inferior	Lonxitude
Deza	Presa de Saídres	Desembocadura no Ulla	Afluentes 1 Km
TRAMOS VEDADOS			
Mera ou de Oisa	Nacemento	Desembocadura no Ulla	9,1 m
Deza	Presa de García	Desembocadura no Ulla	2,4
TRAMO SEN MORTE			
Deza	Desembocadura no río de Mera ou de Oisa	Viaduto da estrada Po-205, entre Silleda e Vila de Cruces	2,5

5. POTENCIALIDADES

5.1 AGROPECUARIA

O desenvolvemento rural de Silleda especializouse fundamentalmente na gandaría polo que os cultivos agrícolas son na súa maioría para uso como alimento da cabana gandeira.

A aptitude agrolóxica dos solos de Silleda valorouse en función da súa aptitude para o cultivo e en función das posibles restricións de cada un deles. Os criterios seguidos para a identificación das clases agrolóxicas correspóndese coas características de tipos de usos, pendente, profundidade, perigo de inundación, drenaxe, clima e status de nutrientes do terreo. Con isto valórase a capacidade agrolóxica de cada solo mediante un sistema orixinal do servizo estadounidense de conservación de solos (U.S.D.A.) que os clasifica en oito clases nas que os solos de clase 1 serían os máis produtivos e con menores restricións e os da clase 8 os solos totalmente improditivos.

CLASE 1. Os solos desta clase teñen moi poucas limitacións que restrinxen o seu uso. Son solos profundos, ben drenados e fáciles de traballar, teñen unha boa capacidade de retención de auga e están provistos de nutrientes. Non se atopan no termo municipal.

CLASE 2. Solos con algunhas limitacións facilmente modificables que reducen os cultivos posibles de implantar. Solos sobre un material orixinal sedimentario o que lle confire unha gran potencialidade. De pendente suave, susceptibles á erosión pola auga ou o vento. A súa textura é franca ou algo arxilosa e pouco pedregosa. Posúen unha gran capacidade de retención hídrica, permeabilidade lenta e nivel de fertilidade moderado. Son terreos que soportan un laboreo continuado non afectando á fertilidade dos mesmos ou se recupera a mesma tomando medidas sinxelas. As principais extensións de solos desta clase atópase na metade norte municipal.

CLASE 3. Solos apropiados para o cultivo permanente utilizando métodos intensivos. Teñen severas

limitacións que inciden na selección dos cultivos. Son solos cultivables que necesitan corrixir pequenas deficiencias. Moderadamente profundos, pouco pedregosos similares aos anteriores con pendentes que non exceden do 25%. Poden ter asolagamentos ocasionais e o seu uso máis racional é o de prados ou pasteiros. Esta clase de solos predomina no municipio, especialmente na metade norte, chegando a ocupar máis do 30% da superficie municipal.

CLASE 4. Solos potencialmente cultivables pero con limitacións de moi difícil modificación, a elección de cultivos é moi restrinxida. Requiren prácticas de manexo e conservación máis rigorosas e algo difíciles de aplicar. Son apropiados para cultivos ocasionais, aptos para prados de rotación, cultivos arbóreos, silvicultura etc. Atópanse en pequenas extensións e dispersos polo termo municipal e normalmente vinculados a rede hídrica.

CLASE 5 . Solos non aptos para o cultivo. Non teñen problemas de erosión pero si outras restricións. Ocupan superficies xeralmente improdutivas pero adecuadas para a vexetación permanente, como praderías e masas arbóreas. Ocupan pequenas extensións como as de As Brañas e A Brea.

CLASE 6. Solos non aptos para cultivo. As súas limitacións principais son a profundidade e as altas pendentes. Polas limitacións tan graves que presenta esta clase, o seu uso límitase principalmente á vexetación forestal. Os solos desta clase esténdense principalmente polo sur e oeste municipal.

CLASE 7. Solos improditivos. Con limitacións moi severas, nin sequera son aptos para pastoreo. Recoméndase que se destinen a bosques máis que a pastos. Xunto cos solos de clase 6 predominan no sur municipal en torno a Serra do Candán e polo oeste en torno o río Deza.

CLASE 8. Solos totalmente improditivos. Non son aptos para o cultivo nin para o seu aproveitamento forestal. Ocupan principalmente as zonas urbanizadas, como as de Bandeira e Silleda, as canteiras o zonas en torno o río Deza.

CADRO Nº 15.- DISTRIBUCIÓN DAS CLASES AGROLÓXICAS

Clase	% sobre total municipal
2	17,40
3	30,36
4	18,30
5	2,28
6	11,85
4+6	3,70
7	14,01
8	2,10

Como se pode observar no plano IV.20 "Capacidade produtiva do solo", segundo este sistema, a aptitude dos solos do municipio e especialmente boa na metade norte municipal onde se concentran os solos das clases 2, 3, solos profundos e con capacidade de retención hídrica que favorecidos polas condicións climáticas permiten o establecemento de prados sen a penas manexo. Cómpre salientar que a área norte e centro engloba tamén o núcleo urbano polo tanto a potencialidade do solo vese reducida.

As zonas agrarias, localizadas no contorno dos núcleos rurais, son superficies adecuadas para a implantación de pequenas explotacións tanto de carácter tradicional como intensivo. Constitúen ademais zonas propicias para o aproveitamento gandeiro de tipo familiar. Recoméndase que estas zonas agrogandeiras sitúense a unha certa distancia dos cursos de auga para evitar posibles contaminacións orgánicas por medio de filtracións.

Os solos de baixa calidade tamén poden ser explotados para cama do gando, utilizados como abono orgánico para as terras, aproveitados para o pastoreo extensivo da vexetación herbácea que crece nelas ou para cabana de gando en semiliberdade, como é o caso do gando equino. Estes aproveitamentos poderían supoñer un modo economicamente rendible que favorecería o mantemento da poboación rural e supoñería unha significativa redución de risco de incendio e erosión nestes hábitats.

Á hora de propor áreas para a planificación dos solos rústicos de protección agropecuaria tense en conta por unha banda a potencialidade do territorio e por outro os usos actuais do solo, xa que parece lóxico que as áreas dedicadas a agricultura ou gandaría sigan soportando o mesmo uso.

5.2 FORESTAL

Os cultivos forestais son menos esixentes que os herbáceos en canto a requisitos edáficos e climáticos polo que seguindo a clasificación establecida no apartado anterior os solos das clases 5, 6 e 7 son os máis apropiados para o aproveitamento forestal (ver plano IV.20 "Capacidade produtiva do solo").

A viabilidade destes aproveitamentos sempre é a medio e longo prazo dependendo da especie arbórea. Para obter unha rendibilidade a medio prazo deberían plantarse especies de rápido crecemento (piñeiro ou eucalipto) o que suporía un alto risco de incendios. Na maior parte do territorio é potencialmente viable o uso forestal xa que non existe condicións que impidan o seu desenvolvemento.

As mellores zonas consideradas para o cultivo forestal son aquelas que non son óptimas para aproveitamentos agrícolas e presentan unhas características mínimas para o asentamento das árbores.

Existen diferentes variables que inflúen sobre a produtividade da masa forestal como a temperatura media diaria, a dispoñibilidade de auga e a composición mineral dos solos e a súa dispoñibilidade para a conformación dos órganos vexetais.

En xeral, a produtividade é alta para especies de clima benigno, como *Pinus pinaster*, as formacións teñen curtas de 30 anos e produtividade de 7 metros cúbicos por hectárea e ano. En zonas por enriba dos 200 metros sobre o nivel do mar algo máis afastadas da costa, a produtividade é tamén alta para *Pinus radiata*. O eucalipto (*Eucalyptus globulus*) ten tamén un óptimo de produción neste tipo de solos e zonas marítimas por debaixo dos 500 metros aínda que soe ser substituído polo piñeiro marítimo.

As caducifolias, como o castiñeiro, carballos, cerdeiras, nogueiras, son unha boa alternativa polo elevado valor da súa madeira. Si se considera o castiñeiro, cabe destacar a súa plena adaptación ao ambiente de Galicia. Pódese desenvolver mesmo a grandes altitudes (1500 m.) exceptuando áreas de solo esquelético. O seu rendemento é elevado se dispoñen de auga no verán, polo que é recomendable en solos con elevada reserva de auga e humidade, pero con boa drenaxe, ricos en materia orgánica e pH próximo á neutralidade pero non calizos.

5.3 MINEIRA

Polo que respecta á economía xeolóxica, destaca na Comarca a minería asociada aos afloramentos de wolframita e casiterita, que antigamente adquiriron gran importancia. Estas explotacións vincúlanse a mineralizacións asociadas a rochas graníticas e pegmatíticas.

A cantería, por outra banda, espállase en forma de pequenas explotacións e dedícanse polo xeral á produción de áridos para a construción da zona. Son destacables as canteiras asociadas aos afloramentos de serpentinita como Campo Marzo e Manduás explotadas para a produción de áridos de trituración e de difícil extracción debido a presentarse entre inxeccións graníticas.

O aproveitamento autóctono doutros materiais para a construción como as lousas nas inmediacións da Serra do Candán, ou as chantas para os balados tradicionais das terras de labor e dos pastos, teñen unha importancia económica reducida, aínda que presentan unha considerable relevancia paisaxística, xa que constitúen a expresión xeolóxica da paisaxe tradicional.

Na parroquia de Manduas, ata os anos 1950 a industria extractiva estaba especializada na extracción da olivina. A actividade extractiva continúa aínda que agora dedicada á extracción de minerais non metálicos.

Actualmente todas as explotacións mineiras son a ceo aberto, a maioría están dedicadas á extracción de granito e de áridos.

As Minas de Campomarzo, pertencen ao grupo Indeza e os seus principais produtos son os áridos para formigóns, áridos para mesturas bituminosas, áridos para materiais tratados con ligantes hidráulicos e materiais non tratados empregados para os traballos de enxeñería civil e para a construción de estradas.

A canteira de Campomarzo é a de maior envergadura. Campomarzo é titular do dereito mineiro "Catro Amigos", cuxa extensión supera as 577 Ha, no cal se explota fundamentalmente un xacemento de rocas ultramáficas e félsicas. As reservas seguras superan os 60 millóns de toneladas, sendo as reservas posibles do xacemento de 125 millóns de toneladas. Esta cifra de reservas garante a subministración de áridos que a sociedade demanda por un período superior aos 75 anos. A extracción do xacemento realízase ao descuberto, mediante a aplicación de técnicas mineiras, que comezan coa perforación e o arranque con explosivos da materia prima, para a súa posterior carga e transporte mediante dúmperes.

Complementariamente á actividade mineira, Campomarzo é o xestor do vertedoiro de Residuos de Construción e Demolição (RCDs) titularidade do Concello de Silleda. O vertedoiro ten unha capacidade superior aos 500.000 m³ e é o de maior capacidade da comunidade autónoma de Galicia.

Ademais da de Campomarzo existen outras tres explotacións, tendo en conta o Balneario de Baños de Brea. Actualmente están vixentes 21 dereitos mineiros e existen 7 solicitudes de concesión (ver plano IV.21 "Dereitos mineiros e explotacións").

A canteira de Rosende, no lugar de Vilar na vertente do Río Deza, esta especializada na extracción de áridos e gravas.

E a Canteira de Arenal (Planta Arenal), no lugar de Carrio, pertencente ó grupo empresarial Canteiras ARE, está adicada a explotación de áridos.

CADRO Nº 16.-EXPLOTACIÓNS MINEIRAS EN SILLEDA

Nome	Núm.	Secc.	Productos	Tipo
El Castillo	PO/C/01963	C	Cuarzo metalúrgico	Cielo Abierto
Balneario Os Baños de Brea	PO/B/00006	B	Aguas Balneario	
Vilar	PO/A/00110	A	Granito-Áridos	Cielo abierto
Cuatro amigos	PO/C/01861	C		Cielo abierto

CADRO Nº 17.-DEREITOS MINEIROS VIXENTES E SOLICITADOS*

Nome	Núm.	Secc.	Recursos	Tipo	Sup. (Ha)	Titular
Sidón pequena	PO/C/00144	C	Estaño	CI	5	Oberón SA
Demasia 1ª Sidón peq.	PO/C/00319	C	Estaño, wolframio, otros	CI	2	
Ampliac. Angelita	PO/C/00198	C	Hierro	CI	10	
Angelita III	PO/C/00210	C	Hierro, Otros	CI	6	
Angelita 5ª	PO/C/00475	C	Wolframio	CI	11	
Demasia Angelita 5ª	PO/C/00486	C	Wolframio	CI	6	
Angelita 2ª	PO/C/00260	C	Hierro, wolframio, otros	CI	6	
Angelita	PO/C/00161	C	Hierro, Wolframio	CI	6	
Angelita nº 2	PO/C/00598	C	Wolframio	CI	9	
Rosende	PO/C/02854	C	Rochas graníticas	PI	9	Gral de Hormigones SA
Breijas	PO/C/02606	C	Granito ornamental, estaño, wolframio, cuarzo	Pi	23	Minas de Bandeira SA
Breijas Frac.1*	PO/C/02606.1	C	Granito ornamental	CE	2	
Jaime*	PO/A/00237	A	Granito	AA	14	Áridos do Deza
Cuatro amigos	PO/C/01861	C	Serpentina, amianto, feldepató	CE	557	Explotación mineira de Campomarzo SA
Burma	PO/C/00810	C	Estaño, Wolframio	CI	21	Oberón SA
Maruja	PO/C/01861.ter	C	Serpentina, amianto, feldepató	CE	10	Explotación mineira de Campomarzo SA
El Castillo	PO/C/01963	C	Serpentina	CE	163	ERIMSA
Isabel	PO/C/01861.bis	C	Serpentina, amianto, feldepató	CE	10	Explotación mineira de Campomarzo SA
Patricia	PO/C/02693	C	Granito ornamental	PI	48	Angel Fdez Presas
Patricia*	PO/C/02693.1	C	Granito ornamental	CE	18	
Rosende*	PO/C/02854.1	C	Sección C	CE	7	Gral de Hormigones SA
Orazo*	PO/C/03009	C	Granito ornamental	PI	16	Jose Santos Couto
Monte Fabeira	PO/C/02360	C	Serpentina, cuarzo, Estaño, Wolframio	CE	448	Minas de Bandeira SA
Ampliac. Monte Fabeira	PO/C/02368	C	Estaño, cuarzo, serpentinita, wolframio, distena	CE	180	
Balneario os Baños de Brea	PO/B/00006	B	Agua minero medicinal, termal	AM	212	Os Baños de Brea SL

Vilatuxe*	PO/C/03129	C	Estaño, wolframio, tántalo, niobio e lit.	PI	0	Solid Mines España SAU
Vilar	PO/C/03127	C	Granito	CI	6	Gral de Hormigones SA
Nuevo Saídre*	PO/C/03119	C	Sección C	PE	324	Incremento Grupo Inversor SL

* Dereitos solicitados

PI: permiso de investigación; AA: autorización aproveitamento, CI: Concesión directa de explotación

Fte: Cámara Mineira

CE: Concesión de explotación derivada, PE: Permiso de explotación

AM: Autorización de aproveitamento de augas minerais, industrias e de manancial

5.4 HIDROLÓXICA

Para caracterizar a potencialidade hidrolóxica de Silleda realizouse un estudo dos recursos, fundamentalmente dos recursos superficiais. O Concello de Silleda queda englobado na súa totalidade na Conca do Río Ulla e segundo o Plan Hidrolóxico de Galicia Costa, no Sistema de Explotación deste río obsérvase un déficit no balance de demandas e recursos (-324,31Hm³/ano). Isto tradúcese en que, polo menos, en anos de seca estase a utilizar o caudal ecolóxico para satisfacer demandas de auga. Por este motivo faise necesario planificar infraestruturas que poidan responder á demanda de auga.

Nas condicións actuais, o Concello de Silleda presenta unhas condicións de potencialidade hidrolóxica diferentes segundo o uso estudado, tal e como se detalla a continuación:

- Abastecemento da poboación.
- Recursos para a protección e mellora do medioambiente. Un dos mellores aproveitamentos que se pode recomendar para a rede hídrica que discorre polo municipio é o de corredor verde. Deben conservarse os seus valores ecolóxicos e paisaxísticos, desenvolverse o seu potencial como sendeiro peonil e fomentarse o seu valor como espazo de lecer e goce da poboación.

Respecto a produción hidroenerxética. No Plan Hidrolóxico e no Plan Sectorial Hidroeléctrico de Galicia Costa inclúense un tramo do río Deza, desde A Veiga até o monte de Carcavelos, un tramo do río Oísa, un tramo do Río Toxa e o tramo alto do río Cervaniña. Os aproveitamentos hidroeléctricos actuais relaciónanse no seguinte cadro.

CADRO Nº 18.- CENTRAIS MINIHIDRÁULICAS EN SILLEDA

Nome	Expediente	Río	Titularidade	Caudal (m ³ /s)	Salto bruto (m)	Produción (GWh/ano)
C.MH Carboeiro	5/244/28	Deza	Fomensa Hispania S.L.	0,60	23,07	0,51
C.MH Merza	5/244/27	Toxa	Fomento Hispania S.L.	5,30	154,90	15

Ademais destas actividades deportivas poderíanse adecuar determinadas áreas próximas aos ríos como zonas de recreo, para o que parece conveniente incorporar algúns tramos ao sistema xeral de espazos verdes.

Por outra banda o Río Deza presenta un tramo adecuado no Límite con Vila de Cruces para a práctica de piragüismo e outros deportes acuáticos.

Ademais, conséntase a existencia de numerosos muíños que realizaban un aproveitamento tradicional e que actualmente deben pórse en valor, por exemplo mediante a creación dun sendeiro que permita acceder aos mesmos e desfrutar tamén do patrimonio etnográfico.

5.5 ENERXÍAS RENOVABLES

O aumento crecente da demanda de enerxía eléctrica e a necesidade de conxugar a produción coa protección do medio ambiente e mellora da calidade de vida, son os motivos que favorecen o desenvolvemento dos aproveitamentos de recursos renovables. Neste caso, as condicións climáticas e as características orográficas de Galicia favoreceron que o grado de implantación da enerxía eólica nesta comunidade sexa elevado, situándoa como referente no sector eólico a nivel mundial.

No concello de Silleda desenvólvense na actualidade dous aproveitamentos eólicos.

CADRO Nº 19.PARQUES EÓLICOS EN SILLEDA

Nome	Titularidade	Municipios	Potencia (Kw)	Posta en marcha
P.E Couto de San Sebastian	Fomensa Hispania S.L.	Silleda e A Estrada	19.500	2007
P.E Masgalán-Campo do Coco	Iberdrola Energías Renovables	Silleda, Forcarei e Lalín	49.500	2001

O vixente Plan Sectorial Eólico de Galicia recoñece o potencial eólico de Silleda delimitando no territorio unha área de investigación de 60 MW en Monte Festeiros e outra de reserva no Couto de San Sebastian.

O xerar enerxía eléctrica sen que exista un proceso de combustión ou unha etapa de transformación térmica supón, desde un punto de vista medioambiental, un procedemento moi favorable por estar exento de problemas de contaminación, non producir alteracións sobre os acuíferos, non contribuír ao efecto invernadoiro ou non destruír a capa de ozono. A enerxía solar ademais de ser renovable non contamina o ambiente e o seu uso contribúe a diminuír o efecto invernadoiro producido polas emisións de CO₂ á atmosfera. Estes aspectos fan que sexa imprescindible impulsar o aproveitamento dos recursos renovables. Unha importante vantaxe da enerxía solar é que permite a xeración de enerxía no mesmo lugar de consumo mediante a integración arquitectónica. Así, pódese dar lugar a sistemas de xeración distribuída nos que se eliminan case por completo as perdas relacionadas co transporte e a dependencia enerxética.



Parque eólico Couto de San Sebastián

5.6 TURÍSTICA

A riqueza natural e cultural converte a comarca do Deza nun lugar privilexiado para a práctica do turismo rural,

O turismo é un importante recurso endóxico do municipio. O fenómeno do turismo verde está moi presente no concello de Silleda grazas a oferta que proporcionan cámpings, albergues, a granxa escola da ferverza do Toxa e numerosas casas rurais.

As fermosas sendas do Deza, de Saleta, a ruta cicloturística do val de Escuadro ou actividades recreativas como tiro o prato, rafting ou petanca constitúen un completo paquete turístico.

Compre salientar o Camiño de Santiago, denominado Vía da Prata, que ten percorrido polo municipio dende a Ponte Medieval de Taboada ata Dornelas.

Os montes da Serra do Candán, Chamor, Fontao ou San Sebastián exercen de magníficos miradoiros naturais aos que se pode acceder a través das diferentes pistas forestais e rutas de sendeirismo que se dispersan polo territorio municipal.

A oferta turística complementábase cun patrimonio histórico-artístico rico e variado representado por xacementos arqueolóxicos, pazos, igrexas, capelas e cruceiros que salpican o territorio municipal, cunha importante oferta de festas, romarías e cunha variada gastronomía.

Mención a parte merece o Camiño de Santiago, máis concretamente a Vía da Pata, proveniente de Ourense, que é transitada por miles de peregrinos ao ano, especialmente nos anos xacobeos. Esta ruta presenta dous albergues de peregrinos que permiten potenciar o turismo na comarca de Deza

As áreas recreativas xunto os miradoiros son zonas especiais dotadas para o uso e disfrute do territorio, a maior parte delas están enclavadas nunha paisaxe de singular beleza. Destacan a Área Recreativa da Saleta, no lugar de Siador como unha ampla zona de carballos e pequenas esculturas xuvenís, xunto ao santuario e o cruceiro. e a Área de Recreo A Ferverza da Toxa, sita no lugar de Pazos, na base da

fervenza da Toxa, rodeada de albedros, ameneiros, sobreiras e carballos. Desta área xorde unha ruta de sendeirismo.

O Camiño do Carbón é un vello tránsito entre os ríos Deza e Toxa, na zona de Carboeiro (Silleda), onde conflúen. Hoxe deu orixe ó "Carreiro do Deza", unha ruta de sendeirismo entre os concellos de Silleda e Vila de Cruces, separados pola Ponte de Carboeiro ou Ponte do Demo. Dentro da riqueza natural do Deza atópanse espazos únicos en Galicia, merece mención especial a Ferverza do Toxa. Aquí, nos atopamos cun dos saltos de auga máis peculiares de Galicia. O río Toxa precipítase nunha caída duns 50 metros de altitude aproximada, para dar lugar a unha paraxe extraordinaria, onde polas súas características danse numerosas especies de flora e fauna.

6. ÁREAS ESTRATÉXICAS DE CONSERVACIÓN

As DOT determinan que as Áreas estratéxicas de conservación, como ámbitos de especial valor natural e ecolóxico, corresponderanse con algún dos dous grandes grupos de áreas que se expoñen a continuación:

- Ás áreas protexidas establecidas pola lexislación estatal (Lei 42/2007, do 13 de decembro, do Patrimonio natural e da biodiversidade, BOE n.º 299, 14/12/2007) e autonómica (Lei 9/2001, do 21 de agosto, de Conservación da natureza, DOG n.º 171, 04/09/2001), en materia de espazos naturais e conservación da natureza, que serán ordenadas mediante os seus correspondentes plans e instrumentos específicos (Plan de ordenación dos recursos naturais, Plan reitor de uso e xestión, Plan de acción). As futuras declaracións de novos espazos protexidos, como a prevista ampliación da Rede Natura, suporán a automática cualificación deses espazos como áreas estratéxicas de conservación.
- Outras posibles áreas ou formacións que poidan presentar valores de calquera tipo físico ou natural cun interese local ou supramunicipal, e que complementen a funcionalidade das xa protexidas, revalorizando todo o territorio. Para este tipo de áreas complementarias, o planeamento territorial e urbanístico deberá realizar unha análise que permita a súa identificación e consideración. A tal efecto, os elementos ou formacións incluídos nos inventarios ou catálogos que figuran no seu Anexo III constituirán o punto de partida subsidiario como áreas complementarias, ata que os devanditos instrumentos os poidan concretar coa precisión adecuada á súa correspondente escala de aproximación ao territorio.

Nos planos N.º IV.22 "Áreas estratéxicas de conservación" e nos seguintes apartados relaciónanse as diferentes Áreas Estratéxicas de Conservación existentes no termo municipal de Silleda.

Os principais valores naturais do territorio están constituídos polo sistema hidrográfico que configuran os ríos Ulla e Deza e polo enclave da Serra do Candán, nos que se atopan os maiores niveis de diversidade biolóxica e naturalidade e polos ámbitos perfluviais nos que se pode atopar a mellor representación do bosque climácico de Silleda.

As Directrices de Ordenación do Territorio designan como Áreas estratéxicas de conservación os espazos delimitado polos LICs Serra do Candán, Brañas do Xestoso e Sistema Fluvial Ulla-Deza. Ademais, entre os espazos protexidos polas DOT atópase a Ferverza do Río Toxa (municipios de Silleda e Vila de Cruces) e a Serra de Candán e Zobra (municipios de Forcarei, Lalín e Silleda).

A ordenación sostible destes espazos será fundamental para garantir a conservación e protección dos seus valores non renovables que atinxe tanto aos intereses naturais e culturais como paisaxísticos. A

utilización racional dos recursos naturais evitando a degradación do medio e a regulación da permisividade das actividades no solo e a rexeneración ambiental son medidas imprescindibles para esta consecución.

O coñecemento e xestión eficaz dos espazos naturais e paisaxísticos, así como todos os elementos que os integran fará posible a súa conservación e a promoción dos seus atractivos como recurso. O territorio municipal ten aptitudes para o desenvolvemento ecoturístico hoxe en día pouco desenvolvido. A promoción e conservación do contorno cultural e natural e a valoración dos recursos naturais tamén son actuacións imprescindibles para poder desenvolver ese potencial.

Afianzar a multifuncionalidade é un criterio básico para o desenvolvemento sostible do territorio de Silleda. Sen embargo, esta debe fundamentarse nunha ordenación racional dos recursos naturais na que a produtividade deba facerse compatible co mantemento da paisaxe e a conservación do medio ambiente.

6.1 ESPAZOS NATURAIS PROTEXIDOS

1. REDE NATURA 2000

A Directiva 92/43/CEE, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres, coñecida como Directiva de Hábitats, adaptada ao noso ordenamento xurídico polo Real Decreto 1997/1995 do 7 de decembro, determina a necesidade de establecer lugares de interese comunitario (LIC) que deberan ser declarados Zonas de Especial Conservación (ZEC) e zonas de especial protección para as aves (ZEPA) que se integrarán na futura rede europea de espazos protexidos (Rede Natura 2000). O propósito desta Rede é capacitar á Comunidade Europea e aos seus Estados membros a través de criterios homoxéneos para o mantemento ou restauración dun estado de conservación favorable para os hábitats e as especies.

O Plan Director da Rede Natura 2000 de Galicia é o instrumento básico para a planificación, ordenación e xestión en rede das zonas de especial conservación (ZEC) e das Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA). A aprobación deste instrumento (Decreto 37/2014, do 27 de marzo, polo que se declaran zonas especiais de conservación os lugares de importancia comunitaria de Galicia e se aproba o Plan director da Rede Natura 2000 de Galicia) permite a transformación dos 59 lugares de importancia comunitaria (LIC) en zonas de especial conservación (ZEC), dando así cumprimento ás esixencias establecidas na normativa estatal e europea, Directiva 92/43/CEE do Consello, do 21 de maio de 1992, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres (comunmente chamada Directiva Hábitat) e Lei 42/2007, do patrimonio natural e da biodiversidade. A Rede Europea Natura 2000, inclúe tres ZEC no municipio de Silleda: A Serra do Candán, As Brañas do Xestoso e o sistema fluvial formados polo ríos Ulla e Deza

Compre salientar neste apartado que a actual lista de lugares de importancia comunitaria (LIC) proposta para a súa inclusión na Rede Natura 2000 de Galicia foi considerada como insuficiente por parte da Comisión Europea, polo que é preciso completar a aplicación en Galicia da Directiva 92/43/CEE, de 21 de maio de 1992, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres, coa aprobación dunha nova proposta de LIC. A proposta de ampliación da Rede Natura 2000 en Silleda comprende unha ampliación da ZEC Serra do Candán como se pode observar nos seguintes apartados e no plano IV 22.1 "Áreas estratéxicas de conservación: Espazos naturais protexidos".

a) ZEC SERRA DO CANDÁN

A ZEC da Serra do Candán (código ES1140013) inclúe unha superficie de 10.683,18 ha que se estende polos concellos de Forcarei, Lalín, Silleda, Beariz e O Irixe. Nela atópase o nacemento dos ríos Lérez, Umia e de varios tributarios do Deza.

A área pertence á rexión eurosiberiana, provincia atlántica-europea e subprovincia cántabro-atlántica, adscribíndose ao sector galaico-portugués.

Trátase dunha serra da denominada Dorsal galega, de mediana altitude que conta con notables extensións de matogueira e pradeiras (con afloramentos rochosos), xunto con pequenas carballeiras de *Quercus robur*. Ten ademais superficies de turbeiras e torgueiras con esfagno, *Sphagnum pylaisii*. A altura máxima do espazo é de 1.014 m s.n.m., sendo a media de 708 m s.n.m.

Entre a fauna, destacan as poboacións de especies de invertebrados como as lesmas, o cabalo do demo ou a vacaloura. Nos ríos, a boga e a vermella son os peixes máis abundantes. A Serra do Candán é tamén lugar de cría de avifauna nidificante escasa en Galicia como o bufo real e a curuxa das xunqueiras. Os morcegos, as lontras ou os lobos, que manteñen boas poboacións na zona, son os mamíferos con maior presenza nesta área central galega



Serra do Candán

b) ZEC BRAÑAS DO XESTOSO

Esta ZEC, esta formada por pequenas áreas de turbeiras e torgueiras con esfagno (*Sphagnum pylaisii*) con presenza abundosa de uceiras e tamén carballeiras en zona de media montaña. Ocupan unha superficie de 1.080,12 ha entre os concellos de A Estrada, Forcarei e Silleda. A altura máxima do espazo é de 702 m s.n.m., sendo a media de 639 m s.n.m. A área pertence á rexión eurosiberiana, provincia atlántica-europea e subprovincia cántabro-atlántica, adscribíndose ao sector galaico-portugués.

Constitúe a mellor representación galega de turbeiras ácidas de esfagno, un hábitat extraordinariamente raro e fráxil, do que Galicia posúe o 85% do identificado en toda a España Atlántica.

As Brañas presentan áreas de turbeiras e torgueiras con presenza de carballeiras de reducida extensión asociadas a unha lagoa estacional, a Lagoa Sacra de Olives.

Este ecosistema único remóntase á época do Neolítico. Calcúlase que estas brañas formaronse

despois da última glaciación, fai uns 12.000 anos. Aquí brota en primavera e verán a chamada herba de algodón, propia de zonas nórdicas.

c) ZEC SISTEMA FLUVIAL ULLA-DEZA

Espazo formado por varios cursos fluviais con importantes poboacións piscícolas entre as que destaca o salmón atlántico (*Salmo salar*), a presenza de mexilón de río (*Margaritifera margaritifera*) e de lontras (*Lutra lutra*). Ocupa unha superficie de 1.633 ha entre os concellos de Catoira, A Estrada, Pontecesures, Silleda, Valga, Vila de Cruces, Boqueixón, Dodro, Padrón, Rianxo, Teo, Touro, Vedra, Brión, Rois e Ames.

Entre os principais hábitats propios deste espazo atopados en Silleda destacamos as uceiras secas europeas, as uceiras ortomediterráneas endémicas con toxo, os rochedos silíceos con vexetación pioneira de *Sedo-Scleranthion* ou de *Sedo albi-Veronicion dillenii*, os bosques aluviais de *Alnus glutinosa* e *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) e as carballeiras galaico-portuguesas con *Quercus robur* que levan asociada unha fauna de gran interese natural como o mirlo (*Cinclus cinclus*) e o martín mariñeiro (*Alcedo atthis*). En canto a flora destaca a presenza do narciso (*Narcissus cyclamineus*).



ZEC Ulla-Deza

2. ZONA DE ESPECIAL PROTECCIÓN DOS VALORES NATURAIS.

Ao abeiro da lei 9/2001 de conservación da natureza a Xunta de Galicia, mediante o Decreto 72/2004 do 2 de abril, declara as zonas propostas como ZEC para formar parte da Rede Natura 2000 entre as que se atopan a Serra do Candán, as Brañas do Xestoso e o sistema fluvial Ulla-Deza, como Zonas de Especial Protección dos Valores Naturais.

6.2 ÁREAS COMPLEMENTARIAS DOS ESPAZOS NATURAIS PROTEXIDOS

1. NORMAS SUBSIDIARIAS DE PLANEAMENTO

As Normas Subsidiarias de Planeamento da provincia de Pontevedra clasifican a Lagoa Sagra de Olives, a ferverza do Toxa e a Serra do Candán e Zobra como espazos naturais cos números 14, 15 e 24 respectivamente.

2. ZONAS HÚMIDAS

A morfoloxía da conca hidrográfica favorece a captación, transporte e almacenamento de aportes pluviais favorecendo a existencia dunha complexa rede de humidaes localizados en torno ás áreas máis depresidas. No municipio atópanse numerosas masas de auga superficiais que configuran un sistema de humidaes de elevado interese natural e paisaxístico. Distingúense doce humidaes catalogados polo Inventario de Humidaes de Galicia (IHG) no que se inclúen os humidaes galegos de maior importancia ao amparo da Lei 9/2001, de conservación da natureza.

A importancia dos humidaes non ven determinada unicamente polos seus valores ecolóxicos e de reserva da biodiversidade, senón polos beneficios directos e indirectos que fornecen a vida cotiá dos cidadáns. En xeral, a gran riqueza e diversidade dos compoñentes bióticos e abióticos dos humidaes fan que se atopen entre os ecosistemas máis complexos e produtivos do planeta. Posúen unha gran variedade de hábitats de transición entre os ambientes terrestre e acuático, e xogan, polo tanto, un importante papel na conservación da biodiversidade e o desenvolvemento económico.



Brañas da Fontelas IGH 1140078)

CADRO Nº 20.- HUMIDAIS DO IHG EN SILLEDA

- Código IHG	Nome	Tipo	Superficie (Has)	UTM X	UTM Y
1140003	Charca de Tejares 1	Pantanos/esteiros/charcas estacionais/intermitentes de auga doce sobre solos inorgánicos; inclúe depresións inundadas (lagoas de carga e recarga), praderías inundadas estacionalmente, pantanos de ciperáceas	0,24	557859	4730852
1140004	Charca de Tejares 2		0,24	558094	4730920
1140005	Charca de Tejares 3		0,24	557980	4730593
1140006	Charca de Tejares 4		0,09	557865	4730802
1140008	Charca de Tejares 5		0,75	557987	4730647
1140070	Recosto	Uceiras húmidas	11,48	555579	4723499
1140077	Lombo da Lagoa	Uceiras húmidas	4,22	553648	4724970
1140078	Brañas das Fontelas	Turbeiras Altas	21,47	554144	4725235
1140099	Masgalán	Uceiras húmidas	62,07	559629	4719232
1140156	Ferverza do Toxa	Cascadas	0,09	559720	4734290

1140457	Fervenza de Férveda	Cascadas	0,09	556080	4724950
1140202	Souto	Meandros desconectados temporalmente e sistema de lagoas e charcos temporais asociados	1,42	554579	4735486

3. CORREDORES ECOLÓXICOS.

Os corredores foron delimitados tomando como base territorial os cursos de auga. Defínense como elementos lineais que garanten non só a conectividade biolóxica, senón os fluxos de auga, materiais e enerxía, colaborando a evitar a fragmentación da paisaxe. Abranguen os cursos de auga e a súa vexetación de ribeira, así como os espazos adxacentes necesarios para o bo funcionamento dos hábitats de especial valor ecolóxico que os conforman, actuando como garantes da conectividade entre os espazos de valor ambiental.

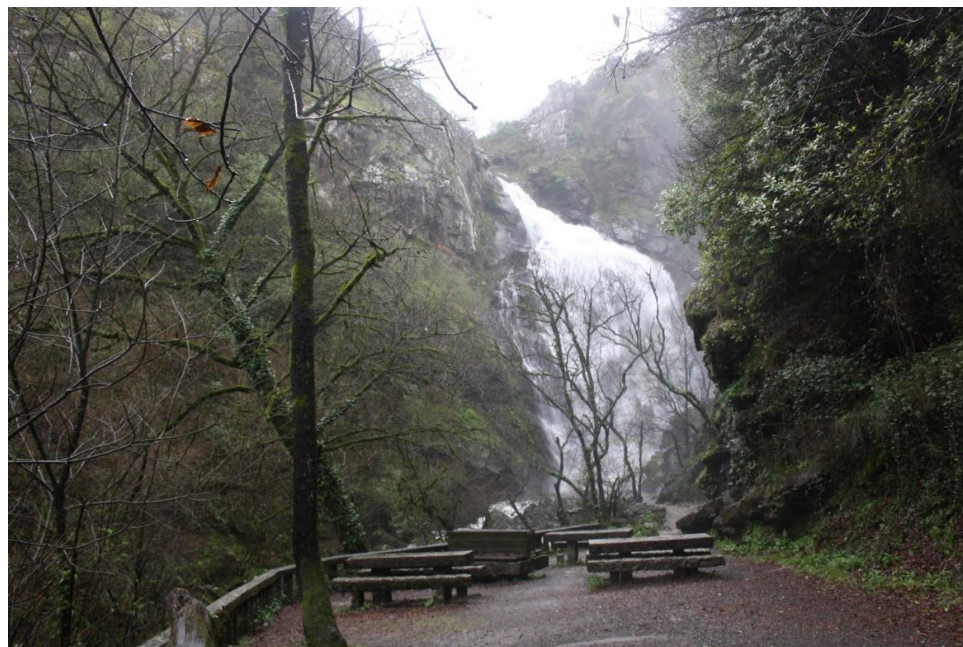
4. FERVENZAS

a) FERVENZA DO TOXA

Situada na parroquia de Martixe, o río Toxa cae nun desnivel de 60 metros de altura aproveitando unha formación de granito de dúas micas. Na zona conflúen rochas graníticas duras e resistentes con rochas metamórficas mais alterables (anfíbolitas, xistos micáceos e paragneis) sendo a fervenza o resultado da erosión diferencial.

Nos arredores ha bosques ben conservados, especialmente na parte baixa, con salgueiros, amieiros, esrtipos, etc, cun abundante sotobosque de fentos, cóncaros, amarellas, hedras, etc, mentres que nas partes mais altas predominan os carballos, cerquiños e sobreiras con sotobosque de xestas e toxos.

Para acceder a ela collése o desvío de Bandeira a Merza desde a estrada N-520, e o desvío a Pazos que leva a parte alta do mirador desde onde se pode descender a pe ata a parte mais baixa.



Fervenza do Toxa

b) FERVENZA DO FÉRVEDA

Na localidade de Férveda, na parroquia de Escuadro atópase esta fervenza no río Escuadro, afluente do Toxa.

Na parte alta do río, este chámase río Férveda e discorre por un estreito val en rochas graníticas que forma numerosos rápidos e varias fervenzas. A mais importante salva un desnivel de 10 metros.

A zona e o seu contorno conserva un bo bosque de ribeira e carballeiras. Para chegar a ela séguese a estrada de Silleda e cóllese o desvío a Escuadro e pouco antes de chegar ao núcleo cóllese un cruce que leva ate Férveda. Despois de pasar as últimas casas hai un cruce de camiños, séguese polo de arriba uns 300 m. Para baixar o río hai que seguir pola esquerda. O percorrido ate a fervenza é difícil pola abrupta pendente.

c) FERVENZAS DE OS MUÍÑOS

Situadas na parroquia de Ponte, o río da Gouxa ou tamén chamado de Mera, afluente do Deza, salva un desnivel en rochas graníticas en varios saltos. A fervenza mais grande ten uns 8 metros de altura.

Para acceder a ela se segue a estrada de Silleda a Vila de Cruces, ao chegar a Pontes cóllese o cruce a dereita chegando a depuradora de augas residuais de Silleda. Desde alí, séguese un carreiro a esquerda apegado o peche que segue a canle da depuradora e despois de aproximadamente 200 m intentase baixar o río por onde se poida xa que o terreo esta cheo de mato e resulta complicado.

Ademais de estas, a complexa rede hídrica de Silleda abrangue outras fervenzas de menor entidade e accesibilidade como son as de A Burata en Abades, o Cachón da Zanca en Dornelas, as dúas fervenzas de Santa Mariña en Graba, o Cachón da Freixa en Parada, a de Vilanova en Oleiros, a de Xindiriz en Moalde, o Cachón do Serrón ou as cinco fervenzas do río de Rosende en Ponte.

5. HÁBITATS DE ESPECIAL INTERESE

A Directiva 92/43/CEE do Consello do 21 de maio de 1992, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres ten por obxectivo conservar, protexer e mellorar a calidade do medio ambiente, incluída a conservación dos hábitats naturais, así como da flora e fauna silvestres. Defínense como hábitats naturais ás zonas terrestres ou acuáticas diferenciadas polas súas características xeográficas, abióticas e bióticas, tanto se son enteiramente naturais como seminaturais. Entre os tipos de hábitats naturais de interese comunitario inclúense os que se atopan ameazados de desaparición na súa área de distribución natural, presentan unha área de distribución reducida ou ben constitúen exemplos representativos de características típicas dunha ou de varias das seis rexións bioxeográficas seguintes: alpina, atlántica, boreal, continental, macaronesia e mediterránea.

A Directiva diferencia os hábitats naturais de interese comunitario como os que se atopan ameazados na súa área de distribución natural ou presentan unha distribución natural reducida representativos da súa rexión bioxeográfica, dos hábitats de interese prioritario, aqueles ameazados de desaparición cuxa conservación supón unha especial responsabilidade para a UE.

O desenvolvemento da Directiva Hábitat 92/43/CEE impuxo a necesidade de realizar un Inventario Nacional, de carácter exhaustivo, sobre os tipos de Hábitat do Anexo I da Directiva que deu como

resultado o Atlas dos hábitats naturais e seminaturais de España que desagregou os 124 tipos de hábitat españois do Anexo I en máis de 1600 asociacións e alianzas sintaxonómicas. Os hábitats naturais e seminaturais identificados no concello de Silleda relaciónanse no seguinte cadro. Compre salientar entre todos eles a extensión ocupada polas uceiras, sendo con diferenza, o hábitat máis representativo. Entre os hábitats de interese prioritario destacan a Serra do Candán e as Brañas do Xestoso por presentar as maiores extensión e diversidade.

A suavidade xeomorfolóxica da parte alta da Serra do Candán, na que os ríos discorren mansamente e se estancan a miúdo sobre unha superficie fortemente erosionada e levemente ondulada, é moi favorable para a formación de turbeiras e outros ambientes asociados. A vexetación propia de brañas ou veigas e as uceiras higróturbosas son un elemento fundamental deste espazo natural.

A área cuberta pola uceira higrófila (4020*), na que entran *Erica tetralix* e *Erica ciliaris*, é considerable, aínda que a toxeira- uceira que medra sobre solos non encharcados (4030 e 4090), composto por toxos (*Ulex europaeus*, *Ulex gallii*) e diversas ericáceas (*Calluna vulgaris*, *Daboecia cantabrica*, *Erica cinerea*, *Erica umbellata*) predomina en todo o territorio.

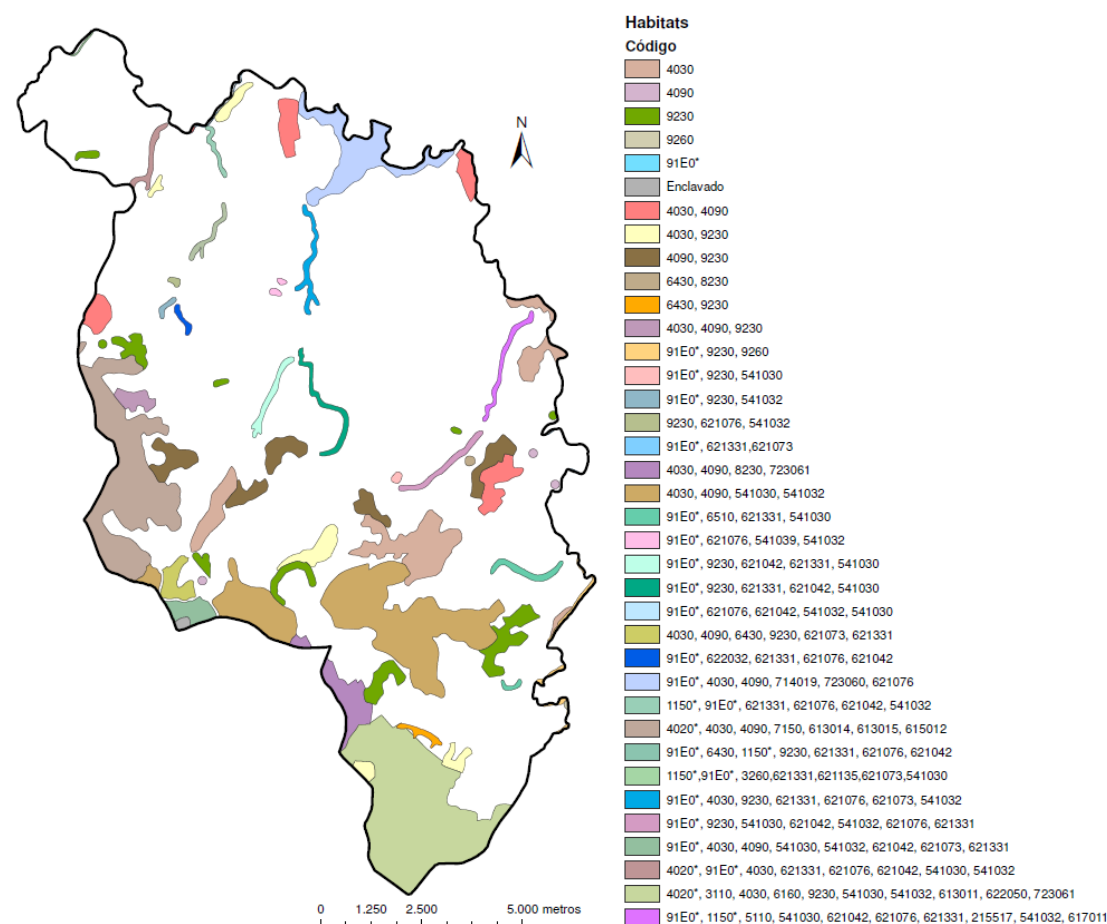
A vexetación propia de rochedos (8230) está ben representada nos múltiples afloramentos graníticos cuminais e nalgunhas barrancas das ladeiras.

Pese a que as repoboacións forestais de piñeiros cobren apreciables extensións, aínda aparecen pequenas formacións colino-montanas de carballeira ou fragas (9230), caracterizadas polo carballo común (*Quercus robur*) e o bidueiro (*Betula celtiberica*) que dan paso nas beiras á ripisilva, dominada por ameneiros (*Alnus glutinosa*), e salgueiros (*Salix atrocinerea*).

CADRO Nº 21.- HÁBITATS DE INTERESE

Hábitat UE	Hábitat ESP	Descrición
1150*	115020	Lagoas costeiras
3110	211011	Augas oligotróficas cun contido de minerais moi baixo das chairas areosas (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)
3260	226011	Ríos de pisos de planicie a montano con vexetación de <i>Ranunculion fluitantis</i> e de <i>Callitricho-Batrachion</i> .
4020*	302023	Uceiras húmidas atlánticas de zonas mornas de <i>Erica ciliaris</i> e <i>Erica tetralix</i> .
4030	303049	Uceiras secas europeas
4090	309036	Uceiras oromediterráneas endémicas con toxo.
5110	411061	Formacións estables xerotermófilas de <i>Buxus sempervirens</i> en pendentes rochosas (<i>Berberidion p.p.</i>)
6160	516030	Prados ibéricos silíceos de <i>Festuca indigesta</i> .
6430	543133	Megaforbios eutrofos hidrófilos das orlas de chaira e dos pisos montano a alpino
6510	551011	Prados pobres de sega de baixa altitude (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>).
7150	615012	Depresións sobre substratos turbosos do Rhynchosporion.
8230	723031	Rochedos silíceos con vexetación pioneira de <i>Sedo-Scleranthion</i> ou <i>Sedo- albi-veronicion dillenii</i> .
91E0 *	81E025	Bosques aluviais de <i>Alnus glutinosa</i> e <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>).
9230	823014	Carballeiras galaico-portuguesas con <i>Quercus robur</i> e <i>Quercus pyrenaica</i> .
9260	826030	Bosques de <i>Castanea sativa</i>
-	215517	Céspedes de charcas
-	541030	Xunqueiras oligótrofas
-	541032	Pradería-xunqueira oligótrofa orocantábrica meridional
-	541039	Herbazales higrófilos
-	613011	Turbeiras
	613014	
	613015	
	617011	
	621135	Esparganiales
	622032	Céspedes fontinais
-	622050	
-	714019	Vexetación rupícola
-	723060	Céspedes fontinais
-	723061	Céspedes crasifolios

GRÁFICO Nº6.- MAPA DE HÁBITATS



6. ZONAS DE PROTECCIÓN DE ESPECIES DE FLORA E FAUNA AMEAZADAS

a) ÁREAS PRIORITARIAS DE REPRODUCCIÓN, ALIMENTACIÓN, DISPERSIÓN Y CONCENTRACIÓN LOCAL DE ESPECIES DE AVES.

Segundo o Catálogo Galego de Especies Ameazadas as Áreas prioritarias de conservación son áreas vitais para a supervivencia e recuperación da especie que incorporan, como mínimo, os enclaves do refuxio, celo, reprodución e alimentación utilizados pola especie en diferentes estacións.

Mediante a Resolución do 28 de novembro de 2011, da Dirección Xeral de Conservación da Natureza delimitáanse as áreas prioritarias de reprodución, de alimentación, de dispersión e de concentración local de aves incluídas no Catálogo galego de especies ameazadas, e se dispón a publicación das zonas de protección existentes na Comunidade Autónoma de Galicia en que serán de aplicación medidas para a protección da avifauna contra a colisión e a electrocución en liñas eléctricas de alta tensión.

Para minimizar os efectos negativos sobre as aves das liñas eléctricas de alta tensión publicouse o Real decreto 1432/2008, do 29 de agosto, polo que se establecen medidas para a protección da avifauna contra a colisión e a electrocución en liñas eléctricas de alta tensión.

No artigo 4 deste decreto establécese que cada comunidade autónoma publicará no correspondente diario oficial as zonas de protección para a avifauna existentes no seu territorio, incluíndo dentro desas zonas de protección: a) os territorios designados como zona de especial protección para as aves (ZEPA), de acordo cos artigos 43 e 44 da Lei 42/2007, do 13 de decembro, de patrimonio natural e da biodiversidade; b) os ámbitos de aplicación dos plans de recuperación e conservación elaborados polas comunidades autónomas para as especies de aves incluídas no Catálogo español de especies ameazadas ou nos catálogos autonómicos; e c) as áreas prioritarias de reprodución, alimentación, dispersión e concentración local daquelas especies de aves incluídas no Catálogo español de especies ameazadas, ou nos catálogos autonómicos, cando as ditas áreas non se atopen xa comprendidas nas correspondentes aos tipos anteriores.

En Silleda existe unha Área prioritaria de reprodución, alimentación, dispersión e concentración local de especies de aves que abrangue a parte sur e oeste do municipio, situada entre a Serra do Candán e as Brañas do Xestoso.

b) CATÁLOGO GALEGO DE ESPECIES AMEAZADAS

A Serra do Candán abrangue tres especies de flora incluídas no Catálogo Galego de Especies Ameazadas (Decreto 88/2007 do 19 de abril polo que se regula o Catálogo Galego de Especies Ameazadas- modificado polo Decreto 167/2011, de 4 de agosto).

Segundo a información proporcionada polo Atlas da Flora Vasculare Ameazada de España (cuadrículas 1x1) se constatou a presenza de *Eryngium duriaei subsp. jursianum* e *Thymelaea broteriana* no extremo sur municipal (ver plano IV. 22.4 "Áreas estratégicas de conservación: Zonas complementarias").

CADRO Nº 22.-FLORA DE INTERESE INVENTARIADA

Nome	CGEA
<i>Thymelaea broteriana</i>	Vulnerable
<i>Ranunculus bupleuroides</i>	Vulnerable
<i>Eryngium duriaei subsp. jursianum</i>	En perigo de extinción

Compre sinalar neste apartado que o concello de Silleda non está afectado polos Plans de conservación e Recuperación aprobados (Sapoconcho europeo e Escribenta das cañaveiras). Se ben, segundo a información proporcionada pola D.X de Conservación da Natureza da CMATI, o ámbito de Silleda esta afectado polas seguintes propostas técnicas de zonificación dos plans de conservación/recuperación de especies ameazadas que se están elaborando no Servizo de Conservación da Biodiversidade de dita Dirección Xeral.

CADRO Nº 23.-PLANS DE CONSERVACIÓN/RECUPERACIÓN EN ESTUDO

Especie	Categoría	Zonificación
<i>Galemys pyrenaiucus</i>	Vulnerable	Área prioritaria
<i>Hyla arborea</i>	Vulnerable	Área prioritaria
<i>Rana Temporaria</i>	Vulnerable	Área prioritaria

7. **ZONAS PROTEXIDAS POLO PLAN HIDROLÓXICO DA DEMARCACIÓN GALICIA COSTA**

A rede hidrográfica do municipio inclúese na Demarcación Hidrográfica Galicia-Costa. Segundo o vixente Plan Hidrolóxico da Demarcación no municipio de Silleda diferéncianse os seguintes tipos de zonas protexidas:

a) **ZONAS DE CAPTACIÓN DE AUGA PARA ABASTECIMENTO**

As zonas de captación de auga para abastecemento designanse con arranxo ao disposto no artigo 7 da DMA, trasposto ao ordenamento xurídico español mediante o artigo 99 bis do TRLA.

Estas zonas protexidas son aquelas nas que se realiza unha captación de auga destinada a consumo humano, sempre que proporcione un volume medio de polo menos 10 m3 diarios ou abasteza a máis de 50 persoas, así como, no seu caso, os perímetros de protección delimitados. Destas zonas de captación débense controlar as de máis de 100 m3/día.

No municipio identifícanse numerosas zonas de captacións superficiais de auga para consumo humano tal e como se reflexa no plano Nº 22.2 "Áreas estratéxicas de conservación: Zonas complementarias".

b) **RESERVAS NATURAIS FLUVIAIS**

As reservas naturais fluviais establécense con arranxo ao disposto no artigo 42.1.b.c') do Texto Refundido da Lei de Augas (TRLA) , de 20 de xullo, e do artigo 22 do Real Decreto 907/ 2007, de 6 de xullo, polo que se aproba o Regulamento da Planificación Hidrolóxica (RHP) . Ao amparo desta normativa, as reservas naturais fluviais defínense coa finalidade de preservar, sen alteracións, aqueles tramos de ríos con escasa ou nula intervención humana. Estas áreas estratéxicas de conservación circunscribíense estritamente aos bens de dominio público hidráulico sendo as condicións para a súa declaración as seguintes, segundo recóllese no citado art .22 do RPH.

O Plan hidrolóxico propón unha reserva fluvial no municipio, en base ao bo estado ecolóxico da masa de auga e da escasa influencia antrópica. Neste caso a proposta reforzase pola presenza de hábitats de interese e pola presenza de especies ameazadas (*Galemys pyrenaiucus*).

CADRO Nº 24.-RESERVA FLUVIAL

Código zona protexida	Código Masa de auga	Lonxitude (Km)	Protección actual	Hábitat/Especies
ES014RNFL00000006	ES.014.NR.244.059.17.00	8,68	ZEC Serra do Candán	8230, 9230

c) **ZONAS DE PROTECCIÓN ESPECIAL**

As zonas de protección especial establécense nos Plans Hidrolóxicos, con arranxo ao disposto nos artigos 43 do Texto Refundido da Lei de Augas (TRLA) e 23 do Real Decreto 907/ 2007, de 6 de xullo, polo que se aproba o Regulamento da Planificación Hidrolóxica (RHP) .

No Plan Hidrolóxico Galicia-Costa diferéncianse os seguintes tipos de zonas de protección especial:

- Tramos de interese natural.
- Tramos de interese ambiental.
- Tramos de interese piscícolas.
- Zonas húmidas.

Tramos que requiren protección especial debido á existencia de especies ameazadas.

Nestes espazos, protexidos dentro do ámbito da planificación hidrolóxica, adoptaranse as medidas de prevención, regulación de actividade e saneamento que garantan a conservación do recurso, a súa calidade e a máxima riqueza ecolóxica e paisaxística na súa contorna.

En Silleda identifícanse dous tramos de interese piscícola nos ríos Deza e Ulla (no caso deste último non está completo, tan só un pequeno tramo do total abrangue o municipio). Os tramos de interese piscícola defínense como masas de auga de especial interese para a riqueza piscícola. A estes tramos seralles de aplicación o disposto na Directiva 2006/ 44/CE12 , de 6 de setembro, relativa á calidade das augas continentais que requiren protección e mellora para ser aptas para a vida piscícola.

CADRO Nº 25.- TRAMOS DE INTERESE PISCÍCOLA

Código zona protexida	Tramo	Río	Lonxitude (Km)	Especies
ES014TRPC000000007	Presa da C.E de Carboeiro a desembocadura no Ulla	Deza	17	Salmón e Troita
ES014TRPC000000006	Presa de Touro a desembocadura	Ulla	65.95	Salmón, anguía, reo, troita, lamprea, alosas

No mesmo lugar tamén se recolle un tramo que require protección especial debido á existencia de especies ameazadas (*Galemys Pyrenaiucus*).

CADRO Nº 26.- TRAMO DE INTERESE PARA A CONSERVACIÓN DE ESPECIES AMEAZADAS

Código	Código Masa de auga	Lonxitude (Km)	Tramo
ES014TIEX000 000022	ES.014.NR.244.059.17.00	8,68	Río Candán

Ademais no municipio existe unha zona de protección das augas minerais e termais declarado pola Consellería de Industria

7. ÁREAS DE INTERESE ARQUEOLÓXICO, ARQUITECTÓNICO OU ETNOGRÁFICO

A presenza de numerosos elementos de valor arqueolóxico, arquitectónico e etnográfico no municipio obriga a proporcionarlles un tratamento acorde coas súas características e a natureza dos seus valores que garanta a súa protección integral e a súa posta en valor.

O patrimonio histórico -artístico é rico e variado. Esta representado por xacementos arqueolóxicos, numerosos pazos, igrexas, capelas e cruceiros que salpican o territorio municipal, cunha importante oferta de festas, romarías e cunha gastronomía baseada na carne e nos produtos de horta.

Os primeiros rastros de poboamento atopámoslos nos campos de mámoas datados na Idade de Bronce. Da época castrexa son numerosos os vestixios, entre os que cabe destacar, Castro Montaz e Castro do Cura en Cortegada, o Castro de O Castro ou A Eira dos Mouros en Os Castros-Silleda. Outros exemplos a salientar, son: os petróglifos de A Pena das Cazolas, A Peneda do Encanto, a Mámoa da Braña e os gravados rupestres de Primadorna declarados Ben de Interese Cultural (BIC) . Tamén as brazaletas de ouro de 24 kilates atopadas no lugar de Barravaite, en Lamela, hoxe no Museo de Pontevedra forman parte do rico patrimonio histórico de Silleda.

Silleda entra na historia, durante a época sueva no século VI. Segundo as "Escrituras Lucenses" do Concilio de Lugo que se celebrou no ano 569, acordouse facer unha nova división da diocese e outra dos condados. Por este acordo constituíuse o Condado de Deza que comprendía as terras de Deza, Trasdeza (Silleda), Carbia e Dozón.

A Vila de Silleda, é desde 1853, a capital da Terra de Trasdeza. Anos antes, a capital do concello estivo en Chapa, Escuadro e O Foxo, lugares de certa importancia ata principios do século pasado, en que a nacente vila, gracias ás súas feiras, melloras nas comunicacións e inquietude emprendedora das súas xentes, acadou un increíble desenvolvemento. Nos últimos vinte cinco anos, o progreso do sector agrario, a Feira Internacional de Galicia coa Semana Verde de abandeirada, a Lonxa Agropecuaria de Galicia e todo o complexo feiral, sede dos máis importantes colectivos Agrarios da Comunidade Galega, (Forestal, Flor, Gandeiría, Mel, Leite e Turismo Rural...) consolidaron e impulsaron o seu crecemento, tanto no seu volume de edificación como no número de habitantes.

Formada a principios do S. XIX, a primeira mención de Silleda aparece no S.XVII como denominación dunha das freguesías da xurisdición de Trasdeza e xa no S. XVIII celebraba concorridas feiras.

O Camiño de Santiago denomínase en Silleda Vía da Prata. Percorre desde a Ponte Medieval de Taboada (S.X) ata Dornelas, a 26 Km de Compostela, existindo un Albergue en Medelo. A colección de xoias románicas corre paralela o Camiño de Santiago. Entrando polo leste destacan os templos de Taboada, O Castro, Breixa, Ansemil, Abades, Dornelas, Fiestras e Escuadro. A arquitectura relixiosa

alcanza o seu máximo expoñente no municipio co cenobio beneditino de Carboeiro declarado Ben de Interese Cultural (BIC). O mosteiro de San Lorenzo de Carboeiro, foi fundado en 936 polos Condes de Deza. Atópase no contorno do río Deza en medio dunha paraxe natural de gran beleza á que se accede a través dunha ponte medieval. Construído por discípulos do Mestre Mateo, está considerado a xoia do románico oxival galego e símbolo da comarca do Deza. Na actualidade o mosteiro conserva a igrexa románica e partes do cenobio beneditino. O templo restaurado recentemente, edificouse cara 1117. Os restos das dependencias monacais foron abandonadas cara o século XV. Próxima, destaca a igrexa de Ansemil (S. XII) coa súa capela gótica anexa, relicario de pedra con panteón de cabaleiros do

CADRO Nº 27.- ZONA DE PROTECCIÓN DAS AUGAS MINERAIS E TERMAIS

Balneario	Concepto	Cod.	Nº Rexistro	Data	Nome Masa	Cod. Masa
Baños de Brea	Perímetro	36064	97/2	10/12/1997	Ulla	014.005

Deza.

No estilo barroco e neoclásico sobresaie o Santuario de Abades (BIC) coa torre mais alta da comarca pero se atopan mellores exemplares nas construcións pacesgas, Pazo de Cascaxide, Fares, Sestelo, Paizás, Trasfontao, A Viña e as casas solaregas de Arco de Fiestras, Carballeda, Covas, Medelo, Os Chaos e Chapa, todas en bo estado de conservación. Poñen broche a esta relación as torres de Cira (declarada BIC) e de Costela en Margaride e o Castelo-Fortaleza de Chapa (declarado BIC).



Pazo de Cascaxide

A existencia de fermosos vales trazados polos ríos Ulla, Deza e Toxa e os seus afluentes bordeados por cumes redondeadas da vella Galicia dispón de estratéxicas vistas na Ermida de San Sebastián (748 m), San Benito no Candán (1.014 m) e nos Montes de Cornoa e Chamor.

A preservación do patrimonio cultural debe integrarse no planeamento e esixe establecer medidas de conservación, protección, restauración e posta en valor como un valor engadido no desenvolvemento de proxectos. Para isto, debe realizarse un traballo previo de información e identificación do patrimonio cultural e a investigación da relación dos valores culturais co territorio que permita elaborar o

planeamento relacionando as novas intervencións cos estratos existentes co fin último de manter a relación natural e histórica entre a cultura e o territorio, entre a memoria e a paisaxe.

Polo tanto, os elementos do patrimonio cultural deberán ser obxecto de especial protección no planeamento sendo necesario adecuar a súa inclusión na normativa e nos planos de ordenación polo que todos eles son recollidos no Doc.IX do PXOM "Catálogo de elementos a protexer ou recuperar".

8. **USOS DO SOLO**

A xeomorfoloxía do territorio é un factor clave na ocupación do solo especialmente nun terreo como o que nos ocupa xa que a orografía do territorio reparte Silleda entre os vales e a montaña onde a pendente condiciona os asentamentos de poboación e limita o aproveitamento agrícola favorecendo o desenvolvemento das masas forestais nas zonas máis abruptas ou de maior altitude e menor accesibilidade. En xeral, o sistema tradicional de ocupación do solo en Galicia está moi marcado por este factor e permite establecer unha secuencia de usos dende os vales ate as puntos máis elevados. A forma de ocupación do solo e a segregación espacial dos usos forestais, agropecuarios e residenciais en Silleda conserva a estrutura característica deste sistema tradicional.

Silleda presenta unhas características orográficas e edáficas que o orientan cara unha vocación do territorio agrícola e forestal. O plano N° IV.4 de " Usos do solo" reflicte a distribución dos usos actuais no territorio de Silleda, do que se desprende que máis do 98% da superficie municipal está ocupada por usos rústicos. O solo rústico de protección agropecuaria situado no ámbito territorial da Comarca do Deza, e polo tanto tamén en Silleda, foi declarado como zona de especial interese agrario pola súa alta produtividade e pola potencialidade dos terreos (Decreto 206/2007, do 25 de outubro, polo que se declaran como zonas de especial interese agrario as comarcas de Ordes, A Terra Cha, A Limia, O Deza e O Baixo Miño). Tamén son de especial interese agrario as zonas de concentración parcelaria segundo a Lei 7/2007, do 21 de maio, de medidas administrativas e tributarias para a conservación da superficie agraria útil e do Banco de Terras de Galicia: Cira-Dornelas, O Castro e A Ponte e Taboada-Vilar.

A distribución maioritaria de usos e aproveitamentos segue sendo resultado dun modelo tradicional con fortes vínculos co medio físico, a pesar de que nas últimas décadas introducíronse novos usos (industriais) e modernizáronse os aproveitamentos máis enraizados (agricultura ou a gandería). A agricultura e a gandería sempre empregaron unha gran parte do territorio, sendo claramente perceptibles na paisaxe e especialmente nunha comarca tan rural como a de Deza.



Usos do solo en O Outeiro, Xastre e Cardesín. Parroquia de Refoxos

O modelo de asentamento que presenta actualmente Silleda, partiu dun modelo de poboación diseminada e repartida, agás no bordo sur do municipio, polo resto do territorio municipal, contando con 248 entidades singulares (INE 2008). Dende entón a edificación foi expandíndose progresivamente, mediante o apoio das novas edificacións na intrincada rede de estradas, camiños e pistas repartidas polo territorio municipal. Os asentamentos tradicionais manteñen os trazados das antigas vías sobre as que se apoian as edificacións tradicionais e os desenvolvementos de vivendas unifamiliares dispersas dos últimos anos.

Naquelas áreas nas que a edificación é máis evidente provócase que na interrelación núcleos rurais - medio físico se produzan afeccións sobre este último. Este feito pode apreciarse na colonización do medio agrícola con vivendas non vinculadas á explotación dos recursos do medio no que se asentaron e provocando fenómenos de urbanización de solo rústico, feito que, dende o planeamento, hai que evitar e mesmo corrixir.

A poboación de Silleda concéntrase principalmente no núcleo urbano de Silleda e en menor medida en A Bandeira, e nos pequenos núcleos rurais que crecen repartidos por todo o territorio con carácter eminentemente rural, rodeados de solos rústicos de especial protección agropecuaria e forestal.

O uso industrial centralizase nos núcleos urbanos de Silleda e A Bandeira. Nas aforas do núcleo de Silleda existe o parque industrial "Área 33" o terceiro en importancia da comarca Este parque está xestionado por XESTUR Pontevedra, presenta unha superficie total de 101.230 m² cunha superficie industrial e comercial de 73.059 m² distribuída en 44 parcelas. Outro espazo diferenciado é o recinto feiral da Feira Internacional de Silleda (Semana Verde), cuxa finalidade é a de fomentar o sector agropecuario orientando cara a comercialización e industrialización.

O sector mineiro tivo gran importancia nos anos 1940 ca explotación das minas de volframio, que nutría a industria armamentística xermana durante a segunda guerra mundial. O volframio empregábase para revestir distintos armamentos e darlles maior dureza.

Na parroquia de Manduas, ata os anos 1950 a industria extractiva estaba especializada na extracción da

olivina. A actividade extractiva continúa aínda que agora dedicada á extracción de minerais non metálicos.

Actualmente todas as explotacións mineiras son a ceo aberto, a maioría están dedicadas á extracción de granito e de áridos.

As Minas de Campomarzo, pertencen ao grupo Indeza e os seus principais produtos son os áridos para formigóns, áridos para mesturas bituminosas, áridos para materiais tratados con ligantes hidráulicos e materiais non tratados empregados para os traballos de enxeñería civil e para a construción de estradas.

Ademais de xeito complementario é xestor do vertedoiro de residuos de construción e demolición, sendo este vertedoiro o de maior capacidade da comunidade autónoma galega.

A canteira de Rosende, no lugar de Vilar na vertente do Río Deza, esta especializada na extracción de áridos e gravas.

E a Canteira de Areal (Planta Arenal), no lugar de Carrio, pertencente ó grupo empresarial Canteiras ARE, está dedicada a explotación de áridos.

CADRO Nº 28.- USOS ACTUAIS DO SOLO

USOS	SUPERFICIE (HAS)	% SOBRE TOTAL MUNICIPAL
Rústicos	16.528	98,30
Forestal	3.756	22,34
Agropecuario	10.387	61,77
Actividades extractivas	79,00	0,47
Espazos naturais	2.220	13,20
Áreas de interese paisaxístico	87,00	0,52
Terreos ocupados por edificacións ou instalacións	285,00	1,70
Uso residencial	72,00	0,43
Uso industrial ou terciario	213,00	1,27
TOTAL	16.814	100,00

A poboación asentada nos núcleos rurais representa practicamente o 63% do total.

Os asentamentos rurais de poboación están conformados por vivendas unifamiliares tradicionais as cales mestúranse con edificacións dispersas recentes. Os asentamentos aínda conservan nas súas zonas orixinarias, a morfoloxía, tipoloxía edificatoria, estrutura viaria e parceira, etc. característica dos asentamentos rurais. Non obstante, estes asentamentos de características tradicionais nas zonas orixinarias, evolucionaron co paso dos anos cara a unha mellora na calidade de vida, en relación coas infraestruturas de abastecemento e saneamento, así como de dotacións públicas de equipamento educativo, deportivo, socio-cultural, de xeito que, aínda que a vila concentra o groso do equipamento comunitario, as parroquias observan unhas axeitadas dotacións do equipamento acorde coa escala dos núcleos e tamaño da poboación.

As aldeas son pequenas para poder ter un contacto máis directo coa terra e acércanse entre elas para deixar a menor cantidade de terra sen labrar. O medio rural de Silleda esta formado por pequenas aldeas cercanas que se estruturan en parroquias onde nas entidades máis importantes de cada parroquia a vivenda coexiste coas edificacións e instalacións destinadas a dotacións públicas.

A economía municipal apoiase fundamentalmente no sector primario (agricultura, gandaría e forestal), grazas a modernización do sector, que mellorou notablemente o dimensionado e rendibilidade das explotacións.

As especiais características topográficas do concello fixeron que grandes zonas de orografía accidentada quedaran sen colonizar, polo que presentan na actualidade unha compoñente ambiental e ecolóxica de gran valor, que deben ser protexidas dende o planeamento. Por outra banda, naquelas áreas nas que a edificación é máis evidente provócase que na interrelación núcleos rurais - medio físico prodúzanse afeccións sobre este último. Este feito pode apreciarse na colonización do medio agrícola con vivendas non vinculadas á explotación dos recursos do medio no que se asentaron e provocando fenómenos de urbanización de solo rústico.

Na paisaxe agraria do concello consérvanse áreas coa estrutura tradicional vixente, fronte a outras en proceso de transformación. As parcelas agrarias atópanse a carón das aldeas, aproveitando a maior profundidade do solo e máis favorable provisión de auga. Estas designan parcelas produtoras de legumes e hortalizas no contorno inmediato das edificacións que adoitan formar unha densa aureola arredor dos lugares habitados. As terras de labor e praderías ocupan habitualmente as terras de mellores condicións. Das praderías obtense un aproveitamento herbáceo para a produción de forrage. Os prados e pastizais adoitan ocupar vagadas, proximidade de fontes e correntes de auga, zonas húmidas e vales pouco drenados, e en xeral zonas de pendentes suaves ou moderadas. Ao borde destas zonas de pradería adoitan situarse os núcleos rurais. O terreo dedicado máis propiamente a labor (labradío) desenvolve cultivos para o autoabastecemento (como o millo e a pataca) pola función que desempeñan na economía familiar; xunto a outros pequenos cultivos de tipo hortícola: repolos, chícharos, leitugas, árbores froiteiras, etc.

Respecto o patrimonio construído, a crise da economía agropecuaria tradicional e a conseguinte crise demográfica danaron e seguen a danalo, como consecuencia do abandono do medio pola infravaloración da actividade agraria, o déficit de servizos, e o estancamento das condicións de vida e das expectativas de desenvolvemento no territorio. O baleirado das vivendas, o desuso das edificacións auxiliares e a falta de coidado dos espazos públicos provocan, a medio prazo, a ruína das construcións e o estrago do patrimonio cultural. Así mesmo, os procesos de substitución da vivenda tradicional dentro dos núcleos tiveron e seguen a ter, normalmente, consecuencias moi negativas, tanto na alteración da percepción da escala e dos valores paisaxísticos e culturais dos asentamentos tradicionais, como na destrución de patrimonio que comporta.

Ademais, a capacidade de nova vivenda nos núcleos rurais é aínda moi notable. Pola súa morfoloxía e densidade, os núcleos adáptanse aos usos e ás necesidades actuais mantendo unha boa calidade ambiental. En consecuencia, revitalizar os núcleos, dinamizando a rehabilitación das súas construcións que constitúen unha enorme reserva patrimonial e edilicia, e programar a súa redotación, teñen que ser dous dos piares fundamentais a partir dos que encetar o camiño cara á sustentabilidade no municipio.

As condicións climáticas, favorecidas pola orografía do terreo e por un factor de carácter edáfico, fan

moi favorable o aproveitamento agropecuario do terreo. Como pode observarse no plano de usos actuais do solo, a maior parte das terras de cultivo desenvólvense nas zonas inferiores dos vales e de escasa pendente, especialmente en torno os ríos Toxa e Deza.

A importancia do autoconsumo aínda se segue conservando arredor das aldeas con pequenas hortas onde podemos atopar todo tipo de hortalizas como poden ser allos, cebolas, pementos, xudías, feixóns, leitugas, grelos, tomates, cabazas, cenorias, etc. Estas hortas fiñan unha función de complemento na dieta dos campesiños. Ademais nas zonas de labradío atopamos unha alto porcentaxe dedicado á plantación de pataca, converténdose este tubérculo como base alimenticia da comarca. Moitos destes aproveitamentos son secundarios, xa que gran parte da sociedade que cultiva estes produtos desenvolve a súa actividade noutros sectores, mentres os agricultores tamén fan un aproveitamento secundario da pataca, plantando en pequenas parcelas para consumo familiar.

A extensión das parcelas das explotacións tradicionais está relacionada intrinsecamente ca produtividade do solo, normalmente as parcelas de menor tamaño e maior irregularidade son as que se atopan lindando co núcleo rural, de xeito que se optimice o solo máis fértil. Esta estrutura parcelaria empezou a trocar a partir dos anos 1970, nunha lenta transformación producida polas concentracións parcelarias. O tamaño das explotacións a pesar da concentración parcelaria, segue sendo pequeno en relación con outras zonas de España. Este proceso tivo un impacto intenso en Silleda, afectando a unha superficie de 5.300 has.

Respecto as características das explotacións agrícolas e gandeiras, despréndese que o índice de parcelación na comarca é de 21 parcelas por explotación, valor superior ao obtido para o municipio de Silleda, de 12,86 parcelas e o tamaño medio da parcela (5.689 m²) maior ao da comarca (4.147 m²) en 1999.

Segundo tipo de terras as terras non labradas, que inclúen as terras non labradas propiamente ditas e as labradas con fins forestais, representan o 68,55 % da superficie total censada, porcentaxe similar ao medio da comarca (76,10 %).



Pradarías en Laro

Dentro das terras non labradas, as especies arbóreas forestais representan o 18,23 % da superficie total, os prados, pradarías e pasteiros o 26,88 %, e por último situaríanse as denominadas outras, onde se inclúen os terreos rasos dedicados accidentalmente a pastos, as matogueiras, etc., que representan o 23,44 % da superficie total. Na comarca, os prados, pradarías e pasteiros descenden até o 27,67 %, as especies arbóreas forestais son practicamente o mesmo porcentaxe até o 18,78 % e as denominadas outras o 29,64 %.

CADRO Nº 29. CONCENTRACIÓNS PARCELARIAS REMATADAS EN SILLEDA

Nome da zona	Superficie (Ha)
Breixa-Marxe-Ansemil	440
Castro e Ponte	474
Escuadro-Rellas	620
Fiestras	162
Laro-Parada	687
Mánduas-Chapa	570
Moalde	287
Monte de Siador	133
Negreiros-Margaride	424
Saidres-Carboeiro	183
San Miguel de Graba	189
San Miguel de Siador	100
Santa María de Cortegada	179
Silleda	290
Taboada-Vilar	282
Xestoso	280
TOTAL	5.300

En relación coas terras labradas, estas representan en Silleda o 31,45 % da superficie total das explotacións, porcentaxe que é superior a media comarcal (23,90 %).

A evolución da comarca dende os anos 1950 foi variada, sufrindo unha forte transformación nas zonas industriais e urbanas. A grandes liñas podemos afirmar que se ampliou a superficie dedicada a explotacións forestais de rápido crecemento e cultivos forraxeiros, así como un aumento considerable de superficie ocupada por infraestruturas e edificacións.

A evolución recente das coberturas non se entende sen os condicionantes físicos e históricos que marcaron o territorio. Moitos dos usos actuais responden á industrialización de procesos e actividades, uns bos exemplos son a gandería e a cantería.

A gandería sufriu unha forte especialización e un gran aumento da cabana gandeira a pesar da forte redución das explotacións. No caso da cantería que se facía de xeito artesanal, trocou a grandes explotacións a ceo aberto.

A forte carga gandeira especialmente de vacún amósase na ampla presenza de cultivos de millo para forraxes e pastizais para o gando. Esta importancia gandeira tradúcese en grandes extensións ocupadas por cultivos forraxeiros e herbáceos.

Respecto a cabana gandeira, e segundo os datos obtidos do IGE, o número de bovinos da comarca era en 2007, de 69.862 cabezas, destacando enormemente sobre os demais o concello de Silleda cun total de 13.548 cabezas de gando e o de Lalín con 25.043 cabezas, e con 693 explotacións de gando e 1.061 respectivamente. No municipio existen grandes extensións cubertas por formacións vexetais naturais, das que cómpre salientar os matos e pasteiros das serras, que constitúen refuxios fundamentais para especies de vertebrados de hábitats abertos extensos así como dunha flora e vexetación singulares. A progresiva redución e fragmentación destes hábitats (matos, pasteiros e cultivos), está a comportar a desaparición ou diminución dos continxentes de especies dependentes deles, coa conseguinte diminución da diversidade biolóxica. As diversas formacións de mato, ademais dos seus valores intrínsecos, da súa naturalidade e relevancia paisaxística, son fonte de grandes recursos cinexéticos, melíferos e reservas de biodiversidade.

Os ecosistemas acuáticos do municipio presentan grandes valores naturais. No sistema hidrográfico e nos humidais salienta a presenza de poboacións sensibles, con diferentes especies de flora e fauna raras ou ameazadas, e cunhas características físicas e biolóxicas que son soporte de diversos hábitats naturais e especies cuxa conservación é de interese comunitaria. Estes acollen, así mesmo, un bo número de especies endémicas do noroeste, tanto de flora como de fauna, polo que constitúen espazos de alto interese ecolóxico (reservas de biodiversidade coa que restablecer as condicións ecolóxicas nos treitos inferiores, en puntuais episodios de degradación).

As especies forestais do termo municipal presentan unha forte intervención humana estando constituídas sobre todo por especies forestais de repoboación de distintas especies de piñeiro e eucaliptos.

As masas de caducifolias autóctonas non presentan unha distribución concreta, tenden a estar situadas nas proximidades das canles fluviais e nas zonas de maior pendente, ocupando solos profundos e normalmente orientados ó norte e ó oeste, aínda que o aproveitamento tradicional desas masas arbóreas favoreceu a súa expansión en zonas de baixa pendente e moi próximas aos asentamentos. Estas masas forestais están moi vinculadas aos cursos fluviais e responden fundamentalmente a bosques de ribeira, carballeiras e soutos.



Bosque mixto en Chapá

Nos cumios e ladeiras máis escarpadas das zonas montañosas predominan os afloramentos rochosos con matogueiras de pequeno porte. A dureza das condicións físicas dificulta a colonización vexetal e impide un maior aproveitamento humano.

Os afloramentos rochosos son habituais nestas áreas agrestes, tanto graníticas como xistosas, como é o caso da Serra do Candán ou o Monte Chamor. Actualmente ca revolución das enerxías renovables e das telecomunicacións, estas zonas quedaron aproveitadas case exclusivamente polo home para a colocación de parques eólicos e antenas de comunicación.

Os montes de Silleda posúen uns destacados valores non soamente pola súa condición de activos ambientais, contribución á conservación dos recursos naturais e da calidade ambiental, senón tamén derivados da súa relevancia paisaxística.. Ademais, os seus valores patrimoniais e recursos convérteos nuns espazos de lecer de primeira orde. Entre os seus servizos ambientais cómpre destacar o seu papel na protección dos solos e na regulación do ciclo hidrolóxico, na fixación de carbono atmosférico, así como constituír reservas de biodiversidade e elementos fundamentais das paisaxes. Son básicos tamén para asegurar a axeitada conectividade ecolóxica entre as áreas de alto interese natural e os espazos naturais protexidos, fluviais e de montaña (Brañas do Xestoso, Serra do Candán, etc). En canto o réxime de propiedade dos montes atopase en minoría os montes veciñais.

A situación porcentual que existe no concello de Silleda en canto a propiedade baseándose no Terceiro Inventario Forestal Nacional (Ministerio de Medio Ambiente, 1997-2006), amósase no seguinte cadro

CADRO Nº 30.- PROPIEDAD DOS MONTES SEGUNDO O IFN-3

MONTES PRIVADOS		MONTES VECIÑAIS		MONTES PÚBLICOS DE U.P		MONTES PÚBLICOS NON DE U.P	
Sup (Ha)	%	Sup (Ha)	%	Sup (Ha)	%	Sup (Ha)	%
7.679,00	66,77	0	0	4,44	0,04	0	0

Pode observarse que non se contempla superficie de montes veciñais xa que estes aprobáronse en datas posteriores a realización do inventario. Os montes veciñais en man en común existentes en Silleda atópanse nos montes de Parada, Chamor, Currospedriños e Outeiro, pertencentes as parroquias de Parada, Xubín e Bustelo, respectivamente e as comunidades do mesmo nome (ver plano IV.23 "MVMC e concentración parcelaria"). Os MVMC deben representar unha oportunidade para establecer un aproveitamento racional e unha verdadeira xestión sostible dos montes, na que se integren de acordo coa Lei 10/2006, de 28 de abril, pola que se modifica a Lei 43/2003, de 21 de novembro, de Montes, os aspectos ambientais coas actividades económicas, sociais e culturais, coa finalidade de conservar o medio natural ao tempo que se xera emprego e se colabora ao aumento da calidade de vida e expectativas de desenvolvemento da poboación rural.

CADRO Nº 31.- MONTES EN MAN COMÚN EXISTENTES EN SILLEDA

Nome	Has	Parroquia	Data	Comunidade
Parada	74,12	Parada	22/02/2006	Parada
Chamor	72,19	Xubín	18/10/2007	Xubín
Outeiro	0,65	Bustelo	08/11/2007	Castelo
Currospedriños	11,09	Xubín		Currospedriños

En relación ao planeamento e ordenación dos recursos forestais Silleda pertence ao Distrito Forestal XVI Deza-Tabeirós (Demarcación de O Deza 2: concellos de Agolada, Silleda e Vila de Cruces).

Silleda conta cun Plan Municipal de Prevención e Defensa Contra os Incendios Forestais ao abeiro da Lei 3/2007, de 9 de abril, de prevención e defensa contra os incendios forestais de Galicia. O plan efectúa unha análise da situación actual, define a rede defensa contra os incendios forestais no municipio, en particular delimita as redes primarias e secundarias de xestión de biomasa e establece unha zonificación do territorio como marco das directrices de actuación a realizar.

Seguindo a análise realizada por este Plan, Silleda ten unha media anual, para o período de estudo (2003-2008), de 248 incendios e 627 ha queimadas. A información gráfica que se mostra de seguido amosa os datos e análises estatísticas tanto a nivel concello como a nivel parroquia.

Como se pode observar no Gráfico nº 11, tanto o número de incendios como a superficie queimada diminuíu, de forma considerable durante nos últimos dous anos. O ano 2006 foi un ano fatídico no concello ao igual que no resto da comunidade autónoma de Galicia, xa que se queimaron un total de 190,11 ha dentro do concello.

A partir do estudo estatístico do número de incendios rexistrados no período 2003-2008, este Plan municipal propón para unha vixilancia especial dentro do concello as parroquias de San Miguel de Siador e San Paio de Refoxos. A parroquia San Miguel de Siador destaca polo gran número de rexistros no período (2003-2008), xa que se contabilizaron un total de 32 rexistros, cunha superficie queimada de 93 ha. Ademais, segundo a Dirección Xeral de Montes entre as parroquias de maior perigo de incendio tamén se atopan as de Parada, Saidres, Carboeiro, Graba e Oleiros.

Non existe unha tendencia moi clara na evolución do número de rexistros o largo do ano. Aínda así, pódense destacar dúas épocas do ano máis perigosas: o final do inverno e principio de primavera (meses de Febreiro e Marzo) e os meses de verán (Xuño, Xullo, Agosto e Setembro). En canto a superficie queimada os meses de Xaneiro, Febreiro, Marzo, Abril, Agosto e Setembro son os máis perigosos.

GRÁFICO Nº7.- PLAN DE PREVENCIÓN E DEFENSA CONTRA INCENDIOS MUNICIPAL

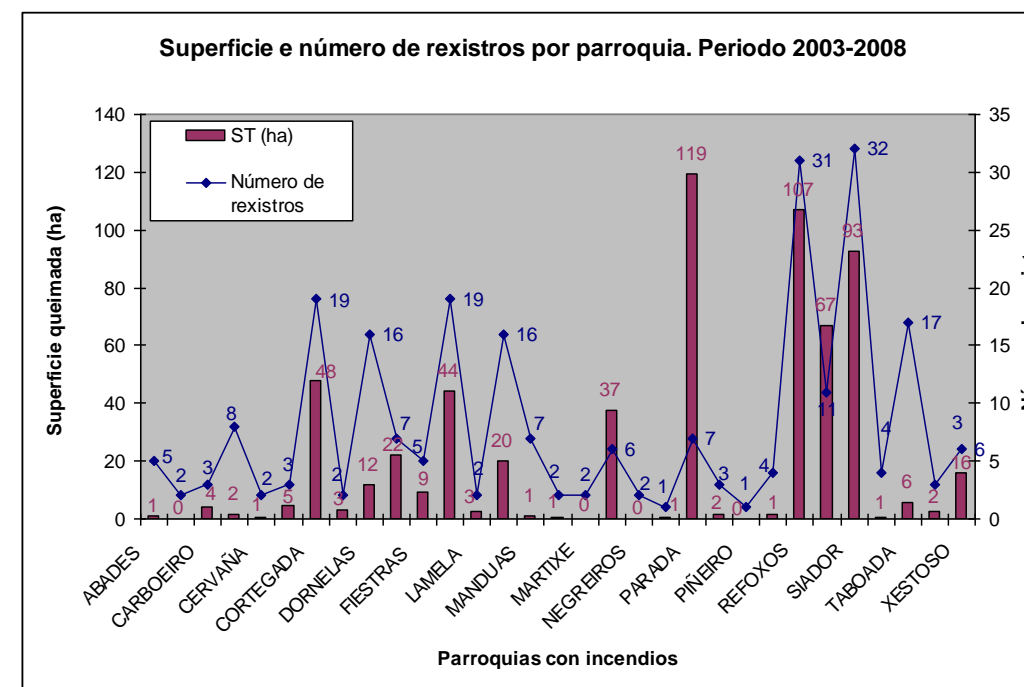
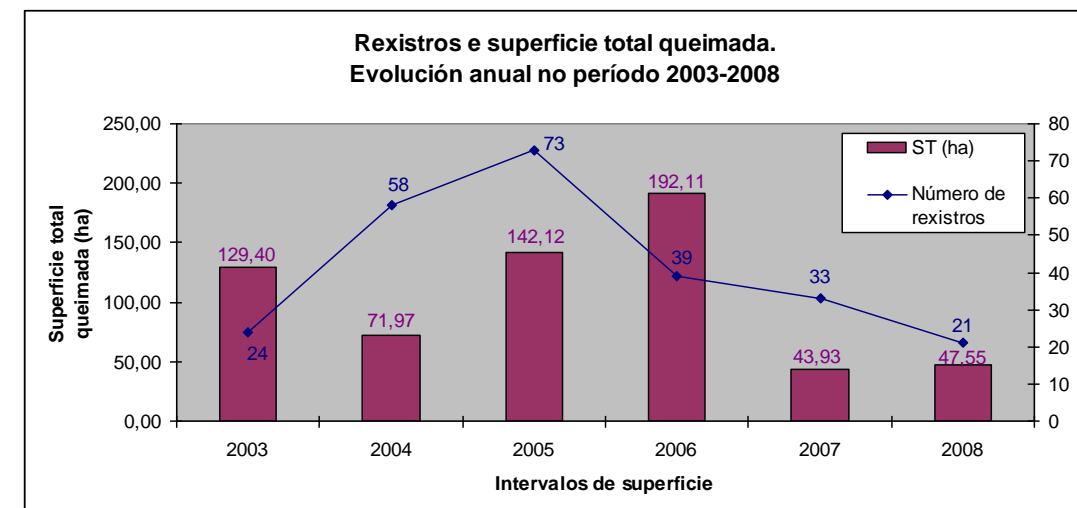


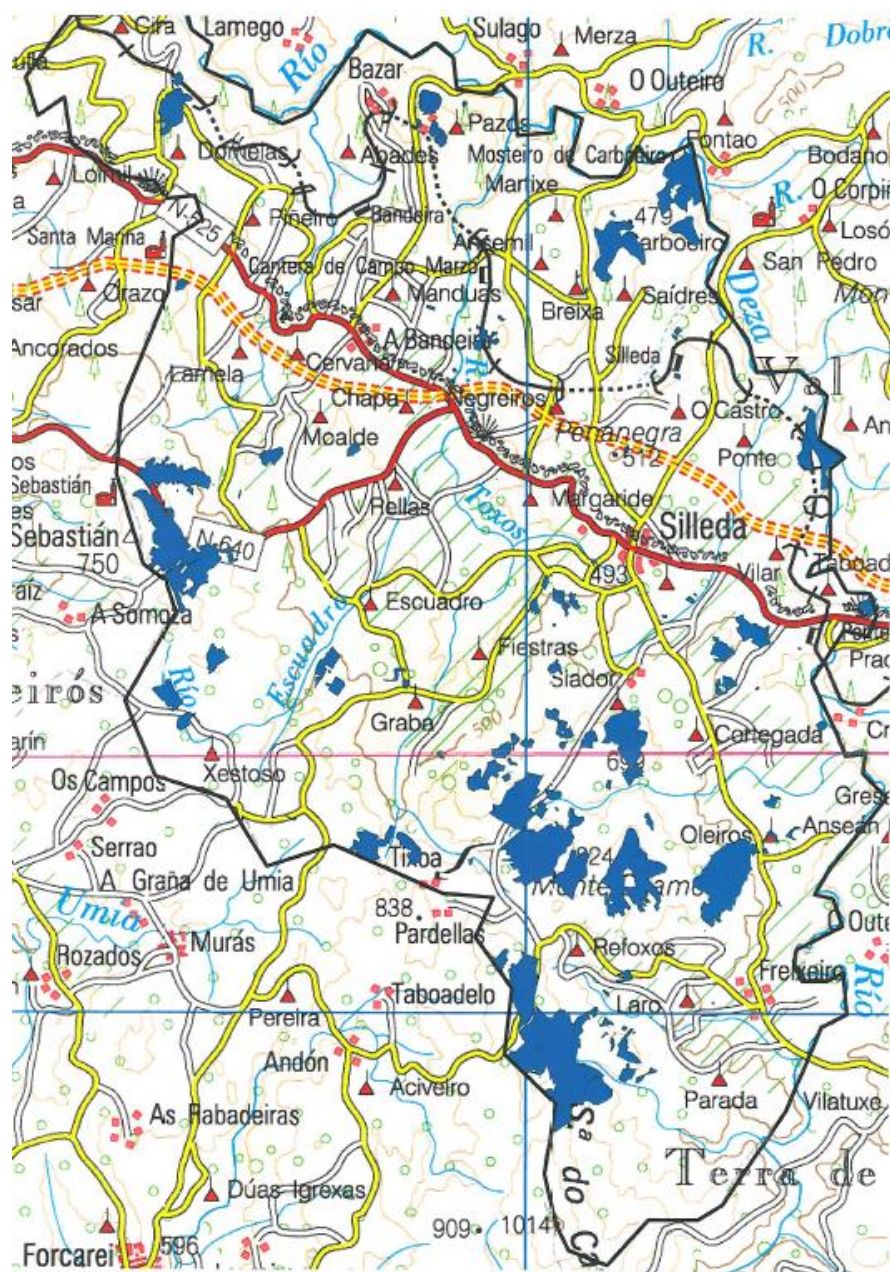
GRÁFICO Nº8 .- REXISTROS E SUPERFICIE TOTAL QUEIMADA POR CAUSA PERÍODO 2003/2008



Causa do Lume	Nº Rexistros	% Rexistros	Superficie (ha)	% Superficie
Sen especificar	7	3	1,85	0,30
Raio	6	2	1,33	0,21
Queima	9	4	25,40	4,05
Escapes de vertedoiros	14	6	74,33	11,85
Outras negligencias	4	2	0,27	0,04
Intencionado	191	77	473,30	75,48
Causa descoñecida	17	7	50,60	8,07
TOTAL	248	-	627	-

Nunha análise de causalidade desvelase a intencionalidade coma o principal causa dos incendios (o 77% dos rexistros son intencionados). Existen un bo número de fogos dos que non se coñeceu a causa. Por último e importante destacar a existencia de escapes procedentes de vertedoiros que representa o 6% dos rexistros e que causaron no período 2003-2008 a perda de 74 ha de superficie forestal. Os raios, os escapes, as queimas e as negligencias completan o rexistro das causas de incendios.

Segundo datos proporcionados pola Dirección Xeral de Montes da Consellería de Medio Rural, no municipio de Silleda queimáronse, desde o ano 2005 ata o ano 2010, 115,33 Has de superficie arborada e 587,66 Has de superficie rasa, en total 702,99 Has de superficie queimada que representan o 4,18% da superficie municipal (ver plano IV.24 "Zonas queimadas").



Superficie queimada entre os anos 2003 e 2012

CADRO Nº 32.-SUPERFICIE QUEIMADA. ANOS 2005-2010

Parroquia	Ano	Nº Lumes	Superficie arborada	Superficie rasa	Superficie total
Abades (Santa María)	2005	1	0	0,15	0,15
	2006	-			
	2007	-			
	2008	-			
	2009	-			
	2010	1	0	0,01	
Breixa (Santiago)	2005	1	0	0,01	0,01
	2006	-			
	2007	1	0,10	0	0,10
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Carboeiro (Santa María)	2005	1	0	4,00	4,00
	2006	-			
	2007	1	0	0,15	0,15
	2008	-			
	2009	-			
	2010	3	0,25	0,18	0,43
O Castro (San Mamede)	2005	1	0,05	0,25	0,30
	2006	2	0,44	0	0,44
	2007	3	0,07	0,09	0,16
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Chapa (San Cibrao)	2005	1	0,04	0	0,04
	2006	-			
	2007	-			
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Cira (Santa Baia)	2005	1	0	0,01	0,01
	2006	-			
	2007	-			
	2008	2	3,80	0,80	4,60
	2009	1	0,45	0	0,45
	2010	-			
Cortegada (Santa María)	2005	7	0,20	15,18	15,38
	2006	2	2,00	0,15	2,15
	2007	1	0	0,80	0,80
	2008	3	0,10	1,05	1,15
	2009	7	5,10	45,28	50,38
	2010	1	0	1,90	1,90
Dornelas (Santa María)	2005	-			
	2006	-			
	2007	1	0,08	0,07	0,15
	2008	-			
	2009	-			

	2010	-			
Escuadro (San Salvador)	2005	4	0	0,60	0,60
	2006	1	3	6,50	9,50
	2007	-			
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Fiestras (San Martiño)	2005	2	0,28	3	3,28
	2006	-			
	2007	-			
	2008	1	0,50	1,70	2,20
	2009	2	0,08	0,10	0,18
	2010	-			
Graba (San Miguel)	2005	3	0,20	32,80	33,00
	2006	10	6,04	4,51	10,55
	2007	3	0	0,30	0,30
	2008	-			
	2009	5	2,68	46,53	49,21
	2010	1	0,18	0	0,18
Laro (San Salvador)	2005	5	1,80	9,10	10,90
	2006	3	0,12	0,52	0,64
	2007	1	0,05	0	0,05
	2008	2	0	2,01	2,01
	2009	2	0	45,97	45,97
	2010	-			
Manduas (San Tirso)	2005	-			
	2006	-			
	2007	4	0,33	0	0,33
	2008	1	0,15	0,05	0,20
	2009	1	0	0,25	0,25
	2010	-			
Margaride (San Fiz)	2005	1	0	0,30	0,30
	2006	1	0	0,20	0,20
	2007	-			
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Moalde (San Mamede)	2005	2	0	0,03	0,03
	2006	3	0,10	37,10	37,20
	2007	1	0	0,15	0,15
	2008	-			
	2009	-			
	2010	1	0,60	6,82	7,42
Martixe (San Cristovo)	2005	1	0	0,01	0,01
	2006	-			
	2007	-			
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Negreiros (San Martiño)	2005	1	0	0,01	0,01
	2006	-			

	2007	-			
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Oleiros (San Miguel)	2005	1	0	0,50	0,50
	2006	-			
	2007	-			
	2008	-			
	2009	2	0,50	20,70	21,20
	2010	1	0,05	0,50	0,55
Parada (San Tomé)	2005	4	2,70	16,18	18,88
	2006	-			
	2007	-			
	2008	-			
	2009	4	0,05	9,70	9,75
	2010	1	0,05	0	0,05
Pazos (San Martiño)	2005	-			
	2006	-			
	2007	1	0,90	0	0,90
	2008	1	0	0,07	0,07
	2009	-			
	2010	-			
Ponte (San Miguel)	2005	1	0,10	0	0,10
	2006	-			
	2007	3	1,30	0,02	1,32
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Refoxos (San Paio)	2005	9	0,20	5,14	5,34
	2006	9	3,87	87,83	91,70
	2007	2	0	1,70	1,701
	2008	1	0	0,28	0,28
	2009	-			
	2010	2	0	75,42	75,42
Saídres (san Xoán)	2005	2	0	0,11	0,11
	2006	3	39,66	2	41,66
	2007	6	24,01	1,32	25,33
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Siador (San Miguel)	2005	7	5,00	37,86	42,86
	2006	3	0,10	5,40	5,50
	2007	2	0,07	2,37	2,44
	2008	9	0,54	23,90	24,44
	2009	3	2,50	2,70	5,20
	2010	1	0,40	0,20	0,60
Silleda (Santa Baia)	2005	2	0	0,21	0,21
	2006	-			
	2007	-			
	2008	-			
	2009	-			

	2010	5	1,02	2,49	3,51
Taboada (Santiago)	2005	15	2,47	3,37	5,84
	2006	1	0	0,03	0,03
	2007	-			
	2008	-			
	2009	1	0	0,10	0,10
	2010	1	0,10	0,02	0,12
Vilar (San Martiño)	2005	1	0,30	0	0,30
	2006	1	0,50	1,50	2,00
	2007	1	0,15	0	0,15
	2008	-			
	2009	-			
	2010	-			
Xestoso (Santa María)	2005	-			
	2006	-			
	2007	1	0	0,40	0,40
	2008	1	0	12,60	12,60
	2009	1	0	4,50	4,50
	2010	1	0	0,90	

Posteriormente, entre os anos 2011-2020, as superficies queimadas desagregadas a nivel parroquial, segundo a información contida no Plan Básico Autonómico foron as contidas na táboa seguinte. Estas cifras revelan novamente a alta capacidade incendiaria das parroquias de Refoxos e Siador, con 357 e 222 Has queimadas nese período temporal.

Parroquia	Ano	Superficie queimada (Has)	Ano	Superficie queimada (Has)
Abades (Santa María)	2011		2016	
	2012		2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015	0,25	2020	
Breixa (Santiago)	2011	6,74	2016	
	2012		2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Carboeiro (Santa María)	2011	0,03	2016	
	2012		2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
O Castro (San Mamede)	2011		2016	
	2012	0,71	2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015	0,03	2020	
Cervaña (San Salvador))	2011		2016	
	2012	0,50	2017	0,01
	2013		2018	
	2014		2019	

	2015		2020	
Cortegada(Santa María)	2011	3,37	2016	
	2012		2017	64,91
	2013	8,40	2018	
	2014		2019	0,05
	2015		2020	
	Chapa (San Cibrao)	2011	0,10	2016
2012		0,37	2017	
2013			2018	
2014			2019	
2015			2020	
Dornelas (Santa María)	2011	21,96	2016	
	2012	2,45	2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
Escuadro (San Salvador)	2011	0,04	2016	
	2012	0,01	2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Fiestras (San Martiño)	2011	2,76	2016	
	2012	5,80	2017	
	2013		2018	
	2014	4,00	2019	
	2015		2020	0,09
Graba (San Miguel)	2011	0,54	2016	10,12
	2012		2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015	2,26	2020	0,50
Laro (San Salvador)	2011	6,10	2016	
	2012	0,11	2017	17,11
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Lamela San Miguel)	2011		2016	
	2012		2017	0,08
	2013		2018	
	2014		2019	0,01
	2015		2020	
Manduas (San Tirso)	2011	0,69	2016	
	2012		2017	
	2013	0,33	2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Margaride (San Fiz)	2011		2016	
	2012	0,02	2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	

Moalde (San Mamede)	2011	1,56	2016	
	2012	98,89	2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Martixe (San Cristovo)	2011		2016	
	2012	0,10	2017	
	2013	0,31	2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Oleiros (San Miguel)	2011	78,18	2016	
	2012	0,05	2017	44,67
	2013		2018	
	2014		2019	0,73
	2015		2020	
Parada (San Tomé)	2011	2,28	2016	
	2012	3,78	2017	
	2013		2018	
	2014		2019	13,90
	2015	6,99	2020	2,82
Pazos (San Martiño)	2011	18,58	2016	
	2012		2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Ponte (San Miguel)	2011	0,64	2016	
	2012		2017	1,32
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Piñeiro (San Xiao)	2011	0,01	2016	
	2012		2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Refoxos (San Paio)	2011	5,98	2016	0,12
	2012	40,38	2017	309,93
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	0,84
Saídres (san Xoán)	2011	45,21	2016	
	2012		2017	
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Siador (San Miguel)	2011	63,20	2016	0,55
	2012		2017	158,84
	2013		2018	
	2014		2019	
	2015	0,05	2020	
Silleda (Santa Baia)	2011	0,73	2016	

	2012	0,98	2017	0,01
	2013	1,04	2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
	Taboada (Santiago)	2011	6,63	2016
2012			2017	0,38
2013			2018	
2014			2019	5,21
2015			2020	
Vilar (San Martiño)	2011	25,26	2016	
	2012	8,97	2017	11,55
	2013	9,49	2018	
	2014		2019	
	2015		2020	
Xestoso (Santa María)	2011	0,25	2016	
	2012	0,01	2017	
	2013		2018	
	2014		2019	0,05
	2015		2020	

Porén, tendo en consideración o conxunto de datos analizados, poden considerarse como parroquias de maior perigo de incendio, non só Refoxos e Siador, senón tamén Cortegada, Graba, Moalde, Saídres e Oleiros.

Sendo así, e tendo en conta que entre os anos 2005 e 2020, no termo municipal de Silleda os incendios afectaron a máis de 1.800 Has, parece xustificada a identificación de Silleda como ZAR (Zona de Alto Risco de Incendio) polo Plan de prevención e defensa contra os incendios forestais de Galicia (PLADIGA) do ano 2021.

9. RISCOS NATURAIS E TECNOLÓXICOS

A valoración de riscos á hora de realizar unha ordenación territorial pode evitar, por unha parte, danos a persoas e construcións, e por outra, axuda a definir medidas que salvagarden os usos ou actividades que deban situarse en áreas de risco potencial. O mapa de riscos constitúe unha excelente ferramenta de orientación á hora de planificar os usos, aproveitamento e zonas de protección dun territorio (ver planos IV 25 "Riscos naturais e tecnolóxicos").

Se ben, a análise realizada é unha valoración cualitativa, indirecta e con carácter predictivo onde se definen de forma relativa zonas con máis riscos que outras. Por iso, este estudo non substitúe a execución de estudos pormenorizados sobre o terreo.

9.1 RISCOS TECNOLÓXICOS

1. TRANSPORTE DE MERCADORÍAS PERIGOSAS POR ESTRADA OU FERROCARRIL

Constitúen un factor potencial de risco, debido aos accidentes en que poden verse involucrados os vehículos que transportan as mercadorías perigosas (explosivos e gases, líquidos e sólidos inflamables, carburantes e peróxidos, materias tóxicas e corrosivas, etc.). As zonas de maior risco son as principais vías de comunicación: autovías, autoestradas, estradas nacionais e roldas de circunvalación (e dentro delas as curvas, pontes e cambios de rasante). Aínda que é moito menos significativo tamén se inclúe o transporte destas mercadorías vías ferrocarril.

2. INDUSTRIAS, GASOLINEIRAS E ALMACENAMENTO DE SUSTANCIAS PERIGOSAS

Calquera instalación onde se almacenen ou manipulen sustancias sólidas ou líquidas, pódese considerar potencialmente perigosa, en función do volume dos depósitos, e sobre todo, das características e composición das mesmos.

3. CONTAMINACIÓN POR FERTILIZANTES, PESTICIDAS E PRAGUICIDAS

Este risco esta asociado á vulnerabilidade á contaminación que presenten os acuíferos (natureza xeolóxica dos materiais, profundidade, calidade da auga, etc.), como así tamén ao tipo de agricultura dominante (intensiva, tradicional, ecolóxica, etc.).

As actividades agrícolas e gandeiras aínda que se trata dunha fonte de importancia baixa debida ás sustancias presentes nos distintos tipos de abonos (con mención especial para os xurros), entre as que destacan as procedentes da fermentación anaerobia da materia inorgánica, tamén é unha fonte de emisións de metano e amoníaco e en pequenas cantidades, outros como sulfuros ou COV's. As emisións producidas están moi relacionadas co tipo de explotación e coa maquinaria motorizada que se emprega (motores diésel na súa práctica totalidade).

4. TENDIDOS ELÉCTRICOS E SUBESTACIÓNS

O risco que presentan está ligado aos campos electromagnéticos que xeran, así como aos riscos de choque e electrocución para a avifauna.

5. CONTAMINACIÓN ATMOSFÉRICA

a) CALIDADE DO AIRE

A Lei 34/2007, de 15 de novembro, de calidade do aire e protección da atmosfera relaciona os principais contaminantes da atmosfera e indica os niveis máximos posibles para as principais actividades industriais potencialmente contaminadoras entendéndose como tais aquelas que pola súa propia natureza ou polos procesos tecnolóxicos convencionais empregados constitúen ou poidan constituir un foco continuo ou intermitente de contaminación atmosférica.

Segundo o listado de actividades os principais focos de emisión localizados son o tráfico rodado, as caldeiras de calefacción (cunha especial incidencia nos núcleos de poboación concentrados), e algunhas actividades industriais dispersas no termo municipal.

No marco establecido pola Lei 9/2013, do 19 de decembro, do emprendemento e da competitividade económica de Galicia, no municipio de Silleda existen dúas actividades susceptibles de afectar o ambiente:

- Granxa porcina con capacidade para 4000 porcos de cebo en Penadagra - Siador (conta con autorización ambiental integrada).
- Granxa con capacidade para 1100 porcas nai en Portapiñeiro - Piñeiro (conta con autorización ambiental integrada).
- Modificacións nas conducións de augas residuais fecais en granxa en Portapiñeiro (conta con autorización ambiental integrada).
- Ampilación dunha explotación avícola para 81.000 polos de engorde en Outeiro.
- Granxa con capacidade para 1200 porcas nai en Meixomence (conta con autorización ambiental

integrada).

- Depósito de RCD nunha canteira existente en Campomarzo (conta con autorización ambiental integrada).

- Planta de produción de pensos en Margaride (conta con autorización ambiental integrada).

Os procesos de combustión dentro do motor do automóbil van dar lugar ás emisións dunha grande variedade de contaminantes, como partículas de CO, SOx, NOx, CO2, COV's e SO2. Ademais das emisións procedentes dos motores de combustión van producirse emisións de partículas procedentes da propia vía en contacto co automóbil e referentes ao aire acondicionado (CFC's e HFC's). Algúns contaminantes mencionados interaccionan na atmosfera para dar lugar a diferentes contaminantes secundarios. O ozono é un contaminante secundario formado pola combinación dos COV's e os NOx. Ademais contaminantes como os SOX, os NOX e os hidrocarburos, en presenza da luz solar ou de auga poden dar lugar a partículas secundarias.

b) CONTAMINACIÓN ACÚSTICA

O ruído ambiental pode ter distintas repercusións sobre quen o padece, dependendo da súa intensidade e da exposición e vulnerabilidade ao mesmo das persoas. Con todo, os criterios de sustentabilidade nos que se fundamenta a lexislación avogan por facer compatibles usos enfrontados e para que o desenvolvemento económico, con frecuencia causante da contaminación acústica, contribúa a mellorar a calidade de vida da poboación.

A base lexislativa en materia de ruídos en Galicia é a Lei 37/2003 do ruído desenvolvida polo Real Decreto 1367/2007, do 19 de outubro no referente a zonificación acústica, obxectivos de calidade e emisións acústicas e polo Real Decreto 1513/2005, do 16 de decembro, no referente a avaliación e xestión do ruído ambiental.

O PXOM realiza un estudo acústico no que se identifican as principais fontes de ruído que afectan ao ámbito do Plan e delimita o municipio en áreas acústicas en cumprimento do artigo 13 do Real Decreto 1367/2007, do 19 de outubro, polo que se desenvolve a Lei 37/2003, do 17 de novembro, do Ruído (ver DOC.X Informe de Sustentabilidade Ambiental).

Tal como sinala o Real Decreto 1367/2007 e tendo en conta que a delimitación territorial das áreas acústicas e a súa clasificación segundo os usos actuais ou previstos do solo, a zonificación acústica do termo municipal afecta as áreas urbanizadas e aos novos desenvolvementos urbanísticos, excepto no referente ás áreas acústicas dos tipos f) e g), sectores do territorio afectados por sistemas xerais de infraestruturas de transporte ou outros equipamentos públicos que as reclamen, e espazos naturais que requiran dunha especial protección contra a contaminación acústica, respectivamente.

No anexo V do Real Decreto 1367/2007 establécense os criterios e directrices para determinar a inclusión dun sector do territorio nunha determinada área acústica. En xeral, a asignación dun sector do territorio a un dos tipos de área acústica depende do uso predominante actual ou previsto para o mesmo na planificación territorial ou no plan urbanístico. Ademais, ningún punto do territorio poderá pertencer simultaneamente a dous tipos de áreas acústicas distintas; seguíronse criterios de homoxeneidade para evitar a fragmentación excesiva do territorio. Así, os límites das áreas acústicas deberán ser facilmente identificables; e en ningún caso a zonificación acústica

dependerá dos niveis de ruído que existan ou que sexan previsibles. Se nun lugar dáse a coexistencia de usos, poderá determinarse o predominante mediante a porcentaxe de superficie utilizada ou ben segundo o número de persoas que o utilicen.

Segundo o Real Decreto 1367/2007, as áreas acústicas identificadas en Silleda clasifícanse en atención ao uso predominante cos criterios que se relacionan no cadro Nº 30 (ver plano IV .26 "Zonificación acústica").

O Real Decreto 1367/2007, no seu anexo II, fixa os obxectivos de calidade acústica para cada tipo de área acústica. Estes obxectivos de calidade refírense a áreas urbanizadas existentes, e para o resto de áreas urbanizadas fíxanse os mesmos valores obxectivo diminuídos en 5 dBA.

Establécense o tres períodos temporais de avaliación diarios seguintes: Período día (d): ao período día correspóndenlle 12 horas.

- Período día (d): ao período día correspóndenlle 12 horas.

- Período tarde (e): ao período tarde lle corresponden 4 horas.

- Período noite (n): ao período noite correspóndenlle 8 horas.

A lexislación autonómica confírelle numerosas competencias ós concellos, que son os responsables de facer que se cumpra coa lexislación no seu termo municipal; determina ademais que son os concellos os encargados de ditar ordenanzas sobre ruídos, que adapten a lexislación autonómica ás necesidades de cada municipio.

CADRO Nº 33.- ZONIFICACIÓN ACÚSTICA

Áreas acústicas	Usos	
Tipo a).- Sectores do territorio de uso residencial	Ámbito urbano (núcleos de Silleda e Bandeira) e núcleos rurais, incluíndo solos urbanizables residenciais e espazos libres e zonas verdes.	
Tipo b).- Sectores do territorio de uso industrial	Uso global produtivo: Parque empresarial, Solos urbanizables industriais e actividades extractivas.	
Tipo c).- Sectores do territorio con predominio de uso recreativo e de espectáculos	Equipamentos deportivos, Campos da festa e locais sociais e auditorio Manuel Dopazo.	As zonas identificadas nesta categoría atópanse dentro dos sistemas xerais de equipamentos e o uso global terciario. En cada caso se atende ao uso específico da zona para poder asignar a categoría correspondente.
Tipo d).- Actividades terciarias non incluídas no tipo c)	Recinto feiral Semana Verde.	
Tipo e).- Zonas do territorio destinadas a usos sanitario, docente e cultural que requiran especial protección contra a contaminación acústica	Centro de saúde, colexios, IES Pintor Colmeiro, gardaría, Escola taller, biblioteca, cemiterios e casa da xuventude.	
Tipo f).- Sectores afectados por sistemas xerais de infraestruturas de transporte e outros equipamentos públicos que os reclamen	Sistemas xerais de comunicación, rede viaria, Parque de bombeiros e Protección civil.	
Tipo g).- Espazos naturais que requiran protección especial.	-	

CADRO Nº 34.OBXECTIVOS DE CALIDADE ACÚSTICA APLICABLES A ÁREAS URBANIZADAS EXISTENTES

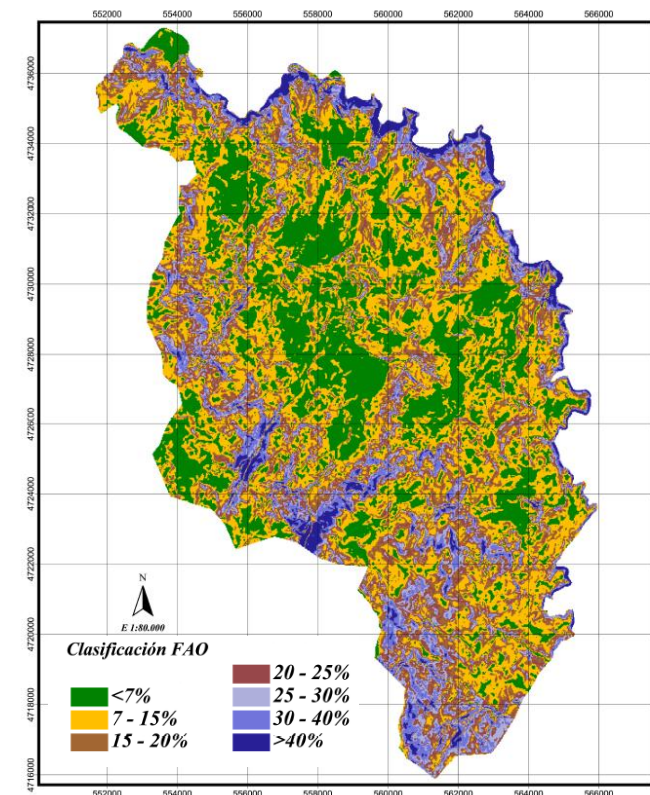
Tipo de área acústica		Índices de ruído		
		L _d	L _e	L _n
e	Sectores do territorio con predominio de solo de uso sanitario, docente e cultural que requira unha especial protección contra a contaminación acústica.	60	60	50
a	Sectores do territorio con predominio de solo de uso residencial.	65	65	55
d	Sectores do territorio con predominio de solo de uso terciario distinto do previsto en c).	70	70	65
c	Sectores do territorio con predominio de solo de uso recreativo e de espectáculos.	73	73	63
b	Sectores do territorio con predominio de solo de uso industrial.	75	75	65
f	Sectores do territorio afectados a sistemas xerais de infraestruturas de transporte, ou outros equipamentos públicos que os reclamen. (1)	(2)	(2)	(2)

(1) Nestes sectores do territorio adoptaranse as medidas adecuadas de prevención da contaminación acústica, en particular mediante a aplicación das tecnoloxías de menor incidencia acústica de entre as mellores técnicas dispoñibles, de acordo coa letra a) do artigo 18.2 da Lei 37/2003, do 17 de novembro.

(2) No límite perimetral destes sectores do territorio non se superarán os obxectivos de calidade acústica para ruído aplicables ao resto de áreas acústicas lindadeiras con eles.

Nota: os obxectivos de calidade aplicables ás áreas acústicas están referenciados a unha altura de 4 m.»

GRÁFICO Nº9.- MAPA DE PENDENTES



9.2 RISCOS NATURAIS

1. INESTABILIDADE DO TERREO

Atendendo ás características topográficas do territorio, consideráronse que as áreas con aptitude para ser urbanizadas son aquelas cuxa pendente sexa inferior ao 30% . Valores superiores inclúen zonas con pendentes extremas nas que se poden dar riscos como escorregamentos, desprendementos de rochas, movementos de terras, etc. xa sexan por causas naturais ou antrópicas. Ademais, as características destas áreas que dificultan a súa aptitude para a transformación urbanística se lle suma a escasa accesibilidade que presentan.

A presenza de rochas xistosas inflúe notablemente na posibilidade de esvaramentos a favor dos planos de debilidade naqueles lugares onde se combinan pendente e planos de xistosidade.

Aquelas ladeiras de maior pendente, ocupadas en xeral por masas forestais arboradas ou de matagueira, asentadas sobre solos pouco potentes, poden resultar fortemente inestabilizadas como consecuencia de talas abusivas, utilización de maquinaria pesada, obras de infraestrutura e construción de edificacións, debéndose restrinxir o seu uso o de conservación do medio ambiente e, si é posible, unha explotación forestal adecuada as súas limitacións, preservándose o máximo do risco de incendios para evitar graves procesos de erosión.

Por outra banda, en ladeiras máis suaves, onde están implantados cultivos, deben preservarse o máximo os sistemas tradicionais de aterrazamento si se quere protexer a estes solos do risco de erosión e manter a súa capacidade produtiva.

2. RISCOS XEOTÉCNICOS

En xeral, os condicionantes xeotécnicos que se poden atopar no territorio municipal son de tipo litolóxico, xeomecánico e hidroxoloxico debidos fundamentalmente a existencia de depósitos de alteración e pendentes pronunciadas. Ademais, a presenza de afloramentos de rochas xistosas provoca que existan zonas onde ademais da forte pendente se lle sumen posibles escorregamentos ou desprendementos.

A combinación de factores litolóxicos e xeomorfoloxicos ou a distribución dos materiais condiciona as diferentes características xeomecánicas. En función dos materiais existentes no municipio pódense distinguir desde un punto de vista xeotécnico as seguintes áreas:

- **ROCHAS GRANÍTICAS:** Xeomorfoloxicamente proporcionan formas redondeadas en ocasións de relevo acusado ou como resaltes nas que a pendente é o principal condicionante. Hidroxoloxicamente son áreas de baixa permeabilidade onde se favorece, en xeral, a escorrenta superficial a favor da pendente. Xeomecánicamente a súa capacidade de carga é alta e non aparecen asentos diferenciais. Unicamente os posibles depósitos de alteración presentan propiedades mecánicas inferiores ás do granito san.

- **ROCHAS XISTOSAS:** Xeomorfoloxicamente poden dar relevos chans ou zonas con pendentes superiores ao 7%. Hidroxoloxicamente constitúen un substrato impermeable ou de baixa permeabilidade co que se ve favorecida a escorrenta superficial aínda que nas zonas máis chans pódense dar asolagamentos, polo tanto son áreas con mala drenaxe. A súa capacidade de carga oscila entre alta e media dependendo do grado de alteración das capas.

- **MATERIAIS DETRÍTICOS:** Son depósitos formados por areas, gravas e arxilas que dan lugar a relevos practicamente chans. Nestas zonas pódense dar fenómenos de escorremento o seren erosionados ou alterados antropicamente. Hidroxeoloxicamente constitúen depósitos permeables. Configuran zonas de inundación pola súa proximidade aos leitos provocando que o nivel freático se atope próximo á superficie e que en épocas de grandes chuvias pasen a formar chairas de inundación. Posúen capacidade de carga baixa a moi baixa e pola súa composición e distribución dos materiais poden presentar asentos diferenciais e erosionarse por parte dos leitos fluviais.

3. RISCO SÍSMICO

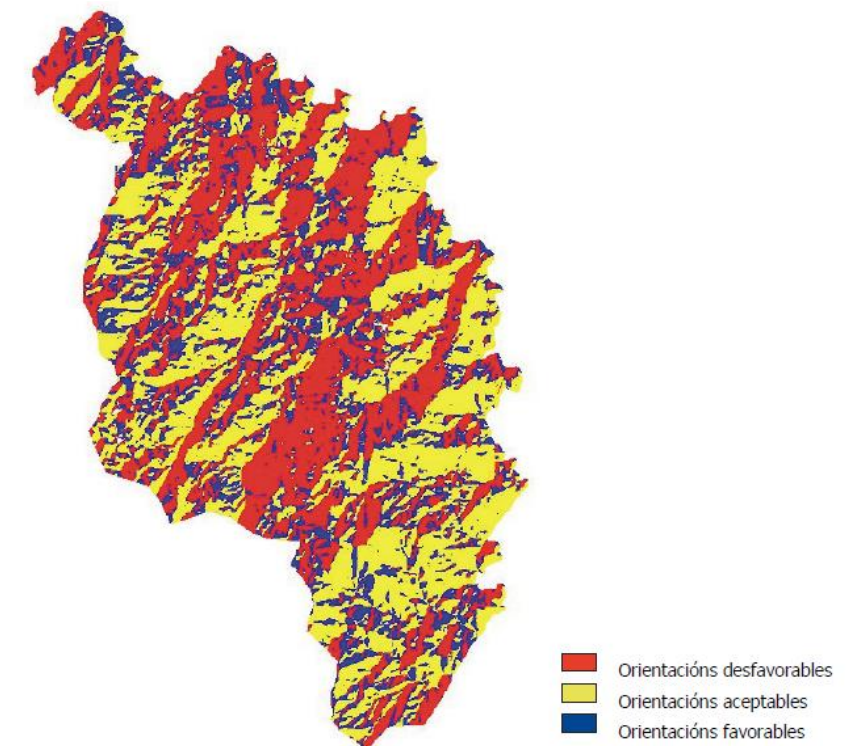
Considerase como zona xeográfica con risco de sufrir terremotos de intensidade igual ou superior a VI, a aqueles Concellos incluídos no Anexo do Real Decreto 997/2002, de 27 de setembro, polo que se aproba a Norma de Construción Sismoresistente, Parte Xeral e de Edificación (NCSE-02), publicada no BOE nº 244 de 11 de outubro de 2002, que relaciona os Concellos cunha aceleración sísmica básica igual ou maior de 0.4 g entre os que se atopa o municipio de Silleda.

4. ORIENTACIÓN

Desde un punto de vista enerxético, debe favorecerse a orientación sur das fachadas facilitando a incidencia da radiación solar durante case todo o día.

As zonas máis adecuadas para a transformación urbanística correspóndense coas ladeiras con orientación sur que son as zonas nas que incide máis a radiación solar. Tendo en conta isto e de forma xeneralizada considérase que as mellores ladeiras para a urbanización son as ladeiras oeste de cada un dos grandes vales do municipio. Pode sinalarse que nas orientacións S a insolación será como máximo entre 57% e un 61% superior á de superficies horizontais. Pola contra, as áreas de máxima pendente e orientación N poden chegar a recibir entre un 14% e un 27% da enerxía recibida polas superficies horizontais.

GRÁFICO Nº10.- MAPA DE ORIENTACIÓN



5. RISCO DE INUNDACIÓN

En xeral, os leitos e áreas adxacentes á rede fluvial especialmente en zonas de escasa ou nula pendente, son susceptibles de sufrir inundacións cando a cantidade de auga achegada ao curso fluvial sexa superior a capacidade de drenaxe do propio leito feito que sumado ao nivel freático dos depósitos detríticos adxacentes impide a infiltración do exceso de auga.

Os factores susceptibles de provocar unha inundación son de tipo meteorolóxico, normalmente debidos ao exceso de precipitacións, xeotécnico (desprendementos) ou antrópicos, constituídos principalmente pola urbanización de zonas próximas aos leitos e polo tanto pola impermeabilización do terreo. A efectos da planificación ante este tipo de sucesos, hai que considerar tamén como áreas de perigo de inundacións aquelas zonas que ao longo do rexistro histórico víronse afectadas por este fenómeno.

Os diferentes tipos nos que se pode clasificar a orixe das precipitacións, que poden dar lugar a inundacións son as precipitacións ó paso de borrascas-tipo ciclónico e as precipitacións convectivas.

Segundo o Plan de Emerxencias Municipal, toda a precipitación que se rexistra en Silleda é de tipo ciclónico e a maior parte ocorre ó paso dos sistemas frontais asociados ás borrascas que ó longo de case todo o ano cruzan Galicia, sobre todo entre os meses de outubro a marzo.

Os riscos menores que se soen producir por fortes choivas en Silleda van dende acumulación de auga de escorrentía nas estradas (bolsas de auga), ata levantamento de tapas de residuais, en zonas preto dos leitos.

O Plan Hidrolóxico de Galicia Costa inclúe o río Ulla (ao norte de Silleda) entre as zonas con risco potencial de asolagamento para o que establece unha prioridade mínima.

De conformidade coa Directiva 2007/60/CE relativa á avaliación e xestión dos riscos de inundación e co Real Decreto 903/2010, do 9 de xullo, que a traspón ao ordeamento xurídico español, se definen como ARPSIs a aquelas zonas dos Estados membros da UE para as cales se chegou a conclusión de que existe un risco potencial de inundación significativo ou ben nas cales a materialización do risco pode considerarse probable como resultados dos traballos de Avaliación

Se definen como ARPSIs a aquelas zonas dos Estados membros da UE para as cales se chegou á conclusión de que existe un risco potencial de inundación significativo ou ben nas cales a materialización de tal risco pode considerarse probable como resultado dos traballos da Avaliación preliminar do risco de inundación na demarcación hidrográfica Galicia Costa (EPRI) desenvolvida pola Dirección General de Sostenibilidade de la Costa y del Mar, del Ministerio de Medio Ambiente, Medio Rural y Marino, en colaboración co Centro de Estudios y Experimentación de Obras Públicas (CEDEX) e Augas de Galicia. En Silleda, atópase no límite mais setentrional, parte dunha Área con risco potencial significativo de inundación (ARPSIs).

O Plan Especial de Protección Civil ante o risco de inundacións e o Plan Hidrolóxico Galicia Costa sinalan o risco de inundación existente en Silleda en torno o río Ulla.

CADRO Nº 35.-ARPSIS EN SILLEDA

Código	Lugar	Lonxitude	Mecanismo de inundación
ES014-CP-05-03-14	Entre o río Ulla e Ponte Ledesma	6,83	Superación natural da capacidade

O Plan Especial de Protección Civil ante o risco de inundacións inclúe a Silleda entre as zonas B de risco significativo polo tramo medio do río Ulla antes de chegar a Caldas de Reis. Estas zonas atribúense a aquelas non coincidentes coas zonas A (de risco alto), nas que as crecidas dos 100 anos producirían impactos nas vivendas illadas e as crecidas de período de retorno superior ós 100, danos significativos a instalacións comerciais, industriais e/ou servizos básicos.

Ademais das ARPSIS o Plan Hidrolóxico identifica en Silleda as láminas de inundación dos ríos e as denominadas zonas de fluxo preferente, zonas constituídas pola unión da zona ou zonas onde se concentra preferentemente o fluxo durante as enchentes, ou vía de intenso desaugamento, e da zona onde, para a enchente de 100 anos de período de retorno, se poidan producir graves danos sobre as persoas e os bens, quedando delimitado o seu límite exterior mediante a envolvente de ambas as dúas zonas.

6. RISCO DE EROSIÓN

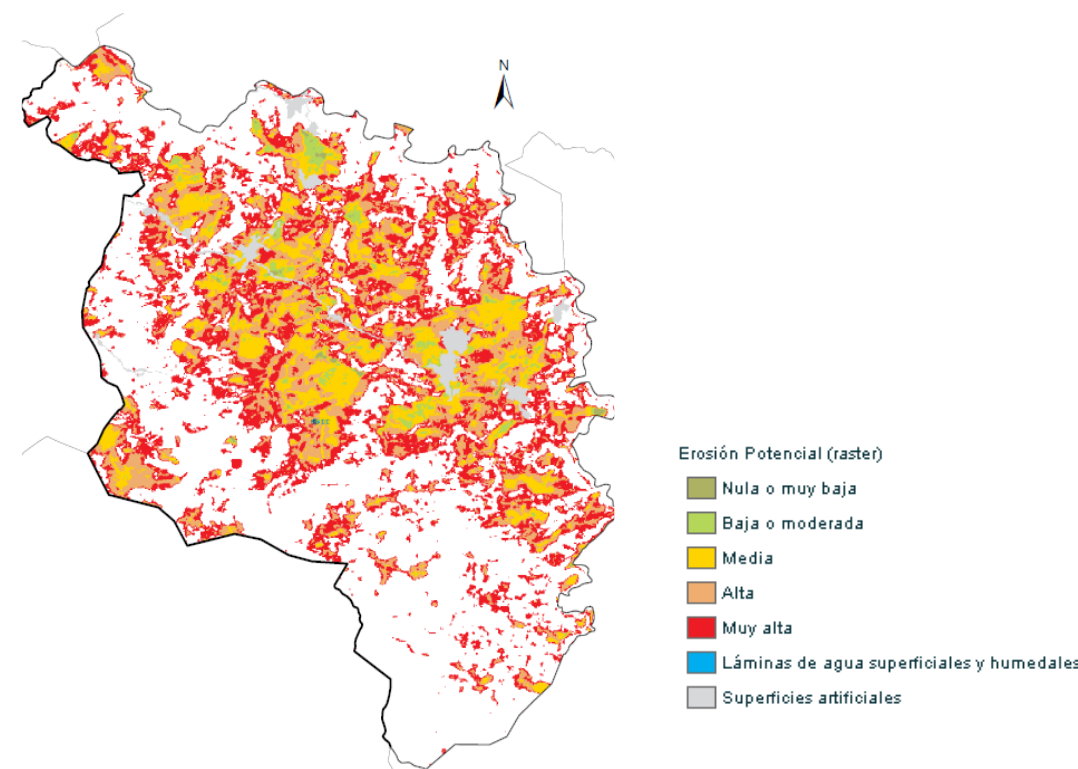
Os procesos xeomorfolóxicos (erosión e sedimentación) son procesos naturais, pero cabe destacar que a intervención humana alterounos establecéndose a aceleración do proceso. O maior ou menor desenvolvemento destes riscos está en función doutros factores naturais: a climatoloxía; a litoloxía (margas, calcarias, pedras de gra, conglomerados, recheos cuaternarios, etc.), segundo a competencia dos materiais, estes serán máis ou menos meteorizables; a pendente, canto máis acusada máis potentes son os procesos erosivos, a cuberta vexetal, canto menos densa é esta, menos axudará a reter o solo e, por último, e actualmente case o máis importante, o uso e a ocupación humana do territorio.

Os datos empregados para o estudo sobre a erosión potencial dos solos no municipio provén do

Inventario Nacional de Erosión de Solos que localiza, cuantifica e analiza a evolución dos fenómenos erosivos, co fin último de delimitar coa maior exactitude posible as áreas prioritarias de actuación na loita contra a erosión.

Como pode observarse no seguinte gráfico non existen áreas de importancia en canto a extensión con risco alto de erosión no termo municipal predominando aquelas zonas con risco nulo ou baixo de erosión.

GRÁFICO Nº11- MAPA RISCO DE EROSIÓN POTENCIAL



7. XEADAS, NEVADAS E VAGAS DE FRÍO

A combinación de auga e frío poden producir dende danos na agricultura ata cortes de estradas, accidentes e comunicacións dos pobos.

Aínda así, os efectos sufridos no concello non son especialmente intensos e so se producen xeadas ou nevadas de forma puntual que non acostuman a durar máis de tres ou catro días.

8. RISCO DE INCENDIOS

En relación ao planeamento e ordenación dos recursos forestais Silleda pertence ao Distrito Forestal XVI Deza-Tabeirós (Demarcación de O Deza 2: concellos de Agolada, Silleda e Vila de Cruces)

A Orde do 18 de abril do 2007 define as zonas de alto risco (ZAR) de incendio como as superficies onde se recoñece como prioritaria a aplicación de medidas máis rigorosas de defensa contra os incendios forestais ante o elevado risco de incendio, pola especial frecuencia ou virulencia dos incendios forestais ou a importancia dos valores ameazados. A incidencia dos lumes forestais acontecidos en Silleda dende os últimos anos favoreceu que todo o municipio se clasifique como zona de alto risco de incendios. Cómpre salientar como zonas de maior risco as áreas forestais en xeral, tanto de superficies arboradas como de mato.

A Lei 3/2007, do 9 de abril, de prevención e defensa contra os incendios forestais de Galicia establece no seu artigo 7, as competencias das entidades locais, e regula, así mesmo, no artigo 23 as condicións da “Edificación en zonas de alto risco de incendio e medidas de prevención de incendios forestais nas urbanizacións”, a contemplar nos instrumentos de planeamento urbanístico.

Silleda conta cun Plan Municipal de Prevención e Defensa Contra os Incendios Forestais ao abeiro da Lei 3/2007, de 9 de abril, de prevención e defensa contra os incendios forestais de Galicia. O plan efectúa unha análise da situación actual, define a rede defensa contra os incendios forestais no municipio, en particular delimita as redes primarias e secundarias de xestión de biomasa e establece unha zonificación do territorio como marco das directrices de actuación a realizar.

A partir do estudio estatístico do número de incendios rexistrados no período 2003-2008, este Plan municipal propón para unha vixilancia especial dentro do concello as parroquias de San Miguel de Siador e San Paio de Refoxos. A parroquia San Miguel de Siador destaca polo gran número de rexistros no período (2003-2008), xa que se contabilizaron un total de 32 rexistros, cunha superficie queimada de 93 ha. Ademais, segundo a Dirección Xeral de Montes entre as parroquias de maior perigo de incendio tamén se atopan as de Parada, Saidres, Carboeiro, Graba e Oleiros.

Non existe unha tendencia moi clara na evolución do número de rexistros o largo do ano. Aínda así, pódense destacar dúas épocas do ano máis perigosas: o final do inverno e principio de primavera (meses de Febreiro e Marzo) e os meses de verán (Xuño, Xullo, Agosto e Setembro). En canto a superficie queimada os meses de Xaneiro, Febreiro, Marzo, Abril, Agosto e Setembro son os máis perigosos.

O Plan de prevención e defensa contra os incendios forestais de Galicia (PLADIGA 2021) ten por obxecto o establecemento da organización e procedemento de actuación dos recursos e servizos previstos por diversas administracións públicas e entidades privadas para a loita contra o lume nos montes. En consonancia con anos anteriores, o PLADIGA establece como época de perigo alto de incendios as datas comprendidas entre o 1 de xullo e o 30 de setembro; de perigo medio os meses de febreiro, marzo, abril, maio, xuño e outubro; e de baixo, xaneiro, novembro e decembro. Segundo este Plan, en Silleda non existen parroquias de alta actividade incendiaria.

En canto a recursos no municipio existen dúas torres de vixilancia, unha das doce bases para helicópteros que existen en Galicia e numerosos puntos de auga dispersos polo termo municipal.

9.3 VALORACIÓN DE RISCOS

A metodoloxía empregada para este estudo foi proposta por Gustavo Aguirre Murúa (2005) no seu artigo "La valoración de los riesgos en la ordenación del territorio: Metodología práctica".

Os riscos valóranse independentemente segundo se trate de riscos naturais ou tecnolóxicos. Considéranse os riscos potenciais derivados da presenza ou non de determinados elementos ou circunstancias desencadenantes de danos a bens ou persoas introducindo dous factores de corrección do risco potencial á realidade: perigosidade e vulnerabilidade.

A vulnerabilidade cuantifícase en función do tamaño da poboación e do número e tipo de elementos do medio natural ou infraestruturas que puideran verse afectadas en caso de producirse un evento de índole extremo.

A perigosidade é unha medida de probabilidade e está relacionada coa ocorrencia real e constatable do evento prexudicial ou catastrófico nos últimos anos.

O cálculo dos riscos lévase a cabo aplicando a seguinte fórmula:

Índice de Risco Tecnolóxico/Natural	
$\sum (P_i \cdot V_i) + N1 \cdot N2$	<p>P_i é o peso do Risco V_i é o valor que presenta dito risco N1 é a perigosidade N2 é a vulnerabilidade</p>

GRÁFICO Nº12.- VALORACIÓN DOS RISCOS TECNOLÓXICOS

	Riesgo Potencial			Factor Probabilidad (ocurrencia en los últimos años) <i>Peligrosidad</i>		Daños Producidos (humanos, ambientales y materiales) <i>Vulnerabilidad</i>		
	Peso (p)	Ocurrencia	Valor (V)	Frecuencia	Valor (N1)	Magnitud	Valor (N2)	
Transporte de mercancías peligrosas por carretera	3	Autovía-autopista	5	0-10 años 2 veces o más	1,5	Muy importantes	1,5	
		Carretera Nacional	4	0-20 años 3 veces o menos	1,25	Importantes	1,25	
		Carretera Autonómica	3	Sin datos	1	Leves o Muy escasos	1	
		Conexión a industria-polígono, etc.	2					
		Otras	1					
Transporte de mercancías peligrosas por ferrocarril	2	> 500.000 t anuales	5	0-10 años > 2 veces	1,5	Muy importantes	1,5	
		100.000 a 500.000 t anuales	4	0-10 años 1 vez	1,25	Importantes	1,25	
		< 100.000 t anuales	2	Sin datos	1	Leves o Muy escasos	1	
Industrias-gasolineras y almacenamiento de sustancias peligrosas	3	4 o más	5	0-10 años > 3 veces	1,5	Muy importantes	1,5	
		2-3	3	0-10 años 2 veces	1,25	Importantes	1,25	
		1	2	Menos o sin datos	1	Leves o Muy escasos	1	
Pasillos aéreos- aeropuertos	1	Pasillo aéreo y aeropuerto	5	1 accidente en 10 años	1,5	Muy importantes	1,5	
		Pasillo aéreo o aeropuerto	3	1 accidente en 20 años Sin datos	1,25 1	Importantes Leves o Muy escasos	1,25 1	
Puertos comerciales (tránsito y almacenamiento de sustancias peligrosas)	2	Puerto marítimo	5	1 accidente en 10 años	1,5	Muy importantes	1,5	
		Puerto fluvial	3	1 accidente en 20 años Sin datos	1,25 1	Importantes Leves o Muy escasos	1,25 1	
Explotaciones mineras	2	3 o más	5	<2 accidentes en 10 años	1,5	Muy importantes	1,5	
		1-2	3	>2 accidentes en 15 años	1,25	Importantes	1,25	
				Sin datos	1	Leves o Muy escasos	1	
Instalaciones militares y campos de tiro y maniobras	2	Activo	5	Si ha ocurrido	1,5	Significativo	1,5	
		No activo	3	No ha ocurrido Sin datos	1,25 1	Leve o escaso	1	
Oleoductos- gaseoductos	1		3	Si ha ocurrido	1,5	Significativo	1,5	
				No ha ocurrido Sin datos	1,25 1	Leve o escaso	1	
Contaminación por fertilizantes, pesticidas y plaguicidas	1	Comprobada	5	Si ha ocurrido	1,5	Significativo	1,5	
		Sospecha	3	No ha ocurrido Sin datos	1,25 1	Leve o escaso	1	
Tendidos eléctricos y subestaciones	1	Más de 1 línea o subestación	5	Si ha ocurrido	1,5	Significativo	1,5	
		1 línea o subestación	3	No ha ocurrido Sin datos	1,25 1	Leve o escaso	1	
Contaminación atmosférica (ruidos, vibraciones, partículas, olores)	2	Ruidos, partículas y olores	4	Si ha ocurrido	1,5	Significativo	1,5	
		Ruidos, partículas u olores	3	No ha ocurrido Sin datos	1,25 1	Leve o escaso	1	

Fonte: "La valoración de los riesgos en la ordenación del territorio: Metodología práctica". Gustavo Aguirre Murúa (2005)

GRÁFICO Nº13.- VALORACIÓN DOS RISCOS NATURAIS

	Riesgo Potencial			Factor Probabilidad (ocurrencia en los últimos años) <i>Peligrosidad</i>		Daños Producidos (humanos, ambientales y materiales) <i>Vulnerabilidad</i>	
	Peso (p)	Ocurrencia	Valor (V)	Frecuencia	Valor (N1)	Magnitud	Valor (N2)
Inestabilidad del terreno: Desprendimientos- deslizamientos-subsistencia-avalancha	3	Mat. sueltos y alterados en pendiente	5	1 o más vez cada 5 años	1,5	Muy importantes	1,5
		Mat. fracturados en pendiente	4	1 vez cada 10 años	1,25	Importantes	1,25
		Materiales poco fracturados o alterados	3	Sin datos	1	Leves o Muy escasos	1
		Materiales rígidos	0				
Fallas activas – Movimientos sísmicos - Tsunamis	1	Zona de inestabilidad Alta	5	1 vez en últimos 100 a	1,5	Muy Importantes	1,5
		Zona inestabilidad Media	4	1 vez en últimos 500 a	1,25	Importantes	1,25
		Zona de inestabilidad Baja	3	Menos o sin datos	1	Leves o Muy escasos	1
		Medio rígido	0				
Suelos expansivos	1	Alta presencia de suelos expansivos	5	> 10 afecciones en 5 a	1,5	Importantes	1,5
		Moderada presencia de suelos expansivos	4	5-10 afecciones en 5 a	1,25	Leves o Muy escasos	1
		Baja presencia de suelos expansivos	3	Menos o sin datos	1		
		Inexistencia de suelos expansivos	0				
Riesgos asociados al karst	1	Predominio de formaciones calizas	5	> 3 Hundimiento-coloapso en 5 a	1,5	Muy importantes	1,5
		Formaciones calizas y no calizas	4	1-3 Hundimiento-coloapso en 5 a	1,25	Importantes	1,25
		Formaciones calizas aisladas	3	Menos o sin datos	1	Leves o Muy escasos	1
		Materiales no calizos	0				
Inundaciones	3	Avenidas de 50, 100 o 500 afectan a núcleos de población	5	1 vez en los últimos 10 años	1,5	Muy importantes	1,5
		Avenida de 100 afecta a urbanizaciones o viv. aisladas	3	1 vez en los últimos 50 años	1,25	Importantes	1,25
		Avenida de 500 afecta viv. aisladas	1	Menos o sin datos	1	Leves o Muy escasos	1
		No afecta ninguna inundación	0				
Erosión (continental y costera)	2	Alta	5	Cárcavas, regueros, retroceso línea de costa	1,5	Muy importantes	1,5
		Media	4		1,25	Importantes	1,25
		Baja	3	Surcos y erosión laminar	1	Leves o Muy escasos	1
		Inexistente	0	Sin constatar			
Incendios forestales	2	Monte denso con carretera y pistas forestales que lo cruzan	5	1 incendio/ año	1,5	Muy importantes	1,5
		Monte sólo con vías forestales	3	1 incendio/ 5 años	1,25	Importantes	1,25
		Monte adhesionado	1	Menos o sin datos	1	Leves o Muy escasos	1
		Pastizal con abundante rocosidad	0				
Riesgos geotécnicos	1	Condiciones Constructivas Desfavorables	5	> 3 asentamientos en últimos 5 a	1,5	Importantes	1,5
		Condiciones Constructivas Aceptables	3	1-3 asentamientos en últimos 5 a	1,25	Leves o Muy escasos	1
		Condiciones constructivas Favorables	0	Menos o sin datos	1		

Fonte: "La valoración de los riesgos en la ordenación del territorio: Metodología práctica". Gustavo Aguirre Murúa (2005)

Unha vez obtida a sumatoria dos riscos individuais, o valor convértese como indica a seguinte táboa nun valor obtido para cada clase de risco válida para toda a unidade analizada.

CADRO Nº 36.-CLASE DE RISCO TECNOLÓXICO

Valoración	Clase de risco tecnolóxico
0-20	Baixo
21-41	Medio
42-62	Medio-Alto
63-83	Alto
>83	Extremo

CADRO Nº 37.-CLASE DE RISCO NATURAL

Valoración	Clase de risco natural
0-15	Baixo
16-31	Medio
32-47	Medio-Alto
48-63	Alto
>63	Moi alto

Unha vez realizada a valoración dos riscos estudados segundo a metodoloxía establecida por Gustavo Aguirre Murúa (2005) a valoración de risco global do Concello de Silleda e baixa.

Compre sinalar que tanto nos riscos naturais como nos tecnolóxicos, hai un incremento do valor individual do risco (definido por N1 e N2) cando se ten constancia da ocorrencia dun fenómeno catastrófico concreto dentro da unidade avaliada nos últimos anos, neste caso existe unha información directa do risco. Isto non acontece neste caso xa que para moitas das unidades non se dispón desta información e iso refléxase no valor de ditos parámetros.

CADRO Nº 38.- ÍNDICES DE RISCO

Risco	Índice de Risco	Clase de risco
Transporte de mercadorías perigosas por estrada ou ferrocarril	16	Baixo
Industrias, gasoleiras, almacén de substancias perigosas	10	Baixo
Explotacións mineiras	11	Baixo
Contaminación por fertilizantes, pesticidas, etc.	4	Baixo
Tendidos eléctricos e subestacións	6	Baixo
Contaminación atmosférica	7	Baixo
Inestabilidade do terreo	10	Baixo
Movementsos sísmicos	4	Baixo
Inundacións	10	Baixo
Erosión	7,25	Baixo
Incendios forestais	12,75	Baixo
Riscos xeotécnicos	6	Baixo

10. ELEMENTOS QUE CONFORMAN A PAISAXE RURAL

Para a protección, xestión e ordenación da paisaxe a Estratexia Galega da Paisaxe delimita 12 grandes áreas paisaxísticas en Galicia, sobre as que se desenvolverán os Catálogos da Paisaxe. O municipio de Silleda inclúese dentro da área nº 7 Galicia Central, na comarca do Deza que conta co seu Catálogo da Paisaxe aprobado polo Decreto 171/2012, do 1 de agosto.

O modo de organización da paisaxe responde á relación entre os distintos condicionantes físicos e o aproveitamento e ocupación antrópica. As características naturais contribúen á caracterización do territorio propiciando unha tipoloxía concreta de vexetación e favorecendo un determinado aproveitamento humano, e os asentamentos humanos adáptanse ó medio físico, transforman o espazo e axudan a establecer á súa singularidade.

Tradicionalmente co emprazamento dos asentamentos rurais buscábase optimizar as características endóxeas do territorio para facilitar o acceso a todos os recursos dispoñibles evitando por exemplo ocupar os solos produtivos que serían destinados a labradío.

Normalmente a morfoloxía tradicional dos núcleos rurais e a súa contorna se distribúe en cinco áreas concéntricas comezando desde a propia aldea como territorio edificado (vivendas, cortes, palleiras, hórreos, etc.) e polas eiras e camiños lindantes, rodeada de hortas, pequenas parcelas de gran produtividade, destinadas a cultivos hortícolas ou vides, que se sitúan pegadas ás vivendas. Circundando as anteriores, atópase a zona de labradío composta por parcelas de maior tamaño destinada a cultivos (leiras) e os prados, parcelas de tamaño similar as parcelas de labradío, destinadas a pasto do gando vacún e ovino. Por último, xa como límite perimetral da área de influencia do núcleo rural estaría a zona de monte composta por parcelas de maior tamaño, xeralmente menos produtivas, ocupadas por matogueiras e arborado.

Esta distribución xeral dos usos segue estando vixente a pesar do proceso de concentración parcelaria.

En xeral, como resultado pódese afirmar que a optimización na ocupación do solo xera certa dispersión xa que os asentamentos poboacionais tradicionais localízanse nas terras aptas para o cultivo, máis liberándoos da presión construtiva de maneira que cada núcleo correspóndese cunha agra proporcional ó espazo necesario para o sustento do propio núcleo.

O hábitat está conformado polas actuacións do home sobre o espazo, construcións, cultivos e intervencións diversas. A primeira gran distinción debe realizarse entre ocupación urbana e rural. En España, oficialmente no Censo de Poboación e Vivendas do Instituto Nacional de Estatística (INE), a poboación urbana é aquela que se agrupa en núcleos de máis de 10.000 habitantes, pero só os dunha poboación menor a 2.000 habitantes son considerados rurais.

Á marxe das cifras, a función urbana ven determinada polo tipo de actividades socioeconómicas que se desenvolven nesas entidades. Pese a que nalgúns casos a poboación non son numericamente un continxente urbano, as súas actividades no sector secundario ou terciario así o supoñen.

En moitos casos resulta difícil establecer a liña que distingue o urbano do rural, se cadra porque esta distinción non sempre existe e ambos modelos conviven no mesmo espazo. Este fenómeno é moi frecuente na Galicia actual. Parte da poboación que resiste no rural faíno como lugar de habitación non produtivo ou

ben con dedicacións profesionais non propias dese medio ou vinculadas á vía empresarial agrícola moderna (PRADA BLANCO, 2007, P. 51).

No proceso histórico o medio físico mantivo preponderancia sobre o asentamento da poboación e así sobre a organización social. Segundo afirmou Otero Pedrayo "o modo de habitación rural son as diferentes formas de agrupamento dos homes que viven predominantemente do directo traballo do chan" (OTERO PEDRAYO, 1927, P. 109).

Na actualidade, o abandono do modelo produtivo tradicional, a progresiva mecanización do agro e o despoboamento mudan este esquema. O carácter rural contrasta co desenvolvemento urbano dos núcleos de Silleda e Bandeira, cun forte poder de concentración tanto a nivel de poboación como de actividades constituíndose como referente en canto a servizos e concentración de poboación. Este feito xunto coa influencia das vías de comunicación como eixos territoriais xera un novo modelo de asentamento desvencellado do aspecto produtivo. Os asentamentos de poboación historicamente aproveitaron as vías de comunicación para a súa expansión, creando un crecemento lineal. Desta análise exclúense as autoestradas autovías e o ferrocarril, xa que teñen un efecto limitante máis que estruturante, exceptuando onde se localizan as entradas ou estacións de ferrocarril.

Así, actualmente os asentamentos xa non precisan determinadas condicións físicas para subsistir, xa non hai ligazón directa co espazo circundante. O lugar de habitación non conforma un todo co modelo produtivo. A "casa" (entendida como agrupación de edificacións e referente familiar non físico) xa non é á vez a explotación, nin sequera naqueles ámbitos de dedicación agraria e gandeira. A desligazón ven dada pola mecanización e estandarización do proceso produtivo.

O relevo de Silleda orixina unha paisaxe de contrastes desde as montañas do Candán ata os vales dos ríos Toxa e Deza.

Segundo o Atlas de los paisaxes de España, a comarca do Deza caracterízase por ser un complexo de numerosas unidades cunha natureza litolóxica moi similar. A súa procedencia xeomorfolóxica orixínase na fracturación e desprazamento do zócolo paleozoico que se corresponde coa cordilleira herciniana.

Nas zonas de maior altitude os cumios adoitan ser planos ou alombados dominados por aeroxeneradores de diferentes parques eólicos. Pola forte acción erosiva e debilidade dos solos é frecuente atopar, sobre todo nas zonas de maior pendente e altura, afloramentos rochosos o aire libre. A ocupación humana é débil, con núcleos rurais compactos e relativamente separados entre si, mentres que o aproveitamento económico do solo fundamentase en prados e outros usos forraxeiros para a alimentación dunha carga gandeira especializada na función láctea.

A medida que se descende en altitude as condicións topográficas permiten a presenza de vexetación que ocupa zona de ladeira media e baixa. A matogueira das partes levadas da paso o bosque mixto de piñeiro e eucalipto que nas partes máis baixas cede terreo os cultivos e os asentamentos de poboación. As plantacións forestais, destacan pola "xeometrización" e uniformidade de formas e cores fronte á complexidade e diversidade das masas arbóreas seminaturais. Normalmente as masas forestais seminaturais e as plantacións recentes presentan unha distribución diferente. As masas forestais de rápido crecemento, tenden a emprazarse en áreas de menor produtividade, cunha maior pendente ou con solos máis pobres. Estas plantacións desenvolvéronse a costa de matogueiras e de prados abandonados. Mentres que as

especies seminaturais ou semiculturais (carballos, castiñeiros, sobreiras, etc.) buscan solos moito máis fértiles e profundos. As plantacións de caducifolias a pesar de ser máis homoxéneas que os bosques seminaturais, presentan unha maior riqueza cromática e de formas que as plantacións de piñeiro ou eucalipto.

As grandes plantacións forestais de especies de rápido crecemento soen estar asentadas en monte mancomunado. Estas repoboacións de masas monoespecíficas ocuparon zonas de matogueiras e de cultivo de cereais, trocando a paisaxe existente, destruíndo o modelo agrario tradicional.

En canto os vales, as zonas de solaina e mais baixas, están ocupadas por explotacións gandeiras intensivas que condicionan dun xeito claro as paisaxes agrarias debido as cavaduras e ao uso forraxeiro dos terreos. Nas áreas máis próximas ao Ulla e posible atopar cultivos intensivos variados como a vide. Neste caso aparecen paisaxes con suaves ondulacións, so alteradas polo encaixamento da rede fluvial que contribúen a dar movemento, á vez que certas áreas de grande espectacularidade agrolóxica posibilitan unha maior densidade de ocupación humana, cunha rede de asentamentos rurais máis ampla e menos compacta ca no caso anterior. Os núcleos rurais dispoñen dun espazo cultivable ao seu redor adaptándose as ramificacións da rede fluvial e a distribución das vías de comunicación.

Un dos trazos distintivos da agricultura do lugar, é o minifundio ou o dominio da pequena e fragmentada propiedade cun sistema de cultivo intensivo pero pouco evolucionado no que non se pode falar dunha explotación tipo. Predominan aquelas que adoptan un modelo diversificado cuxa boa parte da produción esta destinada o autoabastecemento.. Unidas a estas existe un mercado reducido de explotacións que se modernizaron en técnicas e sistemas de produción (aínda que de carácter familiar) orientando a maior parte da produción ó mercado. O problema da excesiva fragmentación tentouse resolver parcialmente mediante a concentración parcelaria, na que se tento reunir nunha soa parcela o maior número de leiras co obxectivo de lograr unha maior rendibilidade en base á introdución de métodos de cultivo máis modernos e dunha mellora da mecanización. A concentración parcelaria no municipio de Silleda atópase repartida por todas as parroquias do territorio. As áreas con predominio de especies autóctonas son frecuentes aínda que nas últimas décadas adquiriron moita presenza o piñeiro e o eucalipto. Nos vales fluviais aparecen especies de carácter máis mediterráneo, como sobreiras, rebolos, loureiros, etc, sendo a súa presenza moi notable no encaixamento do Deza. Nas áreas máis elevadas o bosque desaparece en beneficio da matogueira, onde xestas e toxos son as especies predominantes.

Entre os referentes paisaxísticos destacan a Fervenza do río Toxa e o contorno dos ríos Ulla e Deza e a Serra do Candán. A Serra do Candán forma un miradoiro natural cunha zona de ampla visibilidade, que excede o 70 Km2 de área visible e tanto os espazos visibles como o contorno desde o que se ten esta visibilidade están formados por paraxes pintorescas, de gran colorido e contrastes debido á vexetación diversa, formada por matogueiras nos cumes e prados no val.



Vista panorámica de Silleda desde O Candán

10.1 CARACTERÍSTICAS DOS ASENTAMENTOS TRADICIONAIS

10.1.1 Estrutura de viario

Pódense considerar a nivel de análises inicial varios tipos de estradas, por un lado as que denominamos camiños ou pistas que serven de conexión entre as diversas aldeas ou lugares tradicionais dentro da parroquia e coas inmediatamente veciñas, en segundo lugar as que establecen unión entre centros urbanos ou núcleos de maior entidade dentro do municipio e, por último, as vías de alta capacidade.

A maioría dos asentamentos deste municipio son de carácter pechado característico do hábitat concentrado.

As distintas construcións nos asentamentos, aparecen unidas entre medianeiras dando lugar a camiños estreitos e parceiro agrícola, que buscan o trazado das curvas de nivel.

Os asentamentos de poboación historicamente aproveitaron as vías de comunicación para a súa expansión, creando un crecemento lineal. As actuais vías de comunicación a pesar de ser de recente construción o seu trazado apóianse no viario tradicional. Por tanto é moi habitual ver vivendas tradicionais ao longo dos actuais viarios. A partir dos anos 1950 estas vías favoreceron un crecemento lineal por medio de vivendas unifamiliares que contrastaban nas funcións e na estética co rreiro fundacional.

Os núcleos se van apoiando nas marxes dun viario principal en torno a un camiño que soe ser o eixo lonxitudinal do núcleo, con rúas transversais de escasa sección, todo elo formando un conxunto homoxéneo articulado por unha rede de camiños con trazado irregular que adquire un carácter de pequenas calles máis ou menos urbanizadas nas que en moitos casos se confunden as "eiras", das distintas casas do lugar.

10.1.2 Emprazamento das vivendas e das edificacións adxectivas

Neste apartado faise referencia a un tipo de emprazamento das vivendas e edificacións adxectivas que corresponde coa zona ligada á vida vinculada á agricultura e gandería.

No municipio de Silleda, debido a que posúe unha economía baseada na agricultura e fundamentalmente na gandería, as vivendas agrúpanse deixando espazos libres entre elas e existen numerosas construcións adxectivas. Nas beiras dos núcleos tradicionais predomina a tipoloxía de vivenda unifamiliar exenta.



Núcleo tradicional

Os alpendres son outro tipo de construción adxectiva que aparece ligada á vivenda, utilízase fundamentalmente para albergar e protexer: o carro, as ferramentas de traballo, a leña, a palla..., das inclemencias do tempo. A tipoloxía edificatoria característica desta zona corresponde a construcións pechadas por tres das catro caras, posterior e laterais, sobre as que se apoia a estrutura portante da cuberta de tella cerámica cunha ou dúas augas xeralmente.



Alpendres

As cortes, principalmente dentro do municipio, eran as dependencias máis directamente ligadas á casa, dado o constante coidado que precisan os animais e a calor que desprenden, o cal era aproveitado para dar máis confort á planta primeira da vivenda, polo tanto o mais habitual é que o gando se sitúe na planta baixa da vivenda, hoxe en día aínda se conservan algúns. Outra tipoloxía bastante usual dentro do municipio é a corte exenta de planta rectangular e muros de cachotería, unicamente reforzados nas esquinas con pedras de maior tamaño para asegurar unha perfecta unión entre as mesmas, inicialmente carecía de divisións interiores e unicamente posuía unha porta de entrada, máis tarde por cuestións de herdanzas pasaría a varios propietarios que distribuíron o interior de forma lonxitudinal e abriron unha nova porta.

Hoxe en día os animais atópanse en granxas de maior tamaño construídas xeralmente de bloque de formigón.



Granxas

O hórreo e os secadoiros son unhas das construcións máis importantes dentro do conxunto produtivo da zona. Constitúen unha das máis significativas aportacións arquitectónicas á hora de conformar a paisaxe, así como un elemento peculiar da xeografía do municipio.

O hórreo e o secadoiro atopámoslos polo xeral ao lado da "eira" agrupado co resto das construcións adxectivas da "casa-vivenda", pero as veces este non é posible polo carácter pechado do asentamento polo que se fai necesario dispor dun novo espazo para a súa instalación.

Os hórreos constitúen unha das aportacións máis significativas á hora de conformar a paisaxe, así como un elemento peculiar da xeografía do municipio. Este tipo de agrupacións enténdese para buscar unha mellor ventilación para os pallares, motivo polo que tende á aparecer, cunha orientación uniforme, nun lugar alto ou aberto onde o vento circule con facilidade. A maioría dos hórreos que atopamos neste municipio responde ao mesmo tipo no que se refire á súa lonxitude e capacidade da cámara, todos son estreitos e elevados sobre unhas soleiras macizas de granito que axudan a nivelar e dar máis altura ao conxunto.

Os hórreos corresponden ao tipo hórreo mixto de madeira e pedra, de planta rectangular alargada, apoiado sobre tres ou máis muretes cunha altura de 50 a 1,50 cm, situados nos lados menores e no centro do hórreo e con cuberta de tellas a dúas augas. As paredes maiores da cámara realízanse cun entramado de taboleiros de madeira colocados verticalmente, sobre vigas que van de murete a murete, e as menores prolongan en altura os muretes nalgúns casos. A cámara posúe unha única porta situada nunha das paredes menores ou os maiores se os menores son de pedra.

Normalmente este tipo de agrupacións enténdense pola necesidade de buscar unha mellor ventilación para os palleiros, razón pola que soen aparecer, cunha orientación uniforme, en nun lugar alto ou aberto onde o vento circule con facilidade.



Hórreos

Os secadoiros ou popularmente denominadas "palleiras", normalmente utilízanse para gardar a herba e a palla seca para alimentar o gando durante os meses máis duros do inverno, polo que consecuentemente sitúase nun lugar cercano á corte e coa situación correcta para ter ventilación e evitar as humidades.



Palleira



Pombal

Os pozos non teñen unha situación concreta dentro da organización espacial das construcións adxectivas, senón que dependerá directamente doutro tipo de factores; vexetación, humidade do terreo..., dito emprazamento procurará situarse á maior distancia posible das cortes e próximo á cociña nalgúns casos, o pozo pode aparecer nos muros da casa ou incluso no interior da mesma.

O pombal é outro tipo de arquitectura adxectiva, que aparece intermitentemente en determinadas fincas dalgunhas entidades de poboación do municipio de Silleda, normalmente sitúanse nos terreos secos e máis altos da finca e abrigados dos ventos predominantes.

10.1.3 Peches das parcelas

A Comarca Paisaxística de Deza presenta unha gran riqueza visual, polo menos nos primeiros planos de visión, grazas a gran heteroxeneidade destes cerres. Son un dos aspectos máis identitarios da paisaxe rural de cada zona, especialmente os cerres tradicionais.

Estes cerres (tradicionais) permítenos un mellor entendemento da paisaxe rural, especialmente de certas variables que é difícil percibir polo observador. O caso máis claro é a percepción da litoloxía predominante e a facilidade de obter este recurso.

Nas zonas afastadas de afloramentos rochosos e con solos profundos, os valados soen ser máis escasos e de menor tamaño debido á dificultade de obter a materia prima.

Hoxe en día a percepción destes cerres é máis difícil, xa que moitos están cubertos por vexetación ou destruídos froito do abandono do agro. Mentres que noutras zonas foron desfeitos por causa dos procesos de concentración parcelaria.

Os peches máis comunmente utilizados en Silleda son: por un lado os muros de cachotería de granito en estado natural de aproximadamente 1 metro de altura e 0,50 metros de ancho que se van colocando unhas encima doutras diminuíndo de tamaño conforme se vai levantando o muro para garantir a súa estabilidade, e por outro os peches feitos con paus e ramas de arbustos colocados a unha certa distancia e rodeando a finca, entre os mesmos colócase unha rede metálica que impide o paso entre estaca e estaca. Este tipo de peche ofrece distintas versións segundo se realice con pedra ou con prefabricado de formigón. Outro tipo de peche é vexetal formado por unha sebe que bordea a finca de aproximadamente 0,50-0,70

metros de altura.



Peches de formigón e alame



Peches madeira e alame



Peches alame



Peches vexetal



Peches cachotería

A liña continua dos peches vese interrompida pola aparición de aberturas que serven de acceso para os carros, as persoas e o gando, ou para o paso da auga de rego. No municipio de Silleda, xeralmente aparecen portóns feitos de listóns de madeira pouco traballados e de formas sinxelas, e dunha folla, que se

pecha mediante unha corda ou fío de metal que se amarra á pedra.

10.1.4 Superficies comunitarias

Existen un gran número de espazos arquitectónicos que serven como lugar de relación e comunicación para a comunidade. As fontes as prazas, as "eiras" ou os recintos de feira son espazos públicos utilizados pola totalidade dos veciños.

O lugar de encontro máis directamente ligado á arquitectura relixiosa que á popular é o espazo aberto que se xera diante das igrexas parroquiais, xeralmente enlousado e pechado por un muro de baixa altura onde a comunidade de veciños realiza a maior parte das súas reunións os domingos despois da misa.

As prazas son espazos públicos non planificados que xorden normalmente na encrucillada dos camiños ou como emprazamento entorno á "eira", onde o campesiño acaba utilizándoo como lugar de encontro e relación. Polo xeral son espazos que se reducen a unha simple explanada de terra, case sempre cuberta de árbores e rodeada de edificios e peches de fincas sen ningunha aliñación determinada, sempre cruzada por unha ou dúas vías principais.

10.2 CARACTERÍSTICAS DAS CONSTRUCCIÓNS TRADICIONAIS

As construcións populares serven para dar solucións a diversas necesidades de habitación e protección fronte aos factores ambientais, polo que manteñen estreita relación entre a súa forma e a súa utilidade, seguindo principios racionais. Así é como a Arquitectura Popular se integra no espazo, adaptándose a el. Ten grande relevancia a tradición, o que explica o seu lento progreso. Cada solución é froito dun principio utilitario, polo que xorden solucións locais adaptadas ó seu contexto (GONZÁLEZ REBORDO, 1990,

A Arquitectura Tradicional, e máis concretamente a rural, caracterízase polo aproveitamento dos materiais que ofrece o medio, conseguindo así un equilibrio de formas, texturas e cromatismo que se integra co entorno circundante. Este equilibrio non é intencionado, débese ós condicionantes que impón na edificación a natureza dos materiais, máis tamén existen casos de preocupación estética, sempre coa modestia das condicións económicas populares. Deste xeito, temos que a localización xeográfica e o clima marcan por completo as solucións arquitectónicas e as situacións: orientación, protección de masas arbóreas, grosor dos muros, aproveitar o calor do gando, inclinación e revestimentos das cubertas (CAAMAÑO SUÁREZ, 2006, P. 95).

Os tipos arquitectónicos galegos son moi variados, en función dos diversos factores que os determinan. O medio, historicamente, condiciona os asentamentos tanto pola orografía como pola climatoloxía. O tipo de materiais empregados e as solucións técnicas atopadas responden ós condicionantes, máis non perden de vista a funcionalidade como motivación básica construtiva.

Dende a segunda metade do século XX prodúcese unha mudanza no paradigma construtivo, especialmente cando a funcionalidade agro-gandeira vaixe abandonando por outra basicamente habitacional. A motivación dos tipos arquitectónicos recentes dálle as costas, en moitos casos, á tradición anterior. Faino, e non só o fai nos criterios estéticos, senón tamén naqueles relativos ás lóxicas construtivas en canto a emprazamentos, funcionalidades ou materiais, xerando unha ocupación do espazo cuestionable tanto dende o punto de vista estético como dende o aspecto funcional.

10.2.1 Elementos que conforman a unidade residencial/productiva

A unidade célula agrícola conforma un conxunto de edificacións compacta cuxo centro é a vivenda, arredor da cal están tódolos elementos produtivos e de subsistencia da comunidade familiar.

A base económica das entidades do municipio, tanto ao norte como ao sur da nacional N-525, están altamente ligados á agricultura e gandería, polo tanto a organización da vivenda e as construcións adxectivas están ligadas ao tipo de explotación.

As diferentes funcións da vivenda non se desenvolven nun só corpo edificado, senón que entorno a un núcleo central (vivenda) desenvólvense unha serie de volumes, que normalmente aparecen apegados ou en corpos independentes cerca da vivenda as edificacións máis características dentro da organización dos núcleos do interior son: o hórreo e o secadoiro.

10.2.2 Organización arquitectónica

Xeralmente a vivenda do agricultor consta dunhas características propias, perfectamente diferenciadas, xeradas polo singular xeito de vida dos seus usuarios.

A edificación aparece formada por varios corpos apegados a un núcleo inicial de base rectangular no que se sitúan os elementos auxiliares da casa que dan lugar a unha agrupación de construcións cunha complexa volumetría caracterizada por un esquema aditivo libre.

A vivenda consta normalmente de dúas plantas; a planta baixa, ocupada pola cociña e algún pequeno almacén ou corte posterior e a planta alta, á cal se accede dende o interior, con particións interiores utilizadas como cuarto ou sala, ditos espazos están ventilados e iluminados.

Os muros da vivenda constrúense de granito e as fachadas son lisas con pequenas aberturas a través das que se realizaba a ventilación da vivenda. A cuberta é de tella a dúas ou catro augas.

A composición dos ocos de fachada constaba na planta baixa de dous ocos, unha porta de dous batentes e unha ventá de pequenas dimensións, aproximadamente de 0,50 m de ancho por 1 m de alto. En planta alta tres ou catro ventás das mesmas dimensións, esta composición repítese, a miúdo, no alzado posterior. As ventás constan polo xeral de dous batentes que se reducen a un bastidor de madeira recheo de vidros divididos por listóns de madeira. Aparecen situadas na cara exterior do muro. O contorno exterior dos ocos están construídos en cantería.



Vivendas tradicionais



Vivendas tradicionais

11. DIAGNÓSTICO SOBRE O MEDIO RURAL

Actualmente a poboación de Silleda ascende a 9.248 habitantes dos cales, aproximadamente o 64% da poboación concéntrase en núcleos rurais. Este dato é indicativo dun modelo de crecemento baseado no modelo tradicional de asentamentos de poboación, constituído por máis de 293 entidades que ocupan, a excepción das zonas máis altas e máis accidentadas do municipio (zonas sur e suroeste), a maior parte do territorio municipal. A maioría destes asentamentos conservan nas súas zonas orixinais, a morfoloxía, tipoloxía edificatoria, estrutura viaria e parcelaria, etc. característica dos asentamentos rurais. Non obstante, estes asentamentos de características tradicionais nas zonas orixinais, evolucionaron co paso dos anos cara a unha mellora na calidade de vida, en relación coas infraestruturas de abastecemento e saneamento, así como de dotacións públicas de equipamento educativo, deportivo, socio-cultural,... de xeito que, aínda que a vila de Silleda, en menor medida a de A Bandeira, concentra o groso do equipamento comunitario, as parroquias comprenden unhas axeitadas dotacións do equipamento acorde coa escala dos núcleos e tamaño da poboación.

Actualmente, o cambio de usos e necesidades, repercute na maneira de vivir e en consecuencia nas tipoloxías edificatorias. Estes cambios reflíctense principalmente nas casas aos bordos das estradas principais que atravesan o municipio, xurdindo así un sen fin de entidades de poboación de carácter aberto, con

vivendas dispersas e máis vinculadas aos servizos e na invasión de terreos de calidade agrícola, forestal ou medioambiental incompatibles co uso residencial e industrial. Así, destrúense ecosistemas naturais e agrarios, contámanse as augas e os solos, favorécense os procesos erosivos, incrementábase o risco de inundacións e destrúese o potencial agrícola e o valor paisaxístico do territorio. Polo tanto, é necesaria a aplicación de normas que regulen o desenvolvemento territorial, preservando de maneira moi especial as zonas de maior valor paisaxístico, natural e agrícola.

Os núcleos urbanos de Silleda e A Bandeira desempeñan un papel esencial para o desenvolvemento das entidades rurais do resto do concello e a bisbarra. Ademais do auxe do sector servizos, pódense constituír outras formas de diversificación económica nas áreas rurais, fomentando as potencialidades e aproveitamento dos recursos existentes no concello. Actualmente as entidades rurais próximas ao núcleo urbano de Silleda son as que experimentaron un maior crecemento do parque de vivendas abranguendo, principalmente as entidades de poboación próximas aos principais equipamentos e principais arterias de comunicación do municipio co exterior. Nestas zonas de crecemento os habitantes realizan as súas actividades na capital e dependen dela, sen relación coas entidades orixinarias das súas localidades ou lugares aos que pertencen. A análise de crecemento e evolución do municipio de Silleda, debe propoñer, por un lado, un crecemento racional dos núcleos urbanos de Silleda e Bandeira por outro a recuperación e tratamento coherente cos usos e tipoloxías característicos do medio rural. Ademais nos núcleos rurais de carácter tradicional, que aínda conservan a súa estrutura, morfoloxía e tipoloxías, debe fomentarse a conservación das súas características tradicionais, aínda que se constata a perda da vinculación da súa actividade produtiva principal co sector primario.

Mediante a delimitación dos núcleos rurais debe perseguirse, por unha parte, acoutar a súa expansión edificatoria sobre terreos rústicos inmediatos e, por outra, protexer do proceso edificatorio os solos rústicos que contan con valores naturais, paisaxísticos, produtivos, etc. lindantes con estes asentamentos, o que permitirá a posta en valor do territorio municipal exterior aos núcleos de poboación, salvadas as excepcións de dotacións que requiren a súa radicación no medio rural ou as instalacións vinculadas a explotacións agropecuarias.

Respecto o patrimonio construído, a crise da economía agropecuaria tradicional e a conseguinte crise demográfica danaron e seguen a danalo, como consecuencia do abandono do medio pola infravaloración da actividade agraria, o déficit de servizos, e o estancamento das condicións de vida e das expectativas de desenvolvemento no territorio. O baleirado das vivendas, o desuso das edificacións auxiliares e a falta de coidado dos espazos públicos provocan, a medio prazo, a ruína das construcións e o estrago do patrimonio cultural. Así mesmo, os procesos de substitución da vivenda tradicional dentro dos núcleos tiveron e seguen a ter, normalmente, consecuencias moi negativas, tanto na alteración da percepción da escala e dos valores paisaxísticos e culturais dos asentamentos tradicionais, como na destrución de patrimonio que comporta. Ademais, a capacidade de nova vivenda nos núcleos rurais é aínda moi notable. Pola súa morfoloxía e densidade, os núcleos adaptáanse aos usos e ás necesidades actuais mantendo unha boa calidade ambiental. En consecuencia, revitalizar os núcleos, dinamizando a rehabilitación das súas construcións que constituíen unha enorme reserva patrimonial e edilicia, e programar a súa redotación, teñen que ser dous dos piares fundamentais a partir dos que encetar o camiño cara á sustentabilidade no municipio.

A economía municipal apoiase fundamentalmente no sector primario (agricultura, gandaría e forestal), grazas a modernización do sector, que mellorou notablemente o dimensionado e rendibilidade das explotacións. As parcelas agrarias atópanse a carón das aldeas, aproveitando a maior profundidade do solo e máis favorable provisión de auga. Estas designan parcelas produtoras de legumes e hortalizas no contorno inmediato das edificación que adoitan formar unha densa aureola arredor dos lugares habitados. As terras de labor e praderías ocupan habitualmente as terras de mellores condicións. Das praderías obtense un aproveitamento herbáceo para a produción de forraxe. Os prados e pastizais adoitan ocupar vagadas, proximidade de fontes e correntes de auga, zonas húmidas e vales pouco drenados, e en xeral zonas de pendentes suaves ou moderadas. Ao borde destas zonas de pradería adoitan situarse os núcleos rurais. O terreo dedicado máis propiamente a labor (labradío) desenvolve cultivos para o autoabastecemento (como o millo e a pataca) pola función que desempeñan na economía familiar; xunto a outros pequenos cultivos de tipo hortícola: repolos, chícharos, leitugas, árbores froiteiras, etc. O Plan Xeral debe promover neste senso o fomento das actividades agrogandeiras sostibles e regular os usos e actividades permitidos de xeito que integren o criterio de incentivar modelos de produción respectuosos co medio.

A superficie forestal, en xeral, se sitúa seguindo as zonas altas, menos propicias para a explotación agrícola e para os asentamentos de poboación. Debido fundamentalmente a presión antrópica e os lumes forestais, a vexetación actual aparece dominada fundamentalmente por piñeiros que aparecen formando masas mixtas mentres que a mellor expresión dos bosques perdura no contorno dos cursos fluviais cuxos bosques de ribeira tamén viron reducida a súa extensión a unha estreita liña a marxe do río.

Co obxectivo de potenciar a produtividade do monte deben establecerse as medidas de mantemento máis axeitadas orientadas a acondicionar a rede viaria favorecendo o aproveitamento dos recursos que ofrecen os montes no relacionado coa compatibilidade dos usos social, económico, produtivo e ambiental, tratamentos silvícolas e reforestacións de zonas degradadas, fundamente con especies de frondosas autóctonas, para garantir unha meirande resistencia do monte ante o lume. A finalidade dos tratamentos silvícolas, consistentes en podas, rareos e reforestacións, proporciónanlle á masa forestal a densidade axeitada para favorecer que as árbores dispoñan de espazo, luz, auga e nutrientes precisos para aguantar posibles agresións externas e incendios. A eliminación da materia seca incrementa a insolación necesaria para a floración e a rexeneración da masa forestal, co que se favorece a proliferación do sotobosque para crear estruturas vexetais cunha maior biodiversidade.

Neste caso a importante superficie forestal que existen no concello fai que a xestión da paisaxe teña unha base importante na ordenación sostible dos montes, na súa preservación e promoción e especialmente do bosque autóctono, e na conservación das ripisilvas.

En relación coas áreas de interese natural, o territorio está ocupado por elementos de valor florístico e faunístico así como pola calidade da súa paisaxe enriquecida polos contrastes de relevo. Neste senso, sería interesante o fomento de medidas tendentes a conseguir un comportamento respectuoso e pouco agresivo co medio dado que se trata de ecosistemas de gran valor pero tamén de elevada fragilidade.

A ordenación sostible destes espazos será fundamental para garantir a conservación e protección dos seus valores non renovables que atinxe tanto aos intereses naturais e culturais como paisaxísticos. A utilización racional dos recursos naturais evitando a degradación do medio e a regulación da permisividade das

actividades no solo e a rexeneración ambiental son medidas imprescindibles para esta consecución.

Por outra parte, a presenza de numerosos elementos de valor arqueolóxico, arquitectónico e etnográficos no municipio obriga a proporcionarlles un tratamento acorde coas súas características e a natureza dos seus valores que garanta a súa protección integral e a súa posta en valor.

O coñecemento e xestión eficaz dos espazos naturais e paisaxísticos, así como todos os elementos que os integran fará posible a súa conservación e a promoción dos seus atractivos como recurso. A promoción e conservación do contorno cultural e natural e a valoración dos recursos naturais tamén son actuacións imprescindibles para poder desenvolver ese potencial.

O sistema fluvial Ulla-Deza é un dos elementos mais importantes á hora de configurar o modelo de asentamento e desenvolver os usos do solo no municipio. Actualmente, este sistema fluvial non ten optimizadas as súas funcións como corredor verde. A rede hídrica debe poñerse en valor como unha vía para a mobilidade sustentable e como un elemento de lecer e esparcemento para disfrute da poboación.

En canto os factores determinantes para a localización de novos desenvolvementos urbanísticos cabe sinalar a valoración dos usos do solo existentes, a capacidade agrolóxica do terreo, o impacto paisaxístico ou a cobertura vexetal así como a continuidade ou proximidade coas áreas residenciais existentes optimizando a súa vez a dispoñibilidade dos servizos, a accesibilidade das infraestruturas de comunicación e outros elementos existentes nos núcleos xa consolidados e minimizando polo tanto a incidencia ambiental dos novos crecementos.

O plan xeral deberá establecer unha ordenación protectora na maior parte do territorio municipal para o fomento e conservación do patrimonio cultural e natural de Silleda baixo o réxime urbanístico do solo rústico vencellado a outorgar unha especial protección dos valores agrarios, forestais, naturais, culturais, etc.. incompatible coa súa transformación. A súa efectiva protección constitúe un elemento positivo na estrutura de ordenación supoñendo un factor limitante nos criterios de implantación de novos crecementos ou da proliferación da edificación.

A valoración de aspectos de calidade ambiental e patrimonial como as paraxes fluviais, os referentes paisaxísticos, o medio rural, a preservación, potenciación e mellora do sistema de asentamentos así como o crecemento urbanístico selectivo e ordenado orientan o desenvolvemento e ordenación do municipio en clave de sustentabilidade.



Alfonso Botana Castelo
Arquitecto



Beatriz García Becerra
Arquitecta



Paula Fernández Otero
Bióloga